

§ 12 Miljøgodkendelse af slagte- svineproduktion

Solbækvej 2, 6430 Nordborg

*Meddelt:
21. august 2012
Sønderborg Kommune
Landbrugsafdelingen*

Kommunens afgørelse

Sønderborg Kommune godkender hermed en husdyrproduktion på i alt 9.000 slagtesvin 30 – 108 kg svarende til 258,14 DE på ejendommen Solbækvej 2, 6430 Nordborg, samt udbringning af husdyrgødning på 215,79 ha tilhørende bedriften. Godkendelsen omfatter alle arealer, der drives under bedriften, CVR-nr.: 2657 5338.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 12, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for i ansøgningsmaterialet, i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af udvidelsen.

De stillede vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige at generne reduceres ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Husdyrbrugslovens § 42.

Der er ikke med denne miljøgodkendelse taget stilling til evt. tilladelser og godkendelser efter anden lovgivning som f.eks. Byggeloven eller Arbejdsmiljøloven.

Gyldighed

Etape I skal være udnyttet inden to år fra godkendelsen er meddelt. Etape II skal være udnyttet inden fem år fra godkendelsen er meddelt. Godkendelsen anses som udnyttet ved iværksættelse af bygge- og anlægsarbejder. Bygge- og anlægsarbejder skal færdiggøres i et rimeligt tempo og være afsluttet inden for et år. Er produktionen ikke fuldt gennemført til disse datoer, vil godkendelsen kun gælde for den produktion, der er ved udløbet af perioderne eller registreret i løbet af årene.

Offentlighed

Ansøgningen blev annonceret i Sønderborg Ugeavis den 4. april 2012. Annonceringen gav ingen kommentarer.

Et udkast til godkendelsen har været i høring hos ejer/ansøger og ansøgers konsulent i perioden fra den 29. juni til d. 2. juli 2012.

Der er i forbindelse med udarbejdelsen af godkendelse gennemført en nabohearing af naboer i konsekvensområdet for lugt og ejere af forpagtningsaftaler og ejere/forpagtere af arealer med gylleaftaler i perioden fra den 5. juli 2012 til den 16. august 2012. Der indkom ingen kommentarer i høringsperioden.

Miljøgodkendelsen er meddelt den 21. august 2012. Afgørelsen er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk d. 21. august 2012 og der er orienteret herom i Sønderborg Ugeavis onsdag den 29. august 2012.

Revurdering af miljøgodkendelsen

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt, og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2020. Der er ikke meddelt § 16 godkendelser i forbindelse med denne godkendelse.

Ansøger og ejerforhold

Ansøger:

Navn: Erik Krogh Sørensen
Adresse: Færgevej 58
Postnummer: 6430 Nordborg
Ansøgningsnr.: 32846, version 5

Konsulent:

Navn: Ulla Refshammer Pallesen, LandboSyd
Adresse: Peberlyk 2
Postnummer: 6200 Aabenraa

Kontaktperson på bedriften

Navn: Erik Krogh Sørensen
Adresse: Færgevej 58
Postnummer: 6430 Nordborg

Bedriftoplysninger

Navn på bedriften: Solbækgård
Adresse: Solbækvej 2 (den ejendom, der søges på)
Postnummer: 6430 Nordborg
CVR-nummer: 26575338
P-nummer: 1009069255
Ejendomsnummer: 5400010114
CHR-nummer: 94932
Øvrige CHR-numre: 94935 (Nyrøjsvej 2) og 94933 (Færgevej 50)

Godkendelsen er udarbejdet af:

Sønderborg Kommune
Landbrugsafdelingen
Teknik og Miljø
Rådhusvej 10
6400 Sønderborg

Sagsbehandler: Lene Alnor
Sagsbehandler, arealdel: Jane Ruby Hansen
Sag nr.: 12/12831
KS: HDPE

Indholdsfortegnelse

Resumé og samlet vurdering	9
1.1 Ansøgning	9
1.2 Ikke teknisk resumé	10
2 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	12
2.1 Planmæssige forhold.....	14
2.2 Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger mv.....	14
2.3 Placering i landskabet	15
3 Husdyrhold, staldanlæg og drift.....	17
3.1 Bygninger	17
3.2 Husdyrhold	19
3.3 Staldindretning	21
3.4 Ventilation.....	24
3.5 Gyllekøling	25
3.6 Fodring.....	27
3.7 Energi- og vandforbrug.....	29
3.8 Spildevand.....	31
3.9 Affald.....	32
3.10 Råvarer og hjælpestoffer	34
3.11 Driftsforstyrrelser eller uheld	35
4 Gødningsproduktion og –håndtering.....	36
4.1 Gødningstyper, mængder og opbevaring.....	36
4.2 Flydende husdyrgødning	38
4.3 Udbringning af husdyrgødning.....	39
5 Forurening og gener fra husdyrbruget	41
5.1 Ammoniak og natur	41
5.2 Lugt	47
5.3 Lys	49
5.4 Støj og vibrationer.....	49

5.5	Støv.....	50
5.6	Fluer og skadedyr.....	51
5.7	Transport	51
6	Beskrivelse og vurdering af arealerne	53
6.1	Lokalisering og planmæssige forhold	53
6.2	Harmoniareal.....	54
6.3	Påvirkninger af søer og vandløb	54
6.4	Påvirkning af fjord og hav	54
6.5	Nitrat til grundvand	55
6.6	Beskyttet natur.....	55
6.7	Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (bilag IV-arter)	59
6.8	Natura 2000.....	61
6.9	Beskyttede sten- og jorddiger	67
6.10	Kultur- og fortidsminder.....	68
7	Bedste tilgængelige teknik (BAT) § 12.....	68
8	Egenkontrol og dokumentation.....	71
9	Alternative løsninger og 0-alternativet.....	71
9.1	Husdyrbrugets ophør.....	72
10	Offentliggørelse og klagevejledning	72
11	Konklusion.....	75
12	Generelt.....	76
13	Vilkår	77
	GENERELT	77
	HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD.....	77
	HUSDYRHOLDET, STALDANLÆG OG DRIFT	78
	GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNDBLING	81
	FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG.....	82
	AREALER.....	83

EGENKONTROL.....	85
HUSDYRBRUGETS OPHØR.....	86
14 Lovgrundlag	87

Bilag

1. Situationsplan
2. Tekniske anlæg
3. Afløbsplan
4. Beredskabsplan
5. Staldindretning
6. Gyllekøling – beregninger
7. Gyllekøling – kort
8. Beregning af emissionsgrænseværdi (BAT) i Etape I og II
9. Udbringningsarealer og kørselsveje med gylle
10. Intern transport
11. Støjanlæg – ventilation
12. Landskabelige forhold - anlæg
13. 1000 m zone
14. Planmæssige forhold (arealer og ejendom)
15. Overfladevand
16. Grundvand
17. Beskyttet natur og terrænhældninger
18. Bræmmer
19. Natura 2000

Resumé og samlet vurdering

1.1 Ansøgning

Sønderborg kommune har modtaget ansøgning (nr. 32846) fra Erik Krogh Sørensen om miljøgodkendelse af ændring og udvidelse af husdyrproduktionen på Solbækvej 2, 6430 Nordborg. Ansøgningen om miljøgodkendelse er indsendt til Sønderborg Kommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem første gang den 9. marts 2012. Seneste version af ansøgning, version 5, er modtaget den 6. juni 2012.

Der ansøges om at ændre og udvide et eksisterende dyrehold på Solbækvej 2, 6430 Nordborg fra 220 årssøer og 6.000 smågrise 7,3 – 31 kg svarende til 79,9 DE til 9.000 slagtesvin 30 – 108 kg svarende til 258,14 DE i to etaper. Der skal bygges to slagtesvinestalde umiddelbart vest for de eksisterende stalde samt en ny gastæt fodersilo på ca. 1.200 m³.

Etaperne er opdelt som følger:

Etape I: 5.087 slagtesvin 30-108 kg, svarende til 145,91 DE. Det eksisterende staldanlæg ændres fra søer og smågrise til slagtesvin og der etableres et udleveringsrum på ca. 110 m².

Etape II: Der udvides til 9.000 slagtesvin 30-108 kg svarende til 258,14 DE. Der etableres to nye tilbygninger til slagtesvin hhv. ca. 480 m² og 310 m² og et eksisterende staldafsnit renoveres. Desuden opsættes en ny gastæt silo.

Miljøgodkendelsen omfatter ejendommens hovedadresse, hvorpå 9.000 slagtesvin 30-108 kg, svarende til 258,14 DE opstaldes. Desuden omfatter miljøgodkendelsen alle dyrkningsarealer tilknyttet CVR nr.: 26575338.

Ejendommen har en lokaliseringsgodkendelse fra 2003, som delvist er taget i brug. Den tilladte produktion på Solbækvej 2 er på ansøgningstidspunktet på 220 årssøer og 6.000 smågrise 7,3 – 31 kg svarende til 79,9 DE. Ejendommen har hidtil ikke været godkendelsespligtig.

Den miljøtekniske beskrivelse bygger på virksomhedens ansøgning og en række supplerende oplysninger.

Hvor det er fundet relevant, har Sønderborg Kommune vurderet på konsekvenserne af udvidelsen/ændringen, samt givet begrundelse for de opstillede vilkår.

Sønderborg Kommune godkender hermed en husdyrproduktion på 9.000 slagtesvin 30-108 kg, svarende til 258,14 DE på Solbækvej 2, 6430 Nordborg, samt udbringning af husdyrgødning på 215,79 ha tilhørende bedriften. Godkendelsen omfatter alle arealer, der drives under bedriften, CVR-nr.: 26575338.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.

Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrloven, herunder at projektet ikke skader beva-

ringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 12, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Vilkårene i denne miljøgodkendelse vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Miljøbeskyttelseslovens § 42.

Kommunen har vurderet, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte ændring og udvidelse af Solbækvej 2 i henhold til Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen samt efterfølgende beregninger.

Der skal gøres opmærksom på, at etablering af nye anlæg ikke må igangsættes, før der er givet en byggetilladelse og eventuelle andre nødvendige tilladelser fra Sønderborg Kommune.

Miljøgodkendelsen indeholder en miljøteknisk redegørelse og Sønderborg Kommunes bemærkninger og vurdering af udvidelsen og dens miljømæssige påvirkninger af naturen, miljøet og naboer.

1.2 Ikke teknisk resumé

Produktion og arealer

Ansøger har søgt om at ændre og udvide et eksisterende dyrehold på Solbækvej 2, 6430 Nordborg fra 220 årssøer og 6.000 smågrise 7,3-31 kg, i alt 79,9 DE til 9.000 slagtesvin 30-108 kg svarende til 258,14 DE.

Der hører i alt 123,87 ha ejet udbringningsareal til bedriften. Der er indgået forpagtningsskift for 30,86 ha og aftaler om udbringning af husdyrgødning på 61,07 ha. Gylleaftalearealerne er vurderet til at være robuste. Der bliver derfor ikke udarbejdet § 16 godkendelser i forbindelse med denne godkendelse. Se udbringningsarealerne i bilag 9.

Ansøger driver også husdyrbrug på Nyrøjsvej 2 og Færgevej 50, 6430 Nordborg.

Placering

Ejendommen er placeret i landzone, ca. 300 m sydvest for landsbyen Mjels på Nordals.

Der skal bygges to nye slagtesvinestalde i forlængelse af de eksisterende stalde og desuden etableres en ny gastæt fodersilo. Bygningerne opføres i tilknytning til de eksisterende staldbygninger på ejendommen.

De nye bygninger bliver udformet i samme byggestil og med udgangspunkt i de samme byggematerialer, som den eksisterende del af anlægget. Hele produktionsanlægget ligger samlet. Det vurderes, at de nye staldbygninger ikke bliver dominerende i landskabet, da de mange eksisterende beplantninger i landskabet mod vest gør, at de ikke bliver synlige fra stor afstand. For at skabe sammenhæng mellem beplantning og bygningsmasse, stilles der vilkår om, at der skal plantes omkring produktionsanlægget.

Lugt

Produktionen omlægges i de eksisterende stalde. De nye staldbygninger placeres i tilknytning til de eksisterende stalde. Nærmeste nabo, uden landbrugspligt og ikke ejet af ansøger, ligger ca. 300

meter fra staldene og den beregnede geneafstand for lugt fra anlægget er 149 meter. Den beregnede geneafstand til byzone er 463 meter. Den faktiske afstand er ca. 2 km. Den beregnede geneafstand til samlet bebyggelse er 332 meter. Den beregnede vægtede gennemsnitsafstand er 337 meter. Ansøgningen lever dermed op til genekriterierne. Etape I lever ligeledes op til genekriterierne.

Transporter til og fra ejendommen

Udvidelsen af produktionen på ejendommen vil bl.a. medføre, at antallet af transportere øges fra ca. 251 til 393 årligt. Der er to ind-/udkørsler til anlægget, og de er hensigtsmæssigt placeret i forhold til naboer og den øvrige trafik på Solbækvej. Efter omfartsvejen er blevet lavet, vil de langt de fleste transportere komme til at gå udenom Mjels. Transporterne vil derfor ikke give anledning til væsentlige gener for beboerne i Mjels. Ingen af gylletransporterne kommer til at gå igennem tæt befolkede område. Intern trafik på ejendommen vurderes ikke at medføre væsentlige gener for omgivelserne.

Ammoniakbelastning og særlig værdifuld natur

Der sker en forøgelse af ammoniakfordampningen fra ejendommen på 526 kg kvælstof per år således at den samlede emission fra staldanlæg og opbevaringslagre er 1.576 kg kvælstof pr. år i etape I.

I etape II sker der en forøgelse på 1.667 kg kvælstof per år, således at den samlede emission fra staldanlæg og opbevaringslagre efter udvidelsen i etape II er 2.717 kg kvælstof pr. år i forhold til nudrift.

Nærmeste registrerede § 3 beskyttede sø ligger ca. 300 m nordnordøst for staldanlægget på Solbækvej 2. Nærmeste registrerede § 3 beskyttede område er en mose ca. 400 m vest for den nye stald.

Nærmeste § 7 område er en mose, som ligger 400 meter sydvest for ejendommen.

Nærmeste Natura 2000 område (Rinkenæs skov, Dyrehaven og Rode skov) begynder ca. 10,7 km sydvest for staldbygningerne på Solbækvej 2.

Der findes 2 naturområder, som er beskyttede efter § 7 i lov om godkendelse af husdyrbrug inden for en afstand af 1.000 m fra anlægget. Der ligger flere § 3-beskyttede søer og et § 3 beskyttet overdrev/eng indenfor 1.000 m zonen rundt om ejendommen. Da alle disse arealer vil blive påvirket med mindre end 1 kg ammoniak i ansøgt drift har Sønderborg Kommune vurderet, at der ikke skal stilles vilkår.

Næringsstoffer til vandmiljøet og grundvand

Udbringningsarealerne ligger uden for nitratfølsomme indvindingsområder og indsatsområder. Kravene til udvaskning af nitrat overholdes ved anvendelse af standardsædskifte. Udbringningsarealerne ligger uden for nitratklasse og de generelle krav til nitratudvaskning er overholdt. Udbringningsarealerne ligger uden for fosforklasse, og de generelle krav til fosforoverskud er overholdt.

Andre miljøpåvirkninger

Produktionen overholder alle gældende normer for opbevaring og udbringning af gylle, håndtering af spildevand og affald, støjbelastning af omgivelser m.v. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet, hvad angår disse faktorer, må betragtes som acceptable.

BAT

Kommunen vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer. Ansøger anvender bl.a.:

- Gyllekøling

- Delvis fast gulv
- Foderkorrektion hos slagtesvin

hvilket alle er tiltag, der reducerer ammoniakudledningen til omgivelserne. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives uden væsentlige indvirkninger på miljøet, såfremt vilkårene i denne godkendelse overholdes.

Påvirkninger fra udbringningsarealerne

Det vurderes at udbringningen af husdyrgødning på arealerne ikke kommer til at påvirke søer, vandløb, beskyttet natur, beskyttede sten- og jorddiger samt kultur- og fortidsminder.

Ved areal 5 ligger 2 vandhuller, som vurderes at være egnet som yngle- og rasteområde for bilag IV arterne Løvfrø og Stor Vandsalamander. Sønderborg Kommune har derfor stillet vilkår om 5 meter dyrknings- gødnings og sprøjtefrie bræmmer omkring vandhullerne.

Et overdrev-/moseareal grænser op til mark 7 HR, 7-1 HR og 7-3 HR. Sønderborg kommune har vurderet, at naturarealet dels er meget kvælstoffølsomt og dels er egnet som yngle- og levested for Løvfrø, Stor Vandsalamander og markfirben. For at beskytte arealet mod påvirkning med kvælstof, har Sønderborg Kommune stillet vilkår om en husdyrgødnings- og sprøjtefri bræmme på 10 meter.

Mark 7 grænser i den sydlige ende af marken op til et overdrev. Sønderborg kommune har vurderet, at naturarealet dels er meget kvælstoffølsomt og dels er egnet som yngle- og levested for markfirben. Derfor har Sønderborg Kommune stillet vilkår om en husdyrgødnings- og sprøjtefri bræmme på 10 meter.

2 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

Bilag 1 viser en oversigtsplan med angivelse af anlæggenes placering i forhold til omgivelserne. Jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 6 er etablering af anlæg samt udvidelser og ændringer af eksisterende husdyrbrug for mere end 3 dyreenheder, der medfører forøget forurening, ikke tilladt indenfor eller i en afstand af mindre end 50 m fra:

- eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde
- områder i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål, eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.
- nabobeboelser

Husdyrbruget er placeret i landzone, se bilag 1. Nærmeste beboelse uden landbrugspligt og som ikke ejes af ansøger er Færgevej 45, som ligger ca. 300 m nordøst for den eksisterende stald. Samme beboelse er også nærmeste beboelse, som er en del af samlet bebyggelse.

Der er ca. 840 meter til nærmeste lokalplanlagte område Mjels Vig, nord for ejendommen. Der er ca. 2 km til byzone/erhvervsområde ved Dyvig og ca. 6,5 km til nærmeste sommerhusområde, Købingsmark.

Tabel 1 viser en oversigt over afstand fra nærmeste stald eller lager, hvor der sker ændring.

Tabel 1. Forbudszoner (målt fra nærmeste stald eller lager, hvor der sker ændringer)

Nærmeste...	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
-------------	---------	-------------	--------------

Byzone	ca. 2 km	Fra staldanlægget til erhvervsområde i Dyvig	50 m
Sommerhusområde	Ca. 5,7 km	Fra staldanlægget til sommerhusområde ved Købingsmark	50 m
Lokalplanlagt område (bolig, erhverv, rekreative formål etc.)	ca. 840 m	Fra staldanlægget til rekreativt område ved Mjels Vig	50 m
Nærmeste nabo (uanset landbrugspligt eller ej)	Ca. 300 m	Fra eksisterende staldbygning ST-106307 til Færgevej 45	50 m
Nærmeste nabobeboelse i (uanset om det er landbrug eller ej) i samlet bebyggelse	ca. 300 m	Fra eksisterende staldbygning ST-106307 til Færgevej 45	50 m

Jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 20 skal kommunen ved vurdering af en ansøgning om tilladelse eller miljøgodkendelse sikre sig, at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne begrænses, hvis anlægget ligger mindre end 300 m fra:

- samlet bebyggelse
- eksisterende eller fremtidigt byzone eller sommerhusområde
- lokalplanlagte områder i landzone (boligformål, blandet bolig og erhverv)

Staldene er beliggende mere end 300 m fra ovenstående.

Derudover skal genekriterierne for lugt være overholdt. Læs mere herom i afsnit 5.2.

Jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 8 må stalde og lign. samt gødningsopbevaringsanlæg ikke etableres indenfor følgende afstande:

Tabel 2. Oversigt over afstande

Nærmeste...	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Stuehus på samme ejendom	ca. 20 m	Fra eksisterende stald til stuehuset	15 m
Naboskel	ca. 65 m	Fra den sydligste af de nye stalde til naboskel matr. Nr. 390 Mjels, Oksbøl	30 m
Levnedsvirksomhed	>> 25 m	Kendes ikke, men der er meget mere end 25 m	25 m
Fælles vandindvindingsanlæg	ca. 2,4 km	Fra staldanlægget til Oksbøl Sogns vandværk (Mjels Vandværk er nedlagt)	50 m
Enkelt vandindvindingsanlæg	ca. 370 m	Fra den sydligste af de nye stalde til privat boring på Færgevej 62 (DGU-arkiv nr.: 161.352)	25 m
Vandløb	ca. 690 m	Fra staldanlægget til vandløb/grøft vest for Mjelsgård og nordvest for Mjels	15 m
Dræn	> 15 m	Dræn inden for 15 m fra de nye stalde og den nye gyllebeholder vil enten blive fjernet eller lagt om i faste rør.	15 m
Sø	ca. 320 m	Til sø ved Mjels nordøst for staldan-	15 m

		lægget	
Privat vej	>> 15 m	Det vides ikke, hvor nærmeste private fællesvej ligger, men det må være meget mere end 15 m væk	15 m
Offentlig vej	ca. 60 m	Fra den sydligste af de nye stalde til Solbækvej	15 m

Kilde: Danmarks Miljøportal og Jupiterdatabasen (Geus).

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at Husdyrlovens §§ 6 og 8 overholdes. Der stilles derfor ikke supplerende vilkår. Der er mere end 300 meter fra nærmeste staldafsnit til nærmeste bolig i samlet bebyggelse. Dermed er ansøgningen ikke omfattet af Husdyrlovens § 20.

2.1 Planmæssige forhold

Ejendommen ligger ca. 300 m sydvest for landsbyen Mjels på Nordals.

Ifølge Kommuneplan 2009 – 2021 for Sønderborg Kommune ligger virksomheden i delområde 1.6 Oksbøl. Området er udlagt til landzone. Der er ikke nuværende eller fremtidige lokalplaner for området, hvor ejendommen er beliggende.

Ifølge Spildevandsplan 2009-2016 for Sønderborg Kommune, er området ikke tilsluttet offentlig kloak. Proces- og sanitært spildevand afledes til bundfældningstank og regnvand samt tagvand afledes til rørlagt vandløb og videre ud til Mjels Vig.

Ifølge spildevandsplanen for området ligger ejendommen ikke i opland til udpegede recipienter (søer og vandløb) og der er ikke specielle renskrav. En bundfældningstank er derfor tilstrækkeligt til at overholde kravene i Sønderborg Kommunes spildevandsplan.

Ejendommen forsynes med vand fra Oksbøl Sogns vandværk.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at udvidelsen af det eksisterende anlæg kan ske uden at der opstår konflikt med planforholdene i Sønderborg Kommune.

2.2 Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger mv.

Områder med landskabelig værdi: Bygningerne ligger inden for udpegningen ”Værdifulde kystlandskaber” men uden for ”Værdifulde landskaber”.

Uforstyrrede landskaber: Bygningerne ligger inden for udpegningen.

Områder med særlig geologisk værdi: Bygningerne ligger uden for udpegningen ”Geologiske interesseområder”

Rekreative interesseområder: Der er ingen bygninger inden for udpegningerne: ”Eksisterende byzonearealer”, ”Arealer til byformål”, ”Nye og Eksisterende sommerhusområder”, ”Arealudlæg til ferie-fritidsformål” eller ”Arealer til ferie-fritidsformål”.

Værdifulde kulturmiljøer og bevaringsværdige landsbyer: Bygningerne ligger uden for udpegningen ”Værdifulde kulturmiljøer”.

Kirkeomgivelser: Bygningerne ligger uden for udpegningen ”Kirkebyggelinjer” og ”Kirkelandskaber”.

Kystnærhedszonen: Bygningerne ligger inden for udpegningerne ”Kystnærhedszone”. Bygningerne kan ikke ses fra havet.

Lavbundsarealer inkl. evt. okkerklassificering: Bygningerne ligger uden for lavbundsarealer.

Skovrejsningsområder: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Fredede områder: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Beskyttede naturarealer (§ 3): Bygningerne ligger uden for udpegningen. Herudover er der godt 375 m til de nærmeste registrerede § 3 areal, som er en mose sydvest for anlægget.

Strandbeskyttelseslinje: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Klitfredningslinje: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Skovbyggelinje: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Sø- og åbeskyttelseslinje: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Fortidsmindebeskyttelseslinje: Anlægget ligger uden for beskyttelseslinjen.

Beskyttede sten- og jorddiger: Bygningerne ligger udenfor udpegningen.

Miljømyndighedens vurdering

Udvidelsen vil ske i et område, som ligger inden for kystnærhedszonen og inden for udpegningen ”Værdifulde kystlandskaber” og ”uforstyrrede landskaber”. Som udgangspunkt skal området friholdes for yderligere bebyggelse. Nybyggeriet ved Solbækvej 2 er dog nødvendigt for den videre drift af landbrugsejendommen og ligger i tilknytning til de eksisterende bygninger. De nye bygninger bygges som forlængelse af allerede eksisterende landbrugsbygninger og vil blive bygget i samme stil og farver som det øvrige anlæg. Sønderborg Kommune vurderer, at udvidelsen ikke vil forringe de landskabelige-, kulturhistoriske-, naturmæssige-, geologiske eller rekreative værdier i området, da der er tale om en udvidelse af et eksisterende anlæg. Kommunen tillader derfor byggeriet.

2.3 Placering i landskabet

De nye stalde og den nye silo opføres i tilknytning til de eksisterende bygninger. Der er i forbindelse med tidligere byggeri i ansøgers ejertid ikke gjort arkæologiske fund. Da de nye stalde etableres hvor der på nuværende tidspunkt ligger en lade og er en kørevej med opfyld, forventes det ikke, at der vil være behov for arkæologiske udgravninger.

Det forventes, at det nye byggeri bliver med søstenselementer og gråt eternittag. Offentlighedens adgang til landskabet vil ikke blive ændret.

Ejendommen er på nuværende tidspunkt delvis skjult af naturlige hegn. Der er ikke planlagt yderligere beplantning, men den nuværende beplantning bibeholdes stort set. Kun ved den nye silo

fjernes lidt af hegnet. Beplantningen ud til Færgevej og Havreløkke bibeholdes hvorfor siloen vil blive afskærmet i forhold til udsynet fra forbipasserende.

Stalde, gyllebeholdere, andre bygninger, ventilationsafkast, olietanke, relevante dræn og afløb, vandboringer, siloer, adgangs- og transportveje mv. fremgår af bilag 1, 2, 3, 5 og 10.

Der er ingen ensilageplads eller møddingsplads på ejendommen.

Beliggenhed

Solbækvej 2 ligger 250 meter sydvest for Mjels i et dødislandskab, skabt under den sidste istid. Ejendommen ligger forholdsvist højt i landskabet og terrænet skrånere svagt ned mod Mjels. Vest for ejendommen er landskabet et småskalalandskab pga. mange levende hegn, som deler landskabet ind i mange mindre rum. Nord for ejendommen er landskabet mere åbent med væsentlig større markfelter og må karakteriseres som et mellemskalalandskab, selv om det er meget kuperet.

Landskabelige udpegninger

Landskabet er i Kommuneplanen udpeget som uforstyrret landskab og som et værdifuldt kystlandskab. For landbrugsbyggeri betyder det, at nyt byggeri så vidt muligt skal opføres i tilknytning til eksisterende byggeri og udformes under hensyntagen til værdierne i landskabet.

Søer og vandløb

Solbækvej 2 ligger relativt højt i landskabet, og der er derfor ikke meget vand i umiddelbar nærhed af ejendommen. Ca. 750 meter nordøst for ejendommen ligger Mjels Sø, som tidligere har været afvandet, men som nu igen er sø. Søen afvander til Mjels Vig, som ligger i forlængelse af søen ca. 850 meter nord for Solbækvej 2. Kørnåbjækken, som udspringer fra Solbækvej 2 afvander til Mjels Vig. Vandløbet er rørlagt. Vest for ejendommen ligger et langt lavtliggende strøg, som består af moser (Langmose), skove, enge og en del småsøer. Strøget ender i Als Fjord ca. 2 km vest-sydvest for ejendommen.

Rumlige og visuelle forhold

Fra vest: Området vest for ejendommen er præget af mange levende hegn. Selv om ejendommen ligger højere end området mod vest (fra Solbækvej), bliver gavlene af de nye stalde kun synlige i begrænset omfang. Fra Solbækvej er der plantet et hegn langs adgangsvejen til ejendommen. Oppe ved ejendommen slår beplantningen en bue mod vest. Beplantningen i buen er dog meget sparsom. Beplantningen ligger i en kote, som er 1,5 meter lavere end foden af de nye stalde.

Fra syd: Fra Solbækvej mod syd, ligger staldbygningerne i læ af stuehuset og beplantningen ud mod vejen.

Fra øst: Ejendommen er omkranset af et levende hegn, som mod øst er vokset pænt op og er tæt og forholdsvist højt – i niveau med gavlen på foderladen. Der er et hul i hegnet, som anvendes som adgangsvej til marken. Hullet giver et kig ind på foderladen, som er opført med grønne sider og mørkt tag. Laden virker således ikke dominerende. Der er planlagt en ny silo vest for laden. Siloen er angivet til at blive 10,73 meter høj og 13,95 meter i diameter. Siloen bliver opført i rustfri eller galvaniseret stål. Den eksisterende foderlade, som vil komme til at stå bag ved siloen, set fra vest, er ca. 8,5 meter høj. Den nye silo kommer til at spærre den nuværende adgangsvej rundt om ejendommen og det er derfor nødvendigt for ansøger at føre en ny adgangsvej uden om den nye silo.

Fra nord: Den eksisterende staldbygning er visse steder meget synlig fra nord. Der er dog ingen beboelse og kun en grusvej nord for ejendommen. Det eksisterende hegn mod nordøst er kraftigt og veludviklet og har en afskærmende virkning fra Mjels.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at den nye staldbygning ikke bliver dominerende i landskabet, da de mange eksiste-

rende beplantninger i landskabet mod vest gør, at den ikke bliver synlig fra stor afstand. Gavlerne vil dog komme til at ligge højt i landskabet og ”stritte” ud mod vest. For at skabe sammenhæng mellem beplantning og bygningsmasse, stilles derfor vilkår om, at der skal plantes et 2- eller 3-rækket løvfældende hegn bestående af hjemmehørende træer og buske i den ”bue”, som allerede er markeret af et enkelt højt træ og et par buske. Der skal være en andel på 25 % høje træer i hegnet.

Set fra øst, vurderer Sønderborg Kommune, at den nye silo vil blive noget dominerende, både når man kører ud fra Mjels ad Færgevej og når man kommer kørende mod vest ad den nye omfartsvej. Det er godtgjort over for landbrugsafdelingen, at en anden placering af siloen vil være meget u hensigtsmæssig i forhold til indretningen af foderladen. Derfor stiller Sønderborg Kommune vilkår om, at der skal plantes et 5-rækket løvfældende hegn langs den nye adgangsvej, som føres uden om den nye silo. Hegnet skal bestå af hjemmehørende arter hvor af 25 % skal være høje træer og 75 % skal være buske. De høje træer skal være jævnt fordelt mellem rækkerne og kan evt. bestå af 15 % almindelig ahorn og 10 % fuglekirsebær. Hvis der ønskes hvidtjorn i hegnet, anbefales det at sætte dem i den yderste række ud mod marken, da de kræver meget lys.

For at sikre mod terrænændringer, stilles vilkår om at udlægning af jord på maksimalt 50 cm tykkelse. Der kan eventuelt søges om større terrænændringer. Der stilles også vilkår om, at Sønderborg Kommune skal orienteres om, hvor jorden flyttes hen og hvor meget der flyttes.

På baggrund af de stillede vilkår vurderes det, at ejendommens placering og udformning er tilfredsstillende i forhold til hensynet til de landskabelige værdier jf. § 23, punkt 4 i Lov om miljøgodkendelse m.v. for husdyrbrug for et landbrug af denne størrelse.

3 Husdyrhold, staldanlæg og drift

3.1 Bygninger

Ejendommens bebyggede areal er på ansøgningstidspunktet ifølge BBR opgjort til 2.242 m². Der er ingen verserende byggesager på ejendommen.

Bilag 1 viser en situationsplan for det samlede husdyrbrug.

Udvidelsen sker til dels i de eksisterende bygninger og dels i to nye bygninger, som opføres som forlængelser på de eksisterende bygninger. Ud over de to nye stalde opsættes der en fodersilo.

Oplysninger om bygningernes grundplan, bygningshøjde, taghældninger, bygningsmaterialer og farver, bebyggelsens fremtidige anvendelse med videre fremgår af tabel 3.

Tabel 3. Oversigt over bygninger

Bygning		Grundplan	Bygningshøjde	Taghældning	Bygningsmaterialer/farver	Anvendelse
1	Nye stalde	Ca. 790 m ²	Ca. 5 m	Ca. 20°	Lyse søstenselementer, mørkegråt eternittag	Slagtesvinestalde ST-110526 og ST-110527
2	Stald (BBR 13)	Ca. 335 m ²	Ca. 5 m	Ca. 20°	Gule mursten, mørkegråt eternittag	Før: Farestald Efter: Slagtesvin ST-106305

3	Stald (BBR 13)	Ca. 240 m ²	Ca. 5 m	Ca. 20°	Gule mursten, mørkegråt eternittag	Før: Smågrise Efter: Slagtesvin ST-106305
4	Stald (BBR 16)	Ca. 500 m ²	Ca. 5 m	Ca. 20°	Gule mursten, mørkegråt eternittag	Før: Løbe-/drægtighedsstald Efter: Slagtesvin ST-106307
5	Foderlade (BBR 12)	Ca. 450 m ²	Ca. 8 m	Ca. 30°	Gule mursten, mørkegråt eternittag	Foderopbevaring
6	Beboelse (BBR 11)	Ca. 218 m ²	Ca. 4 m	Ca. 20°	Gule mursten, mørkegråt eternittag	Beboelse
7	Lade (BBR 17)	Ca. 284 m ²	Ca. 6,5 m	Ca. 20°	Grønne stålpladevægge, mørkegråt eternittag	Maskinopbevaring. Nedrives i etape II
8	Garage (BBR 19)	Ca. 92 m ²	Ca. 4 m	Ca. 20°	Gule mursten, mørkegråt eternittag	Garage
10	Stald (BBR 14)	Ca. 123 m ²	Ca. 5 m	Ca. 20°	Gule mursten, mørkegråt eternittag	Før: Udlevering Efter: Slagtesvin ST-127328
11	Ny silo	Ca. 106 m ²	Ca. 12,5 m	-	Gråt stål	Kornopbevaring
12	Gyllebeholder	Ca. 1.200 m ³	Ca. 2,0 m	-	Grå betonelementer	Gylleopbevaring
13	Gyllebeholder på Færgevej 50/58	Ca. 2.040 m ³	Ca. 2,5 m	-	Grå betonelementer	Gylleopbevaring

Gyllebeholder på 1.200 m³ fra 1990: Perstrup elementbeholder i gråt beton, 4 meter dyb, ca. 2 m over terræn, med omfangsdræn, dykket indløb, intet spjæld, ingen pumpe eller fast rør til overpumpning af gylle, delvis afskærmende beplantning.

Gyllebeholder på 2.040 m³ fra 1999: Perstrup elementbeholder i gråt beton, 4 meter dyb, ca. 2,5 m over terræn, med omfangsdræn, dykket indløb, intet spjæld, ingen pumpe eller fast rør til overpumpning af gylle, afskærmende beplantning.

Udendørs færdigfodersiloer: 2 eksisterende stålsiloer på hhv. 7 tons (ca. 6 m høj) og 18 tons (ca. 9 m høj) øst for foderladen og en hvid glasfibersilo på 10 tons (ca. 6,5 m høj) vest for foderladen mellem de to eksisterende stalde. Der opsættes endvidere i forbindelse med udvidelsen en ny gastæt stålsilo (ca. 13,93 m i diameter og ca. 10,73 m høj) med et volumen på ca. 1.200 m³. Den nye silo opsættes på en betonplatform på ca. 15 m x 15 m.

Den planlagte ombygning forventes påbegyndt i efteråret 2012. Ændringen af de eksisterende stalde ønskes påbegyndt, så snart der ligger en afgørelse. Sluttidspunktet som er det forventede tidspunkt for færdiggørelsen af hele projektet, under forudsætning af, at starttidspunktet overholdes, forventes at være i løbet af sommeren 2016.

Det nuværende anlæg til søer lever ikke op til de dyrevelfærdsmæssige krav, der træder i kraft i januar 2013. Det vil sige at det eksisterende sohold skal nedlægges inden 1. januar 2013.

Der ønskes 5 år til at udnytte godkendelsen af det samlede projekt.

Miljømyndighedens vurdering

Der stilles vilkår om at bygningerne skal opføres som beskrevet i de medsendte tegninger/skitser.

I etape I bygges der ingen nye bygninger. Eventuelle afvigelser i bygningsudformningen i etape II i forhold til det ansøgte, fx i afvigelser i grundplan og placering, vil blive vurderet i forbindelse med indsendelse af byggeansøgning. Bagatelagte afvigelser vil kunne accepteres. Større afvigelser vil udløse krav om tillægsgodkendelse eller ny miljøgodkendelse afhængigt af den aktuelle situation.

Der stilles vilkår om, at etape I skal være udnyttet inden 2 år fra godkendelsen er meddelt, og at etape II skal være udnyttet inden fem år fra godkendelsen er meddelt. Godkendelsen anses som udnyttet ved iværksættelse af bygge- og anlægsarbejder. Bygge- og anlægsarbejder skal færdiggøres i et rimeligt tempo og være afsluttet inden for et år. Er produktionen ikke fuldt gennemført til disse datoer, vil godkendelsen kun gælde for den produktion, der er ved udløbet af perioderne eller registreret i løbet af årene.

Sønderborg Kommune gør opmærksom på, at ansøger skal indhente byggetilladelser til de planlagte bygninger og anlæg hos Sønderborg Kommune, inden de opføres.

3.2 Husdyrhold

Landbruget drives som et konventionelt landbrug med en kontinuerlig produktion.

Tabel 4 viser ejendommens årlige dyrehold/produktion udregnet efter omregningsfaktor for beregning af dyreenheder gældende fra august 2010, jf. Bek. om husdyrbrug og erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. nr. 1695 af 19/12 2006. Numrene i tabellen refererer til ansøgningskemaets opdeling i staldafsnit. Bilag 1 og 5 viser en situationsplan over anlægget, hvor de enkelte staldafsnit fremgår.

Tabel 4. Dyreholdets størrelse

Nr.	Staldafsnit	Art og vægtklasse/alder	Nudrift		Etape I		Etape II	
			antal	DE	antal	DE	antal	DE
ST-120256	Udlevering	Slagtesvin, delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv, 30-108 kg	0	0	0	0	0	0
ST-106305	Eksisterende klima og farestald	Årsso, farestald, kassestier, delvis spaltegulv	220	15,46	0	0	0	0
		Smågrise fra 7,2 kg, fuldspaltegulv	6.000	28,66	0	0	0	0
		Slagtesvin, delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv, 30-108 kg	0	0	2.043	58,60	2.043	58,60
ST-106307	Eksisterende løbe-/drægtighedsstald	Årsso, løbe- og drægtighedsstald, individuel opstaldning, delvis spaltegulv	220	35,82	0	0	0	0
		Slagtesvin, delvis spaltegulv, 25-49 %	0	0	2.435	69,84	2.435	69,84

		fast gulv, 30-108 kg						
ST-110526	Ny stald (nordligste)	Slagtesvin, delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv, 30-108 kg	0	0	0	0	2.348	67,35
ST-110527	Ny stald (sydligste)	Slagtesvin, delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv, 30-108 kg	0	0	0	0	1.565	44,89
ST-127328	Tidligere udlevering – indrettes til stald	Slagtesvin, delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv, 30-108 kg	0	0	609	17,47	609	17,47
	I alt			79,95		145,91		258,14

Bygninger, antal stipladser, gulvtyper og udmugningssystem fremgår af tabel 5.

I etape I nedlægges so- og smågriseproduktionen på ejendommen og staldanlægget ændres til slagtesvin. I etape I bliver den årlige produktion på 5.087 slagtesvin 30-108 kg svarende til 145,91 DE. Der bygges desuden en ny gastæt fodersilo.

I etape II bygges der to nye slagtesvinestalde som forlængelser af de allerede bestående staldbygninger. Husdyrholdet udvides yderligere til i alt 9.000 slagtesvin 30-108 kg svarende til 258,14 DE.

Bedriften består ligeledes af en husdyrproduktion på adressen Færgevej 50 6430 Nordborg samt Nyrøjsvej 2 6430 Nordborg (lejet ejendom). På Færgevej 50 er der p.t. et tilladt dyrehold på 200 årssøer, 4.800 smågrise til 30 kg og 3.600 slagtesvin 30 – 102 kg og på Nyrøjsvej 2 er der p.t. et dyrehold på 10.500 smågrise 7,2-30 kg og 900 slagtesvin 30-102 kg.

Slagtesvine- og muligvis også smågriseproduktionen på Færgevej 50 bibeholdes i etape I, men forventes nedlagt i forbindelse med at de nye stalde på Solbækvej 2 tages i brug.

Miljømyndighedens vurdering

For at kunne kontrollere om godkendelsens vilkår om maksimalt dyrehold overholdes - med hensyn til antal, vægt og sammensætning af dyr – stilles der vilkår om, at der skal føres en driftsjournal. Der stilles desuden vilkår om, at der på ejendommen skal være mulighed for tilsynsmyndigheden kan føre tilsyn med dyreholdets størrelse ved optælling af dyr i stalden. Miljømedarbejderen vil ved tilsyn i staldene overholde gældende karantænerregler i besætningen. Det stilles vilkår om kontinuerlig produktion, så det sikres at produktionen foregår jævnt fordelt over hele året.

Det maksimale antal DE i svin på 258,14 DE må ikke overskrides. Der kan dog være situationer (eks. sygdom i besætning, slagteristrejker m.m.), hvor dyreholdet vil være afvigende fra det godkendte. I sådanne situationer skal landmanden kunne dokumentere de særlige omstændigheder overfor tilsynsmyndigheden. Det er op til tilsynsmyndigheden at vurdere, om afvigelser i dyreholdet skyldes overproduktion eller naturlig variation/udsving.

Ansøger har ønsket at have mulighed for at lave en etapeopdelt udvidelse, hvor etape 1 er en udvidelse i eksisterende bygninger og hvor etape 2 er byggeriet af to ny slagtesvinestalde. Sønderborg Kommune vurderer, at en etapevis udvidelse af produktionen ikke vil medføre en forøget miljøpåvirkning. Baggrunden herfor er, at udvidelsen til 145,91 DE er væsentlig mindre end den samlede udvidelse til 258,14 DE med deraf følgende mindre miljøpåvirkninger i form af lugt, ammoniakemission, støj, og transport.

Sønderborg Kommune ønsker at kende det aktuelle dyrehold på ejendommen. Der stilles derfor vilkår om, at ansøger forud for ændringen til hhv. etape 1 og 2 meddeler kommunen at produktionen ændres. Anmeldelsen skal ske med tre måneders varsel.

Ansøger har ønsket at have mulighed for en fleksibilitet i produktionen. Det er blevet muligt jf. Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 294/2009 at anmelde ændringer i dyreholdets størrelse og sammensætning indenfor gruppen svin uden at ændringen udløser krav om miljøgodkendelse. Anmeldelsen kan ske under forsætning af, at forureningsparametrene lugt, ammoniak, nitrat og fosfor holdes neutrale. Kommunen henviser til denne anmeldeordning, hvis ansøger ønsker at foretage mindre justeringer i husdyrholdet.

For at sikre at det generelle ammoniakreduktionskrav overholdes stilles vilkår om, at alle staldafsnit indrettes med delvis fast gulv, 25-49 % fast gulv.

3.3 Staldindretning

Tabel 5 viser en oversigt over staldenes indretning og antal stipladser.

Tabel 5. Oversigt over bygnings anvendelse, antal stipladser, udmugningssystem og gulvtype.

Stald nr.	Anvendelse	Dyretype	Nudrift stipladser	Etape I stipladser	Etape II stipladser	Udmugningssystem	Indretning og gulvtype
ST-120256	Udlevering	Slagtesvin	0	0	0	Gyllekanaler	Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv
ST-1006305	Eksisterende klima og forestald	Årsso, farestald	51	0	0	Gyllekanaler	Individuel opstaldning, delvis spaltegulv
		Smågrise	704	0	0	Gyllekanaler	Fuldspaltegulv
		Slagtesvin	0	470	470	Gyllekanaler	Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv
ST-106307	Eksisterende løbe-/drægtighedsstald	Årsso, løbe-/drægtighedssstald	220	0	0	Gyllekanaler	Individuel opstaldning, delvis spaltegulv
		Slagtesvin		560	560	Gyllekanaler	Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv
ST-110526	Ny stald (nordligste)	Slagtesvin	0	0	540	Gyllekanaler	Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv
ST-110527	Ny stald (sydligste)	Slagtesvin	0	0	360	Gyllekanaler	Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv
ST-127328	Tidligere udlevering – indrettes til stald	Slagtesvin	0	140	140	Gyllekanaler	Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv

Staldene vaskes med højtryksrensere med koldt vand. Efter vask af stalde anvendes i øjeblikket desinfektionsmidlet Glutar Plus og kalk. Midlerne udskiftes afhængigt af udbud og efterspørgsel.

Der vil blive installeret overbrusnings- og iblodsætningsanlæg i samtlige staldafsnit.

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige staldteknologi:

Med hensyn til BAT og staldsystemer er der flere forskellige definitioner på, hvad BAT er. Dels er der referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF), dels er der teknologiblade, og dels er der www.husdyrgodkendelse.dk's beregninger.

Af BREF-dokumentet fremgår det, at følgende staldsystemer er BAT:

Staldsystemer for grise, slagtesvinestalden

- et fuldspaltet gulv med vakuumsystem til hyppig fjernelse af gylle, eller
- et delvist spaltet gulv med reducerede gødningskanaler, med hældende vægge og et vakuumsystem, eller
- et delvist spaltet gulv med et centralkonvekst fast gulv eller et hældende fast gulv foran stien, en gødningsrende med hældende sidevægge og en hældende gødningsbeholder.

Ifølge Dansk Svineproduktion har staldtyper med gyllekanaler med skrå vægge og skrånende gødningskakter samt stier med et centralt konvekst massivt gulv ikke fundet udbredelse i Danmark.

Der findes p.t. 8 teknologiblade for slagtesvineproduktion:

- Køling af gyllen i svinestalde (2. udgave, revideret 26.01.2011)
- Fast overdækning af gyllebeholder (1. udgave, oprettet 11.11.2010)
- Råprotein i slagtesvinefoder (1. udgave, oprettet 30.06.2010)
- Fosfor i slagtesvinefoder (1. udgave, oprettet 30.06.2010)
- Svovlsyrebehandling af gylle (i slagtesvinestalde) (2. udgave, revideret 20.12.2010)
- Kemisk luftrensning med syre, slagtesvin (3. udgave, revideret 23.05.2011)
- Biologisk luftrensning, Dyretype: Slagtesvin (1. udgave revideret 23.05.2011)
- Delvist fast gulv, slagtesvin (3. udgave revideret 29.03.2011)

Det vurderes, at BAT-byggeblad "Luftvasker med syre, rensning af 60 % afgangsluft" (106.04-58) er uaktuelt efter udgivelsen af BAT-blad "Luftvasker med syre".

Stald ST-106305: Stalden er bygget i 1978. Stalden er en eksisterende fare- og klimastald som i forbindelse med udvidelsen/ændringen renoveres til slagtesvinestald med delvis fast gulv med minimum 25 % fast gulv og gyllekumme under spalterne.

Stald ST-106307: Stalden er bygget i 1978. Stalden er en eksisterende løbe-/drægtighedsstald som i forbindelse med udvidelsen/ændringen renoveres til slagtesvinestald med delvis fast gulv med minimum 25 % fast gulv og gyllekumme under spalterne.

De nye stalde til slagtesvin ST-110526 og ST-110527 etableres med delvis fast gulv med minimum 25 % fast gulv og gyllekumme under spalterne.

Alle stalde bliver efter renoveringen og udvidelsen med træk og slipsystem. Gyllen vil blive udsluset ca. hver 14. dag.

Produktionen i hhv. de renoverede og de nye stalde lever således op til BAT, idet der etableres delvis fast gulv, der fodres med færre FE/kg tilvækst end normen og der gyllekøles.

Beregning af ammoniakemissionsniveauet jf. de nye "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)" for slagtesvin viser, at ammoniakemissionsniveauet maksimalt må være 1.579,47 i etape I og 2.719,69 kg i etape II (se bilag 8).

Da alle stalde i ansøgt drift både i etape I og i etape II lever op til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdi for nye stalde, skal der ikke redegøres for fravalg af BAT.

Redegørelse for renovering af staldanlægget:

De eksisterende bygninger forventes efter renoveringen at kunne drives videre de næste ca. 20-25 år uden større renoveringer. De nye stalde forventes at kunne holde ca. 30 år uden større renoveringer.

Når staldene skal renoveres, vil der blive taget højde for, hvilke muligheder der er for at leve op til det, som på det tidspunkt er BAT for staldsystemer.

Ud over BREF-dokumentet og BAT-byggebladene er der www.husdyrgodkendelse.dk's beregninger. Med de angivne tilpasninger kommer systemet til den konklusion, at ammoniakreduktionskravet er mere end overholdt. Ammoniakreduktionskravet er politisk vedtaget og indarbejdet i www.husdyrgodkendelse.dk.

På baggrund heraf, må vi antage, at de eksisterende stalde kan drives videre med de ansøgte ændringer, og at de nye slagtesvinestalde kan etableres som ansøgt.

BAT for fosfor:

I forhold til de nye "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)" for slagtesvin, er det Miljøstyrelsens udmelding, at emissionsgrænseværdien for fosfor fra slagtesvinegylle er maks. 20,5 kg P/DE ab lager (også angivet som maks. 26 kg P/ha). Med 145,9 DE slagtesvin i etape I og 258,14 DE i etape II kommer www.husdyrgodkendelse.dk frem til, at der er gennemsnitligt 20,18 kg P/DE ab lager i både etape I og etape II.

Miljømyndighedens vurdering

Miljøstyrelsen har udsendt "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) for husdyrbrug med konventionel produktion af slagtesvin (gyllebaserede systemer)".

Sønderborg Kommune har beregnet emissionsgrænseværdien for det ansøgte projekt ud fra vejledningen. Emissionsgrænseværdien er baseret på, at ansøgningen kun omfatter nye stalde, da de eksisterende staldafsnit renoveres så meget, at de betragtes som nye staldafsnit.

Beregningen viser, at det ansøgte projekt må have en samlet emissionsgrænseværdi på 2.719,69 kg N per år i etape II. En tilsvarende beregning for etape I viser, at der må være en samlet emissionsgrænseværdi på 1.579,47 kg N per år.

Da projektet i etape II har en ammoniakemission på 2.717,24 kg NH₃-N / år lever det op til BAT. Etape I lever med en ammoniakemission på 1.575,65 kg NH₃-N / år ligeledes op til BAT. Se nedenstående tabel:

	Ammoniakemission, etape I	Ammoniakemission, etape II
Emissionsgrænseværdier beregnet ud fra Miljøstyrelsens vejledning	1.579,47 kg	2.719,69 kg
Beregnet emission i www.husdyrgodkendelse.dk	1.575,65 kg	2.717,24 kg
Emissionsgrænseniveauet er overholdt med:	3,82 kg	2,45 kg

Ansøger har blandt andre virkemidler benyttet, etablering af delvis fast gulv og gyllekøling i samtlige staldafsnit samt foderkorrektion for at leve op til BAT. Der stilles vilkår til dette i godkendelsens forskellige afsnit.

Sønderborg Kommune vurderer således, at ansøger har redegjort for Bedste Tilgængelige Staldteknologi og at projektet lever op til BAT. Læs mere om gyllekøling i afsnit 3.5. Vilkår til gyllekøling begrundes i nævnte afsnit.

Der stilles vilkår om, at hvis denne godkendelse ikke udnyttes fuldt ud, så skal det til enhver tid kunne dokumenteres, at de vejledende emissionsgrænseværdier er overholdt, for den del af produktionen som er etableret.

Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af ovenstående at projektet lever op til BAT, og at projektet kan realiseres i de ønskede staldbygninger med den ansøgte indretning, og at ansøger i fornødent omfang har redegjort for implementering af BAT i forhold til staldindretning. Læs mere i afsnit 7.

3.4 Ventilation

Ventilationen i de eksisterende stalde forventes at være utilstrækkelig til at ventilere slagtesvinene. Alle udsugninger i alle stalde forventes derfor at blive nyetableret med nye strømbesparende ventilationssystemer.

Al ventilation på ejendommen er mekanisk ventilation. Ventilationstype, maksimal ventilation, antal afkast og højde over kip fremgår af tabel 6 herunder. Placeringen af afkastene fremgår af bilag 11.

OBS: Oplysningerne for de nye staldafsnit er beskrevet, sådan som anlægget forventes opført. Der kan komme mindre ændringer med hensyn til ventilationsydelse og antal afkast.

Tabel 6. Oplysninger om ventilation

Stald nr.	Ventilationstype	Maksimal ventilation i m ³ /h	Antal afkast	Placering af afkast
ST-110526	Undertryksventilation med vægventiler	Forventet 4 stk. af maks. 14.000 m ³ /h	Ca. 4	Afkast forventes placeret ved kip ca. 70 cm over kip
ST-110527	Undertryksventilation med vægventiler	Forventet 3 stk. af maks. 14.000 m ³ /h	Ca. 3	Afkast forventes placeret ved kip ca. 70 cm over kip
ST-106305	Undertryksventilation med vægventiler	Pt. ca. 24.000 m ³ /h Efter forventet 4 stk. af maks. 14.000 m ³ /h	Ca. 2	Afkast forventes placeret ved kip ca. 70 cm over kip
ST-106307	Undertryksventilation med vægventiler	Pt. ca. 40.000 m ³ /h Efter forventet 4 stk. af maks. 14.000 m ³ /h	Ca. 3	Afkast forventes placeret ved kip ca. 70 cm over kip
ST-120256	Undertryksventilation med vægventiler	Pt. del af anden stald Efter forventet 1 stk. af maks. 14.000 m ³ /h	Ca. 1	Afkast forventes placeret ved kip ca. 70 cm over kip

ST-127328	Undertryksventilation med vægventiler	Pt. ingen ventilation Efter forventet 1 stk. af maks. 14.000 m ³ /h	Ca. 1	Afkast forventes placeret ved kip ca. 70 cm over kip
-----------	---------------------------------------	---	-------	--

Ventilatorer vaskes i forbindelse med vask af de enkelte stalde (reducerer modstanden).

De nye ventilationsanlæg bliver med Fx MultiStep styring (temperaturreguleret styringssystem, som sikrer, at ventilationen kører optimalt, både med hensyn til temperaturen i staldene og elforbruget), hvilket giver en årlig strømbesparelse på 40 – 50 % sammenlignet med et traditionelt undertrykssystem.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (eftersyn og rengøring af ventilatorer, temperaturstyring der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation).”

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre at ventilationen til enhver tid fungerer optimalt, herunder har det lavest mulige energiforbrug, stilles der vilkår om, at der skal føres en driftsjournal for ventilationsanlæggene. Der stilles også vilkår om, at ventilationen skal rengøres efter hvert hold. Datoer for rengøring og service skal noteres i journalen, som skal opbevares i fem år og forevises miljømyndigheden på forlangende.

Sønderborg Kommune vurderer, at ventilationssystemet ikke giver anledning til gener for de omkringboende. På baggrund af ejendommens placering i forhold til naboer, vurderes det, at der ikke skal stilles vilkår til de eksisterende eller kommende ventilationsafkast ud over, at de skal føres minimum 0,7 m over tagfladen, det sted de føres ud.

Ventilationssystemet efterses og rengøres efter hvert hold. Der stilles vilkår om, at der i det nye anlæg skal installeres undertryksventilation, da dette har det laveste elforbrug. For at sikre så effektiv en ventilation som muligt stilles også vilkår om at der skal være så få ventilatorer i gang som muligt for at få så høj afkasthastighed som muligt. Det er miljømyndighedens vurdering, at ventilationen af staldene lever op til BAT, når vilkårene efterleves.

Ændringer af ventilationsarrangementer må kun ske efter forudgående accept fra Sønderborg Kommune.

3.5 Gyllekøling

I ansøgningsskemaet i www.husdyrgodkendelse.dk er der indtastet gyllekøling med 15 % (etape I) og 17,5 % (etape II) ammoniakreduktionseffekt i staldene og 8.760 driftstimer jf. beregningerne for gyllekøling. Beregningerne viser, at den genvundne varme dækker varmebehovet til opvarmning af beboelse, mandskabsrum og slagtesvinestaldene. Desuden skal der frikøles i begge etaper. På ansøgningstidspunktet er der ikke taget stilling til varmepumpernes endelige størrelser og placeringer.

I etape I er det samlede gyllekummeareal med gyllekøling på 591 m² stalde med træk og slip system. Herudfra kan den nødvendige køleeffekt beregnes ud fra Miljøstyrelsens BAT-blad ”Køling af gyllen i svinestalde”, 1. udgave, 19. maj 2009. Der skal således være en køleeffekt på gennemsnitligt 16,03 W/m² i etape I og varmepumpen skal kunne levere en køleeffekt på mindst 9,47 kW. Se bilag

8 for beregning.

Tabel 7. Gyllekøling – nødvendig køleeffekt

Stald	Ammoniak-reduktion	Nødvendig køleeffekt pr. m ² (W/m ²)	Nødvendig køleeffekt i alt (kW)
Alle staldafsnit	15 %	16,03	9,47

I etape II er det samlede gyllekummeareal med gyllekøling på 1.038 m² i stalde med træk og slip system. Herudfra kan den nødvendige køleeffekt atter beregnes. Der skal således være en køleeffekt på gennemsnitligt 18,93 W/m² i etape II og varmepumpen skal kunne levere en køleeffekt på mindst 19,65 kW. Se bilag 8 for beregning.

Tabel 8. Gyllekøling – nødvendig køleeffekt Etape II

Stald	Ammoniak-reduktion	Nødvendig køleeffekt pr. m ² (W/m ²)	Nødvendig køleeffekt i alt (kW)
Alle staldafsnit	17,5 %	18,93	19,65

Overskudsvarme genbruges til opvarmning af beboelse, mandskabsrum og gulv- og rumvarme i slagtesvinestaldene, jf. bilag 6. Desuden skal der i etape I frikøles med 1.543 kWh årligt og i etape II frikøles med 20.400 kWh årligt.

Inden staldene tages i brug, fremsendes beregning til Sønderborg Kommune, der dokumenterer, at anlægget lever op til nødvendige køleeffekter angivet i oversigten herover.

Som udgangspunkt vil anlægget køre året rundt, men afhængigt af varmepumpens størrelse vil det faktiske antal driftstimer kunne variere.

Gyllekølingslangerne vil blive støbt ned i kanalbunden i staldene. Slangerne vil blive koblet til en varmepumpe. Slangerne er DS godkendte PEL-slangere. Der anvendes kølevæske i køleslangerne. Kølevæsken består af ethylenglycol og natrium 2-ethylhexanoat. Der installeres trykfaldsalarm på væskestand i køleslanger. Ansøger har søgt om tilladelse efter § 19 i Miljøbeskyttelsesloven.

Miljømyndighedens vurdering

Gyllekølingsanlægget etableres med henblik på at reducere ammoniakemissionen, jf. afsnit 5.1, hvorfor der stilles vilkår herom, herunder vilkår til indretning, vedligeholdelse og drift.

Der stilles vilkår om at der udarbejdes en tabel, der viser sammenhængen mellem pumpens timetal og køleeffekten i kWh.

Den månedlige driftstid, hvor varmepumper kører efter ibrugtagning, skal noteres i en driftsjournal. Desuden stilles der vilkår om, at kølingsanlægget skal være forsynet med et trykovervågnings-system og alarm, så systemet i tilfælde af lækage stopper automatisk.

Det vurderes, at der med den beskrevne praksis kan opnås en gennemsnitlig ammoniakreduktion over året på hhv. 15 og 17,5 % som angivet i ansøgningen, da anlægget er dimensioneret i henhold til Miljøstyrelsens BAT-blad ”Køling af gyllen i svinestalde”, 1. udgave, 19. maj 2009.

Etablering af et gyllekølingsanlæg skal godkendes særskilt af Sønderborg Kommune, Afdeling Vand og Jord i henhold til § 19 i Miljøbeskyttelsesloven. Tilladelse meddeles samtidig med denne godkendelse.

Vilkårene for gyllekøling er fastsat i overensstemmelse med vilkårsforslagene i BAT-blad Køling af gyllen i svinestalde 1. udgave 19.05.2009.

3.6 Fodring

Der har været anvendt færdigfoder til søer og smågrise på ejendommen indtil nu. I forbindelse med ændringen og udvidelsen af produktionen anvendes fremover hjemmeblandet vådfoder. Korn til foderblandingerne opbevares i de udendørs siloer, hvor det blæses ind. Fyldning af den nye gastætte silo sker ved at tippe korn i korngraven i foderladen, hvorfra det fyldes op i siloen vha. elevator. Øvrige råvarer, fx soja tippes af og snegles op i de indendørs siloer i foderladen. Det hjemmeblandede foder males og blandes i vådfoderkar, hvorefter det pumpes ud i de forskellige staldafsnit.

Det vurderes, at der ingen støvgener er for naboer i forbindelse med håndteringen af foderet.

Der er ikke ensilageoplæg på ejendommen.

Der er på ansøgningstidspunktet ikke pålagt ejendommen restriktioner i forhold til fodring. I nudrift er der derfor ikke indtastet særlige oplysninger, hvorved www.husdyrgodkendelse.dk beregner på baggrund af normtal.

For at leve op til Miljøstyrelsens Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) for husdyrbrug med konventionelt hold af slagtesvin (gyllebaserede staldsystemer), har ansøger valgt at foderkorrigere.

I ansøgt drift (både etape I og II) er der derfor indtastet, at der maksimalt må benyttes 2,8 FEsv pr. kg tilvækst for slagtesvinene mod standard i www.husdyrgodkendelse.dk på 2,84 FEsv pr. kg tilvækst.

Vilkåret for foder til slagtesvinene bør derfor blive, at kg N ab dyr pr. slagtesvin maksimalt må være:

Etape I:

$$(((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times \text{FEsv pr. kg tilvækst} \times \text{g råprotein pr. FEsv}/6250) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0296 \text{ kg N pr. kg tilvækst})) = 2,8629 \text{ kg N}$$
$$(((108 \text{ kg} - 30 \text{ kg}) \times 2,8 \text{ FEsv pr. kg tilvækst} \times 148 \text{ g råprotein pr. FEsv}/6250) - ((108 \text{ kg} - 30 \text{ kg}) \times 0,0296 \text{ kg N pr. kg tilvækst})) = 2,8629 \text{ kg N}$$

Svarende til totalt 14.563,63 kg N

Etape II:

$$(((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times \text{FEsv pr. kg tilvækst} \times \text{g råprotein pr. FEsv}/6250) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0296 \text{ kg N pr. kg tilvækst})) = 2,8629 \text{ kg N}$$
$$(((108 \text{ kg} - 30 \text{ kg}) \times 2,8 \text{ FEsv pr. kg tilvækst} \times 148 \text{ g råprotein pr. FEsv}/6250) - ((108 \text{ kg} - 30 \text{ kg}) \times 0,0296 \text{ kg N pr. kg tilvækst})) = 2,8629 \text{ kg N}$$

Svarende til totalt 25.766,21 kg N

Det forventes, at der vil være fleksibilitet med hensyn til de forskellige variable parametre, så længe antal kg N ab dyr pr. slagtesvin ikke overstiges.

Ansøger oplyser følgende om BAT for foder:

Ansøger vil generelt bestræbe sig på at benytte så få foderenheder og så lavt et råprotein- og fosforindhold som muligt.

Der anvendes foder indeholdende et fosfor- og råproteinindhold indenfor de vejledende niveauer i BAT-foder (jf. BREF). Det forventes, at der vil blive anvendt 2 blandinger til slagtesvinene.

Vejledende niveauer for råprotein i BAT-foder til svin fremgår af tabel 9.

Tabel 9. Vejledende niveau for råprotein i BAT-foder til svin.

Art	Faser	Indhold af råprotein (% i foder) ¹⁾	Samlet fosforindhold (% i foder) ²⁾
Slagtesvin	25-50 kg	15-17	0,45-0,55
Slagtesvin	50-110 kg	14-15	0,38-0,49

¹⁾ Med tilstrækkeligt afvejet og optimal tilførsel af aminosyrer

²⁾ Med tilstrækkeligt fordøjeligt fosfor med brug af fx højtfordøjelige uorganiske foderfosfater og/eller fytase

I forhold til de nye ”Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)” for slagtesvin, er det Miljøstyrelsens udmelding, at emissionsgrænseværdien for fosfor fra slagtesvinegylle er maks. 20,5 kg P/DE ab lager (også angivet som maks. 26 kg P/ha). www.husdyrgodkendelse.dk kommer frem til, at der, både i etape I og II, er gennemsnitligt 20,18 kg P/DE ab lager for det ansøgte projekt.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at der ikke vil opstå gener for naboer i forbindelse med håndtering og opbevaring af foder. Vurderingen er baseret på, at husdyrbruget er placeret i god afstand fra naboer.

Sønderborg Kommune vurderer, at det er BAT-standard med hensyn til fodring for et projekt af den omhandlede størrelse, når foderet ligger indenfor de vejledende BAT-niveauer og når der anvendes fasefodring. Ansøger har valgt at bruge foderkorrektion for at leve op til BAT. Der stilles derfor vilkår til virkemidlet.

For at kunne dokumentere, at det maksimale kg N ab dyr i etape I og II er hhv. 14.563,63 kg N og 25.766,21 kg N, stilles vilkår om, at indlægssedler fra indkøb af foder skal gemmes mindst fem år og forevises miljømyndigheden på forlangende. Derudover skal der foreligge dokumentation for foderforbruget til i form af fx e-kontrol. Ind- og afgangsvægt for slagtesvinene skal også kunne dokumenteres enten via e-kontrol eller anden relevant dokumentation.

For at leve op til BAT for management stilles der vilkår om, at der skal føres journal over mængden af forbrugt husdyrfoder samt opstået spild.

Sønderborg Kommune vurderer, at ansøger anvender BAT i tilstrækkeligt omfang på foder, når ovennævnte vilkår overholdes.

Der anvendes ikke ensilage på husdyrbruget. Der stilles derfor ikke vilkår til ensilage.

3.7 Energi- og vandforbrug

I forbindelse med drift af ejendommen og den beskrevne husdyrproduktion før og efter udvidelsen, er der skønnet at være et forbrug af energi som i tabel 10.

Elektricitet anvendes bl.a. til ventilation, gyllepumpning, belysning og foderanlæg. Fremadrettet vil der blive benyttet elektricitet til drift af gyllekølingen og frikøling. Det forventes at gyllekølingen i de nye stalde vil kunne forsyne hele anlægget og beboelsen med varme. Beboelsen er på nuværende tidspunkt udlejet. Oliefyret i stuehuset beholdes, således at der er en alternativ varmekilde, såfremt det skulle vise sig, at varmen fra gyllekølingen ikke er tilstrækkelig i ekstreme kuldeperioder.

Tabel 10. Forbrug af energi.

Middel	Før udvidelse mængde pr. år	Etape II Mængde pr. år
El til produktionen	ca. 86.000 kWh	ca. 110.000 kWh
El til gyllekøling og frikøling	0 kWh	Ca. 20.040 kWh
I alt	ca. 86.000 kWh	ca. 130.040 kWh

Bedriftens årlige elforbrug til gårdens drift forventes at stige fra 86.000 kWh til 130.040 kWh efter udvidelsen. Det svarer til en forøgelse på 51 %.

Tabel 11. Forbrug af vand.

Middel	Før udvidelse mængde pr. år	Efter udvidelse mængde pr. år
Vandforbrug, drikkevand i produktionen, vask af stalde, overbrusning m.v.	3.000 m ³	5.000 m ³

Ejendommen forsynes med vand fra Oksbøl Sogns vandværk. Der anvendes vand til drikkevand og rengøring af stalde. Sprøjtning og øvrig markdrift tager udgangspunkt i ejerens anden ejendom. Der er derfor ikke regnet med et vandforbrug til sprøjtning, vask af maskiner osv.

Bedriftens årlige vandforbrug til gårdens drift forventes at stige fra 3.000 m³ til ca. 5.000 m³ efter udvidelsen/ændringen. Det svarer til en forøgelse på ca. 67 %.

Ansøger oplyser følgende om energibesparende foranstaltninger (BAT):

For at spare på energien installeres så vidt muligt lavenergilysstofrør. Efter ændringen/udvidelsen vil der blive automatisk lysstyring med lys i staldene fra kl. 6-9 og 15-21.

Ventilatorer vaskes i forbindelse med vask af de enkelte stalde (reducerer modstanden).

For at løse ammoniakreduktionskravet installeres gyllekøling i alle staldene. Anlægget vil blive drevet således, at der opnås en ammoniakreduktionseffekt på 17,5 % (dog 15 % ammoniakreduktionseffekt i etape I). Gyllekølingen medfører, at der kan genvindes varme. Det forventes at der vil opnås 4 kWh for hver investeret kWh. Varmen anvendes til gulvvarme og rumvarme i staldene, samt opvarmning af stuehuset.

Det er ikke muligt at genbruge alt varmen fra gyllekølingen, hvorfor der bliver behov for at frikøle for at komme af med den overskydende varme.

Ventilationen i de eksisterende stalde forventes at være utilstrækkelig til at ventilere slagtesvinene. Alle udsugninger i alle staldene forventes derfor at blive nyetableret med nye strømbesparende ventilationssystemer. Fx MultiStep styring (temperaturreguleret styringssystem, som sikrer, at ventilationen kører optimalt, både med hensyn til temperaturen i staldene og el-forbruget), hvilket giver en årlig strømbesparelse på 40 – 50 % sammenlignet med et traditionelt undertrykssystem.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (lavenergibelysning, eftersyn og rengøring af ventilatorer, temperaturstyring der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation).

Ansøger oplyser følgende om vandbesparende foranstaltninger (BAT):

Vandbesparelse opnås ved at placere drikkeventiler hen over vådfoderkrybberne, hvorved evt. vandspild vil indgå i foderet.

Ved vask af stalde anvendes iblødsætningsanlæg, hvorefter staldene vaskes med højtryksrenser med koldt vand. Både iblødsætning og vask med højtryksrenser er vandbesparende. Desuden er der monteret en vandvagt, der alarmerer ved lækage.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (brug af iblødsætningsanlæg og vask med højtryksrenser samt drikkeventiler over vådfoderkrybberne). Vandforbruget måles ikke som sådant, men tjekkes løbende. Staldene kontrolleres dagligt og der udføres småreparationer med det samme eller tilkaldes service, hvis der er behov for det.

Miljømyndighedens vurdering

I henhold til Videnscenter for Svineproduktions Rentabilitetsbegninger for svinehold er elforbruget for en tilsvarende produktion godt 108.000 kWh. Det forventede forbrug i ansøgt drift er derfor svarende til normen.

For at sikre en god udnyttelse af ressourcerne stilles der vilkår om, at ejendommen skal gennemgå et energieftersyn, hvis elforbruget overstiger 110.000 kWh/år. Energieftersynet er gratis og fås ved henvendelse hos elselskabet.

Der stilles vilkår om, at besøgsrapporten fra et eventuelt energieftersyn skal sendes til miljømyndigheden. Der stilles også vilkår om, at hvis besøgsrapporten viser energiforbedringer, som via besparelse på el kan tilbagebetales indenfor to år, skal disse udføres senest to år efter modtagelsen af rapporten.

For at miljømyndigheden kan kontrollere elforbruget skal det dokumenteres, for eksempel ved fremvisning af elregning. Dokumentation skal gemmes mindst fem år og fremvises miljømyndigheden på forlangende.

Det fremgår af tabel 11, at det forventede vandforbruget vil være ca. 5.000 m³ årligt efter udvidelsen.

I henhold til "Håndbog for svinehold 2008" er det gennemsnitlige årlige vandforbrug for en tilsvarende produktion ca. 5.130 m³ vand +/- 25 %. Det vurderes derfor, at vandforbruget på ejendommen ligger inden for normtallene. For at sikre en god udnyttelse af vandressourcen stilles der vilkår

om, at hvis vandforbruget stiger over 5.500 m³ årligt, skal ansøger indsende redegørelse til kommunen om, hvorfor vandforbruget er steget og hvilke tiltag der planlægges brugt til at nedbringe vandforbruget.

For at sikre, at der sker en god udnyttelse af ressourcerne, stilles der vilkår om, at forbruget af vand skal registreres årligt, således det er muligt at følge forbruget og dermed lave en indsats, hvis forbruget stiger.

Det er miljømyndighedens vurdering, at virksomheden lever op til kravene til BAT for energi og vandforbrug, hvis ovenstående vilkår overholdes og virksomheden i øvrigt drives som beskrevet.

3.8 Spildevand

Rengøringsvand og drikkevandsspild er beregnet og indgår i den samlede gyllemængde. Tabel 12 viser en oversigt over spildevand.

Tabel 12. Oversigt over produceret spildevandsmængde

Spildevandstyper	m ³ /år før udvidelse	m ³ /år efter udvidelse	Afledes til	Renseforanstaltning
Gylle inkl. rengøringsvand, drikkevandsspild mv.	ca. 1.988 m ³	ca. 4.416 m ³	Løber i gyllekanaler og videre til gyllebeholder	Ingen
Sanitært spildevand stuehus	ca. 170 m ³	ca. 170 m ³	Via septiktank til dræn	Bundfældning
Tagvand	ca. 1.800 m ³	ca. 2.430 m ³	Til opsamlingsstank og videre til Mjels Vig	Ingen

Bilag 3 viser et oversigtskort med angivelse af afløbsforhold for ejendommen.

Mængden af rengøringsvand til vask af stalde, drikkevandsspild og vand til overbrusning er skønnet ud fra kapacitetsberegningens normtal (Landbrugets byggeblad 95.03-03 revideret 28.10.2009). Tagvand er skønnet ud fra 0,7 m³ pr m².

Beregninger af samlede tagfladeareal med afløb viser, at der er ca. 1.800 m³ i nudrift og 2.350 m³ i ansøgt drift.

Tagvand afledes på nuværende tidspunkt gennem en opsamlingsbeholder på 50 m³, der fungerer, som en slags forsinkelsesbassin. Herfra ledes vandet via rørledninger op til Færgevej 58, hvorfra det ledes gennem 2 ledninger til Mjels Vig. Dels gennem et lille delvist åbent vandløb og dels gennem en rørledning, der løber ud i Mjels Vig umiddelbart øst for Mjelsgård (se kortbilag over afløbsplan).

Ansøger har indsendt en udfyldt ansøgning om tilladelse til udledning af overfladevand. Ansøgningen bliver behandlet af Vand og Jord afdelingen, som meddeler spildevandsudledningstilladelse.

Der er ingen vaskeplads på ejendommen. Maskiner osv. vaskes på ansøgers anden ejendom.

Spildevand tilledt gyllebeholder

Kapacitetsberegning (nudrift):

I før-situationen lægges ca. 15 % ekstra til, idet der erfaringsmæssigt har været større mængder gylle på ejendommen end normtallene foreskriver.

$$220 \text{ årssøer} \times 3,92 \times 1,15 \text{ (ekstra vand)} = 992 \text{ m}^3$$

$$220 \text{ årssøer} \times 1,68 \times 1,15 \text{ (ekstra vand)} = 425 \text{ m}^3$$

$$6.000 \text{ smågrise} \times 0,139 \text{ m}^3 \times 0,91 \text{ (korrigeret for vægt)} \times 1,15 \text{ (ekstra vand)} = 759 \text{ m}^3$$

$$\text{I alt } 2.176 \text{ m}^3$$

Kapacitetsberegning (Etape I):

$$5.087 \text{ slagtesvin} \times 0,491 \text{ m}^3 \text{ (korrigeret for vægt)} = 2.496 \text{ m}^3$$

Opbevaringskapacitet i gyllebeholdere og gyllekanaler mv.: 3.570 m³

I etape I vil der også blive opbevaret gylle fra Færgevej 50/58 i gyllebeholderen på 2.040 m³.

Kapacitetsberegning (Etape II):

$$9.000 \text{ slagtesvin} \times 0,491 \text{ m}^3 \text{ (korrigeret for vægt)} = 4.416 \text{ m}^3$$

Opbevaringskapacitet i gyllebeholdere og gyllekanaler mv.: 3.850 m³

Der er altså ca. 10,5 måneders opbevaringskapacitet i etape II. Dette er uden af der er indregnet flytning af gylle til gyllemodtagers gyllebeholder.

Miljømyndighedens vurdering

De beskrevne spildevandstyper kan opdeles i sanitært spildevand fra stuehus, spildevand fra husdyrproduktionen (vask af stalde, drikkevandsspild) samt uforurennet regnvand fra tage og omgivende arealer. Sønderborg Kommune vurderer, at spildevandet afledes miljømæssigt forsvarligt, når sanitært spildevand afledes til septiktank, spildevandet fra husdyrproduktionen ledes til gyllebeholdere og uforurennet regnvand fra staldene ledes til regnvandsbeholder og videre til vandløb.

For at sikre mod forurening i forbindelse med vask af maskiner mv. stilles vilkår om, at der ikke må foretages vask af landbrugsmaskiner, transportbiler, sprøjte mv. på ejendommen.

Der sker en forøgelse i den samlede tagflade med afløb på 900 m². Der er ansøgt om at etablere et forsinkelsesbeholder, hvorigennem afledning af regnvand fra de nye staldanlæg skal ske. Der forventes at blive meddelt tilladelse af afdeling for Vand og Jord sammen med denne godkendelse.

Sønderborg kommune vurderer, at udledningen af næringsstoffer i vandet fra tagflader og lignende, ikke vil skade miljøet, når vilkårene i udledningstilladelsen er overholdt. Vilkaere er nærmere beskrevet i udledningstilladelsen. Udledningstilladelsen er en forudsætning for opførelse af de nye stalde.

3.9 Affald

Tabel 13 viser en redegørelse for håndtering af affald. Alle mængder er skønnede.

Ejer driver harmoniarealerne med udgangspunkt i en anden ejendom, så der findes ikke markmaskiner, kemikalier osv. på ejendommen. Der findes derfor heller ikke affald i form af spildolie, olie- og brændstoffiltre.

Tabel 13 Affald

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder	EAK-kode	ISAG-kode
Olie- og kemikalieaffald:						
Spraydåser	Køres til Færgevej 58*	K.R. Schmatz og sønner APS	Godkendt modtageanlæg	Container tømmes hver 14. dag	15.01.10	23.00
Medicinrester	Forum	Alt medicin bruges	-	-	18.02.08	05.13
Kanyler i særlig beholder	Forum	Transporterer selv	Nordborg Apotek	ca. 1 kg	18.02.02	66.00
Batterier – alle typer	Forum	Transporterer selv	Vesterlund Containerplads	ca. 10 stk.	20.01.33	77.00
Fast affald:						
Pap og papir (primært emballage)	Køres til Færgevej 58*	K.R. Schmatz og sønner APS	Godkendt modtageanlæg	Container tømmes hver 14. dag	15.01.01	50.00
Plast (primært emballage)	Køres til Færgevej 58*	K.R. Schmatz og sønner APS	Godkendt modtageanlæg	Container tømmes hver 14. dag	15.01.02	52.00
Lysstofrør og elsparepærer	Forum	Transporterer selv	Vesterlund Containerplads	ca. 25 stk.	20.01.21	79.00
Jern og metal	Står pt. Ved laden (BBR 17)	Holm Produkthandel	Ukendt	Maks. 5 tons	02.01.10	56.20
Diverse brændbart	Køres til Færgevej 58 til erhvervscontainer på 800 l*	K.R. Schmatz og sønner APS	Godkendt modtageanlæg	Container tømmes hver 14. dag	Afhængig af indhold	19.00
Tomme medicin-glas	Køres til Færgevej 58 til erhvervscontainer på 800 l*	K.R. Schmatz og sønner APS	Godkendt modtageanlæg	Container tømmes hver 14. dag	15.01.07	51.00
Paller	I foderladen	Transporterer selv	Vesterlund Containerplads	ca. 10 stk.	15.01.03	62.00

* En del af affaldsfraktionerne tages med til Færgevej 58 med det samme og opbevares her ind til bortskaffelse.

Døde dyr opbevares i plastcontainere i kølecontainer placeret nord for foderladen (BBR 12), indtil de køres til afhentningspladsen, som er placeret ved den vestligste indkørsel til ejendommen. Større dyr lægges på betonspalter og afskærmes af en kadaverkap. Pladsen er afskærmet mod sollys af hegnene langs indkørslen. Der er ingen naboer, som kan se pladsen fra deres ejendom, og pladsen ligger også tilbagetrukket i forhold til forbigående på Solbækvej. Daka afhenter dyrene. Dyr til afhentning tilmeldes pr. telefon.

I 2009 er der afhentet 38 søer og 33 containere med smågrise til Daka. Mængden forventes at ændres til maks. 360 dyr etableringen af de nye stalde, med ugentlig afhentning (dvs. ca. 52 afhentninger pr. år).

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre en korrekt affaldshåndtering stilles vilkår til opbevaring, håndtering samt bortskaffelse af rester af bekæmpelsesmidler og farligt affald.

Vilkårene vurderes at være tilstrækkelige til at forhindre gener for omgivelserne og forurening fra affald.

Virksomheden skal desuden være opmærksom på, at alt affald skal opbevares, transporteres og bortskaffes i overensstemmelse med de til enhver tid gældende bestemmelser herom. Der henvises til:

- *Affaldsbekendtgørelsen*
- *Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier Forskrift 1/2011*
- *Regulativ for erhvervsaffald, 2011*
- *Regulativ for husholdningsaffald, 2011*
- *Bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr*

Undtaget er dog bestemmelserne i *Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier*, som ikke gælder godkendelsespligtige virksomheder, og dermed ikke for denne ejendom. For at sikre, at der ikke sker forurening på ejendommen i forbindelse med opbevaring og håndtering af farligt affald og kemikalier, stilles der vilkår herom. Vilkårene vil være i overensstemmelse med bestemmelserne i *Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier*.

Reglerne i "Bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr" skal efterleves.

I henhold til regulativerne gælder det, at medicinrester (inklusive vaccinerester og brugte kanyler) skal afleveres på apoteket. Tømt emballage kan bortskaffes med dagrenovationen.

Ejer skal sikre sig, at genanvendeligt affald bliver afleveret til et registreret genanvendelses anlæg.

3.10 Råvarer og hjælpestoffer

Forbruget af energi og vand er beskrevet i afsnit 3.7.

Tabel 14 viser en oversigt over forbruget af råvarer og hjælpestoffer.

Tabel 14. Forbrug af råvarer og hjælpestoffer

Middel	Før udvidelse mængde pr. år	Efter udvidelse mængde pr. år
Fyringsolie til produktionen	3.000 l	0 l
Fyringsolie til stuehuset	3.000 l	Maks. 500 l*

* Oliefyret i stuehuset beholdes, således at der er en alternativ varmekilde, såfremt det skulle vise sig, at varmen fra gyllekølingen ikke er tilstrækkelig i ekstreme kuldeperioder.

Der opbevares ingen pesticider på ejendommen, da jorden drives med udgangspunkt i ansøgers anden ejendom. Der opbevares heller ikke olieråvarer som smøreolie, motorolie mv. på ejendommen. Der tankes heller ikke diesel på ejendommen.

Der opbevares således heller ingen handelsgødning på ejendommen.

Eventuelle vaske- og desinfektionsmidler til staldene opbevares enten i forrummet eller i foderladen.

Ejendommens tankanlæg og placering fremgår af tabel 15 og bilag 2.

Tabel 15. Tankanlæg

Anvendelse og placering	Størrelse	Fremstillings år	Tanknr.	Type godk. nr.
Fyringsolietank, nedgravet*	4.000 l	1977	221118	01000
Fyringsolietank	1.225 l	2009	016884-13	5820

* Forventes at blive sløjfet.

Den overjordiske tank står på fast gulv og er hævet på ben.

Miljømyndighedens vurdering

Forbruget af fyringsolie forventes at falde væsentligt, eftersom ejendommen efter udvidelsen primært vil blive opvarmet med varme genvundet ved gyllekøling. Det vurderes derfor, at der ikke er belæg for at stille vilkår til forbruget af fyringsolie ud over registrering af forbrug.

Nye olietanke skal anmeldes til Sønderborg Kommune inden de stilles op. Det følger af Olietanksbekendtgørelsen.

Der stilles vilkår om, at der ikke må opbevares pesticider på ejendommen.

3.11 Driftsforstyrrelser eller uheld

Ved overpumpning af gylle fra forbeholder til gyllebeholdere aktiveres en kontakt på elpumpen. Der er desuden en hovedafbryder i stalden, som slukkes efter overpumpning.

Det tjekkes løbende, om der er plads i gyllebeholderne før overpumpning. Forbeholderen er placeret i et niveau i forhold til gyllekanalerne, så det ikke er muligt at få overløb fra forbeholderen. Der er ingen faste rør eller pumper til overpumpning af gylle fra gyllebeholder til gyllevogn. Der er heller ikke spjæld mellem forbeholder og gyllebeholdere.

Skulle uheldet være ude og en af gyllebeholdere bryder sammen eller overfyldes ved en fejl vil gyllen løbe ud og samles i lavninger på marken, hvorfra man vil kunne pumpe/skrabe gylle op. Lavningerne ligger dels på mark 1 øst for gyllebeholderen på 2.040 m³ og dels i mark 4-1 nordøst for gyllebeholderen på 1.200 m³. Det vurderes dog, at der er ekstrem lille sandsynlighed for, at dette vil ske. Gyllebeholderne er omfattet af tiårsbeholderkontrolordningen og eventuelle fejl og mangler udbedres løbende. Der er foretaget beholderkontrol på de eksisterende beholdere i 2010. Der forefindes desuden rendegraver og rundballer på ejendommen som kan anvendes til opdæmning ved uheld med gylle.

Gyllebeholderen på Færgevej 50/58 har omfangsdræn, som kan inspiceres bl.a. i forbindelse med tømning af gyllebeholderne. Omfangsdrænets primære formål er at tjekke grundvandsstanden, så beholderen ikke tømmes i niveau under grundvandsstand, idet tømning under grundvandsstand vil kunne forårsage brud på gyllebeholderens bundplade og dermed utæthed.

I forbindelse med fx sygdomsudbrud med efterfølgende restriktioner over for svineflytninger eller slagteristrejke kan der ske en midlertidig ophobning af dyr på ejendommen. Dette vil bevirke, at lugtemissionen fra stalden bliver større end normalt. Denne situation forventes at forekomme meget sjældent.

Der er to fyringsolietanke på ejendommen. Den ene tank på 4.000 l er nedgravet. Den overjordiske tank står på fast gulv. Tanken er på ben og har påfyldningsalarm. Den nedgravede olietank på 4.000 l forventes at blive sløjft når gyllekølingen er blevet etableret og sat i drift.

Der opbevares ikke spildolie på ejendommen.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at der kan være en vis risiko for driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering og transport af gylle. Det er derfor vigtigt, at beredskabet straks tilkaldes ved uheld, der medfører forurening, og at miljømyndigheden orienteres efterfølgende. Det er dog stadig virksomhedens pligt at forebygge og afværge driftsforstyrrelser og uheld – ligesom det er virksomhedens pligt at genoprette den hidtidige tilstand (jf. miljøbeskyttelseslovens § 71).

Ansøger har udarbejdet en beredskabsplan. Beredskabsplanen skal som minimum hvert andet år gennemgås og eventuelt rettes til, såfremt der er sket ændringer. "Nærved uheld" skal noteres, og der skal udarbejdes procedure med henblik på at forebygge situationen fremover. Driftspersonalet skal gøres bekendt med proceduren.

Der stilles dertil vilkår om, at beredskabsplanen skal være udformet på et sprog, som de ansatte forstår, og den skal være kendt af de ansatte. Beredskabsplanen skal endvidere være fysisk placeret, så den er let tilgængelig..

4 Gødningsproduktion og –håndtering

4.1 Gødningstyper, mængder og opbevaring

Tabel 16 og 17 viser en oversigt over de forskellige typer husdyrgødning m.v. der produceres, modtages og afsættes i den ansøgte produktion i hhv. etape I og II. Tabel 16 og 17 viser også en oversigt over indholdet af kvælstof og fosfor, samt produktionens størrelse i antal DE. Det fremgår også af tabellerne om gyllen produceres, afsættes eller modtages.

Tabel 16. Oversigt over husdyrgødning – Etape I

Gødningstype	Kg kvælstof	Kg fosfor	Udnyttelses %	DE
Gylle fra Solbækvej 2	12.967,35	2.943,77	75	145,90
Fra bedriftens andre ejendomme	4.920,00	1.033,20	75	49,20
Afsat husdyrgødning (type)	0	0	-	0
I alt til rådighed	17.887,35	3.976,97	75	195,10

Tabel 17. Oversigt over husdyrgødning – Etape II

Gødningstype	Kg kvælstof	Kg fosfor	Udnyttelses %	DE
Gylle fra Solbækvej 2	23.012,47	5.208,17	75	258,14
Afsat husdyrgødning (type)	3.703,18	838,10	75	41,54
I alt til rådighed	19.309,29	4.370,07	75	216,60

Tabel 18 viser en oversigt over forpagtninger og modtagere af husdyrgødning.

Til udbringning af gyllen fra den samlede bedrift er der et eget areal på ca. 123,87 ha til rådighed, se bilag 9. Der er indgået forpagtninger på i alt 30,86 ha udbringningsareal og gylleaftaler på 61,07 ha. Med 1,4 DE/ha for de ejede og forpagtede arealer samt gylleaftaler er der således tilstrækkeligt harmoniareal.

Tabel 18 Oversigt over harmoniarealet

	Udbringningsareal
Eget areal	ca. 123,87 ha
Forpagtning Henrik Rasmussen, Nedervej 24, 6430 Nordborg	ca. 15,49 ha
Forpagtning Hans Rehloff Thomsen, Lillegade 2, 6430 Nordborg	Ca. 15,37 ha
Gylleaftale Kurt Kristensen, Koldingvej 25, 6600 Vejen (Færgevej 63, 6430 Nordborg), CVR-nr. 82260110	ca. 61,07 ha
I alt	215,79 ha

Med hensyn til belastningen i nudrift er der lavet beregninger på den gennemsnitlige belastning ud fra de seneste 5 år (2007 og 2011). Den gennemsnitlige belastning på arealerne i nudrift er beregnet til 1,06 DE/ha. I ansøgt drift er beregningerne lavet på baggrund af 1,4 DE/ha.

Det forventes, at der i både etape I og etape II vil blive tilført gylleaftalearealerne husdyrgødning fra de andre ejendomme, som ansøger driver.

I etape I er der også tilført svinegylle fra øvrige ejendomme i bedriften til bedriftens arealer, således at der er 1,4 DE/ha. For at lave en "worstcase" beregning er der i det tilført svinegylle 50,4 DE med 100 kg N og 21 kg P pr. DE.

Ansøger forbeholder sig ret til at fylde op med gylle fra egen og andre bedrifter på egne og forpagtede arealer, så længe antallet af dyreenheder endnu ikke er etableret, eller såfremt der pga. sygdom i besætningen eller andre forhold ikke er fuld produktion.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at der er tilstrækkeligt areal til rådighed til den ansøgte produktion. Der stilles ikke vilkår.

4.2 Flydende husdyrgødning

Der er foretaget en kapacitetsberegning i forbindelse med ansøgningen, se afsnit 3.8. Den beregnede gødningsmængde (inklusiv rengøringsvand, drikkevandsspild og regnvand) i ansøgt drift etape II er i alt 4.416 m³ pr. år. Ifølge ansøgningsmaterialet er der en samlet opbevaringskapacitet for ejendommen i gyllebeholderne og kanalerne på 3.850 m³, hvilket svarer til 10,5 måneders opbevaring. Gyllebeholderen på 2.040 m³ står på ejendommen Færgevej 50/58, og burde derfor egentlig ikke være medtaget i ansøgning. Men da beholderen står så tæt på ejendommen og den indgår for at leve op til tilstrækkelig opbevaringskapacitet, er det valgt at medtage den i ansøgningen, hvorved den indgår i ammoniakdepositionsberegningerne mv. Gyllebeholderens placering kan ses på situationsplanen, bilag 1.

Tabel 19 viser en oversigt over opbevaringen af husdyrgødningen. % før og efter er de oplysninger om procentvis fordeling i de forskellige beholdere, der er indtastet i www.husdyrgodkendelse.dk.

Tabel 19. Oversigt over anlæg til gødningsopbevaring

Anlæg	Kapacitet i m ³	Opførelsesår	Overdækning	% nudrift	% etape I	% etape II
Gyllebeholder	1.200	1990	Flydelag	37	37	37
Gyllebeholder*	2.040	1999	Leca	63	63	63
Ny fortank	30	2012*	betonlåg	-	-	-
Kanaler etape I	Ca. 300	2012*	-	-	-	-
Kanaler etape II	Ca. 280	2016*	-	-	-	-
I alt	Ca. 3.850	-	-	100	100	100

*forventet årstal

Gyllekanalerne tømmes hver uge. Propperne trækkes i staldene og gyllen løber selv til forbeholderne.

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige opbevaringsteknik:

Da der er tale om:

- stabile gyllebeholdere, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger
- gyllebeholderne tømmes hvert år og inspiceres visuelt (tømmes helt 1 gang om året)
- gyllebeholderens bund og vægge er tætte
- der ingen spjæld er, men alt overpumpes via neddykkede rør
- gyllen kun omrøres umiddelbart før tømning
- gyllebeholderne er overdækket med naturligt flydelag (flydelag sikres vha. lecanødder eller snittet halm)

og gyllebeholderne kontrolleres ved 10-års beholderkontrollen, vurderes det, at der er BAT med hensyn til gødningsopbevaring jf. referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF).

Miljømyndighedens vurdering

Ifølge den indsendte kapacitetsberegning er den årlige produktion af flydende gødning 4.416 m³ i etape II. Denne mængde inkluderer rengøringsvand og drikkevandsspild fra staldene. Der er ikke

vaskeplads eller andre befæstede arealer med afløb til gyllebeholderne på ejendommen. Det samlede årlige behov for opbevaring er således ca. 4.416 m³.

Ifølge ansøgningsmaterialet er der en samlet opbevaringskapacitet for ejendommen på 3.850 m³. Det svarer til mere end 10,5 måneders opbevaring. Der vil i forbindelse med omlægning og udvidelsen stadig være 1 gyllebeholder på ejendommen. Husdyrproduktionen på bedriftens andre ejendomme nedlægges i forbindelse med gennemførelse af etape II, hvilket frigiver opbevaringskapacitet i gyllebeholderen på 2.040 m³. Placering af gyllebeholderne kan ses på situationsplan, bilag 1.

For at sikre mod spild af gylle eller uheld med gylle, stilles der vilkår om at håndteringen af gylle skal foregå på en måde, som medfører mindst mulig gene for omgivelserne, samt at pumpe og gyllevogn altid skal være under opsyn og eventuelt spild skal opsamles og ledes til gyllebeholder.

Ansøger har redegjort for bedste tilgængelig opbevaringsteknik. Det vurderes, at gyllebeholdere som udgangspunkt sikrer en god og sikker opbevaring af gyllen og at der med teltdug eller veletableret flydelag sikres en god næringsstofudnyttelse og tilstrækkelige begrænsning af lugtgener. Det vurderes, at der med 10,5 måneders opbevaringskapacitet i gyllebeholdere alene sikres en god bufferkapacitet på ejendommen. På dette grundlag vurderer kommunen, at der i fornødent omfang er anvendt BAT i forbindelse med opbevaring af husdyrgødning.

Sønderborg Kommune vurderer, at de reglerne om gyllebeholdere og pumper mv. i Husdyrgødningsbekendtgørelsen bevirker, at der ikke er behov for vilkår til udformning og sikring af pumper mv.

For at sikre mod spild af gylle eller uheld med gylle, stilles der vilkår om at håndteringen af gylle skal foregå under opsyn og på en måde, som medfører mindst mulig gene for omgivelserne. Pumpe og gyllevogn skal ved brug altid være under opsyn og eventuelt spild skal opsamles og ledes til gyllebeholder.

For at mindske risikoen for forurening og sikre der til enhver tid er tilstrækkelig opbevaringskapacitet, stilles der vilkår om opbevaringskapacitet. Ændringer i opbevaringsaftaler skal skriftligt meddeles miljømyndigheden.

4.3 Udbringning af husdyrgødning

Ansøger oplyser følgende om bedste udbringningsteknik:

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag. En del af disse tiltag er dækket af husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, hvorfor det er et lovkrav at følge dem. Fx:

- regler for udbringningstidspunkter (forbud mod udbringning 200 m fra byområder på weekend- og helligdage),
- udbringningsmetoder (fx ikke tilladt at bruge bredspreder til gylle),
- krav om nedfældning på visse arealer tæt på sårbar natur,
- krav til udbringningstidspunkter, der sikrer optagelse i planter,
- krav om nedbringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer indenfor 6 timer,
- og krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha,
- krav til efterafgrøder

Ansøger udarbejder hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding og planternes udbytte.

Det er endnu uvist, hvem der skal stå for udbringningen af gyllen. På nuværende tidspunkt foretager ansøger selv udbringningen af husdyrgødningen, men ansøger overvejer fremadrettet at anvende maskinstation med enten mobil gylleudlægger eller med traktor og vogn. Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør). Da vandet køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal. Der er ingen stærkt hældende arealer og der holdes som minimum 2 m bræmmer til vandløb med krav om bræmmer.

Udbringning sker normalt kun på hverdage.

Det vurderes at de anvendte udbringningsteknikker lever op til BAT.

Når der udbringes husdyrgødning og suppleres op til Plantedirektoratets norm med handelsgødning, er der forbrugt 15-20 % mindre kvælstof end økonomisk optimal mængde. Dette medfører et kraftigt incitament til optimal håndtering af husdyrgødningen. Ansøger vil derfor søge den mest optimale form for udbringningsteknik, placering i sædskiftet og benytte de mest optimale vejrforhold, således fordampningen af ammoniak reduceres mest mulig og udnyttelsen af næringsstoffer er størst mulig. Ligeledes vil stigende afgrødepriser flytte afgrødernes økonomisk optimale kvælstofniveau højere op, og dermed kræve bedre udnyttelse af husdyrgødning på bedriftens arealer.

BAT for udbringning af husdyrgødning

Sønderborg kommune vurderer, at følgende er BAT-niveau for udbringning af husdyrgødning:

- - Nedfældning af gylle i sort jord, i henhold til Miljøstyrelsens Teknologiblad dateret 30.06.2010
- - Nedfældning af gylle i vinterafgrøder, i henhold til Miljøstyrelsens Teknologiblad dateret 30.06.2010
- - Nedfældning af gylle i græsmarker, i henhold til Miljøstyrelsens Teknologiblad dateret 24.11.2010 (dog vurderes det til ikke at være BAT at nedfælde på lerjord).

Hertil kommer Husdyrgødningsbekendtgørelsens regler for udbringning samt krav i Bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække.

Disse indebærer bl.a.

- - regler for udbringningstidspunkter (forbud mod udbringning 200 m fra byområder på weekend- og helligdage)
- - udbringning af flydende husdyrgødning må kun ske ved slangeudlægning, nedfældning eller lignende
- - udbringning af flydende husdyrgødning på sort jord og græsmarker skal ske ved nedfældning eller ved anvendelse af en teknik eller teknologi med samme effekt på ammoniakfordampning ved udbringning som nedfældning jf. Husdyrgødningsbek. § 24 stk. 3.
- - udbringningsmetoder (fx ikke tilladt at bruge bredspreder eller vandingskanon til gylle)
- - udbringning af husdyrgødning, ensilagesaft og spildevand må ikke give anledning til uønskede lugtgener
- - krav om udbringningstidspunkter, der sikrer optagelse i planter

- - krav om nedbringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer indenfor 6 timer
- -krav om ingen udbringning ved fare for afstrømning til søer eller vandløb ved tøbrud eller regnskyl
- - krav om ingen udbringning på stejle skrånninger med hældning på mere end 6° ned mod vandløb, søer eller fjorde inden for en afstand af 20 m fra øverste kant
- - krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha
- - krav om efterafgrøder
- - udarbejdelse af gødningsregnskaber
- - udarbejdelse af mark- og gødningsplan (hvorved der sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov)

Miljømyndighedens vurdering

Dette afsnit omhandler udbringning af husdyrgødning i form af gylle. Den samlede påvirkning af transport behandles i afsnit 5.7 Transport.

Der stilles vilkår om, at håndtering af gylle altid skal foregå under opsyn så spild undgås.

Da det endnu er uvist, hvem der skal stå for udbringningen af gyllen, stilles der vilkår om, at der, hvis der ikke bruges gyllevogne med selvlæssende fyldetårne, skal etableres fyldeplads ved gyllebeholderne.

Der stilles vilkår om, at der efter udbringning af gylle på marken skal sikres, at slæbeslanger mv. er tømt, så der ikke spildes gylle på vejen og at eventuelt spild på vejen skal fjernes. Endvidere stilles vilkår om, at lejet personale/maskinstation skal gøres bekendt med vilkår, der vedrører udbringning af husdyrgødning, herunder også vilkår til bræmmer.

Sønderborg Kommune vurderer, at det er BAT-standard med hensyn udbringning af gylle på lerjord med primært vinterafgrøder, at benytte gyllevogn med slæbeslanger eller slangeudlægger. Herudover vurderes det, at efterlevelse af gældende lovgivning som beskrevet i redegørelsen er BAT.

Det er Sønderborg Kommunes opfattelse, at det ikke er BAT at køre på frossen jord. Hverken jord, som er bundfrossen eller jord som er frossen i en skorpe. Dette skyldes, at der vil være risiko for overfladeafstrømning og at fordampningen vil være væsentligt større end ellers.

For at sikre, at gylle udbringes på en miljømæssig forsvarlig måde stilles der vilkår om, at der ikke må køres gylle ud på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal.

Det vurderes, at der er valgt de mest hensigtsmæssige kørselsveje og at der ikke er væsentlige gener for omkringboende ved udkørsel af gylle, når det gøres som beskrevet og efter gældende lovgivning.

5 Forurening og gener fra husdyrbruget

5.1 Ammoniak og natur

Ammoniakreduktionskravet

I henhold til ansøgningsmaterialet er det generelle krav til reduktion på 30 % af ammoniaktab fra stald og lager opfyldt.

Ansøger lever i etape I op til ammoniakreduktionskravet og den vejledende emissionsgrænseværdi ved at etablere delvis fast gulv og gyllekøling med en effekt på 15 % i de eksisterende stalde og ved at foderkorrigere (2,8 FEsv/kg tilvækst).

Ansøger lever i etape II op til ammoniakreduktionskravet og den vejledende emissionsgrænseværdi ved at etablere delvis fast gulv og gyllekøling med en effekt på 17,5 % i de nye stalde og ved at foderkorrigere (2,8 FEsv/kg tilvækst).

Beregninger, der er foretaget ud fra Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem, viser, at ammoniakemissionen fra nudriften er 1.049,95 kg kvælstof pr. år og i ansøgt produktion etape I er 1.575,65 kg kvælstof pr. år og i etape II er 2.717,24 kg kvælstof pr. år. Projektet medfører således en samlet stigning i ammoniakfordampningen på 1.667,39 kg kvælstof pr. år.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at kravet om ammoniakreduktion er opfyldt ved at etablere delvis fast gulv og gyllekøling og foderkorrigere hos slagtesvinene. Vurderingen er foretaget på baggrund af de tal, som fremgår af ansøgningsskemaet. Vilkår til overholdelse af det generelle ammoniakreduktionskrav er stillet i de øvrige afsnit.

Ansøgningen er indsendt med et krav om 30 % reduktion af ammoniakemissionen. Ammoniakreduktionskravet er opfyldt i både etape I og II.

Beskyttet natur

I de følgende afsnit behandles beskyttet natur opdelt i beskyttet natur ifølge Naturbeskyttelseslovens § 3, natur beskyttet i henhold til husdyrgodkendelseslovens § 7, Natura 2000 samt Bilag IV-arter og rødlistearter. Baggrunds niveauet for kvælstofbelastningen ligger i Sønderborg Kommune på 14-20 kg N/år/ha jf. depositionsregninger udført af DMU 2007. Ifølge Conterra er baggrundsdepositionen i det åbne landskab i gennemsnit 16,3 kg N/ha/år mens den er noget højere i skovene, 22,7 kg N/ha/år. For mange naturtyper overskrider depositionen således naturtypernes øvre tålegrænse og derfor bør emission af kvælstofforbindelser generelt begrænses og nedbringes. I området omkring Solbækvej 2 er baggrundsbelastningen forholdsvis lav i forhold til gennemsnittet for kommunen. Baggrundsdepositionen i området inden for 1000 meter fra det ansøgte projekt ved Solbækvej 2 er 14-15 kg N/ha/år.

Natur beskyttet ifølge Naturbeskyttelseslovens § 3

For at vurdere anlæggets påvirkning af beskyttet natur (ifølge naturbeskyttelseslovens § 3 – de såkaldte § 3-områder), har Sønderborg Kommune besigtiget naturen i en zone på 1000 meter fra anlægget. Bilag 13 viser en oversigt over naturen inden for 1000 meter fra anlægget.

Naturtyper, som påvirkes af kvælstof fra luften, kan ændre fysisk karakter som følge af ændringer i plantesamfundene. Ofte vil en næringsberigelse resultere i en øget biomasseproduktion. Ved manglende naturpleje er resultatet tilgroning.

Naturtyper omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 er beskyttet mod tilstandsændringer. Beskyttede naturarealer fremgår af kommunens vejledende registrering. Undersøgelser viser, at den vejledende registrering af beskyttet § 3 natur blot omfatter 2/3 af de arealer, som opfylder kriterier for beskyttelse.

Af tabel 20 fremgår beskyttet natur indenfor 1000 meter indenfor husdyrbruget. Bemærk, at areaerne ikke nødvendigvis ejes af ansøger.

Tabel 20: Oversigt over beskyttet natur i 1000 meter zonen.

Id Nr.	Naturtype	Beskrivelse
382	Sø	Mjels Sø, genskabt under vandmiljøplan II. Vigtig leve- og ynglelokalitet for mange fuglearter, men sandsynligvis af mindre betydning for bilag IV padder.
368	Vandhul	Registreret ved tidligere besigtigelse, kraftigt tilgroet med dunhammer. Der er senere givet dispensation til oprensning af vandhullet. Hvis denne dispensation er blevet udnyttet, kan vandhullet være blevet velegnet som ynglelokalitet for løvfrø og stor vandsalamander.
477, 479, 480, 2301	Mose	"Langmose". Større moseområde med skovmose/rødelsump, hvor vandstanden til tider er høj. Ved besigtigelsen var dele af mosen udtørret, men der var stadig flere områder med åbent vandspejl. Der er tidligere registreret løvfrø i mosen og den kan stadig være ynglelokalitet for løvfrøen og andre særligt beskyttede arter, f.eks. stor vandsalamander.
483	Mose	Mose med gennemgående grøft og vandhul. Vegetationen domineret af græsser og tagrør. Kan være levested for løvfrø og stor vandsalamander.
492	Eng	Kultureng registreret ved tidligere besigtigelse. Engen var på det tidspunkt ret fugtig og der blev fundet paddeæg.
497	Vandhul	Registreret ved tidligere besigtigelse. Det er på det tidspunkt skønnet, at vandhullet kan være levested for løvfrø og stor vandsalamander.
617	Krat	
2300	Vandhul	Ny registrering af beskyttet vandhul. Vandhullet er lyståbent og vurderes i sin nuværende tilstand at være en velegnet ynglelokalitet for løvfrø og stor vandsalamander.

Tabel 21 viser ammoniakdepositionsberegninger foretaget via www.husdyrgodkendelse.dk til udvalgte punkter. Beregningerne er foretaget på baggrund af en N emission fra husdyrbruget ved Solbækvej 2 på årligt 2.717 kg N pr. år, som er den samlede emission fra stalde og opbevaringslagre efter udvidelsen i etape II. Projektet medfører en stigning i ammoniakfordampningen på 1667 kg N pr. år.

Skov- og Naturstyrelsen har i sin "Vejledning vedrørende sagsvurdering for lokale miljøeffekter som følge af luftbåret kvælstof ved udvidelse og etablering af husdyrbrug" fra 2003 (2005) vurderet at ekstra belastninger på mindre end 0,5 – 1 kg N / ha/år kan antages at være uvæsentlige såfremt, der ikke er tale om særlig næringsfølsomme naturområder og såfremt naturtypens grænseværdi ikke allerede er overskredet.

Tabel 21: Beregning af ammoniakdeposition til udvalgte punkter omkring ejendommen i etape II.

Naturpunkt	Afstand (meter)	I alt (kg N/ha/år)	Merbelastning (kg N/ha/år)
497	300	1,2	0,7
368	700	0,2	0,1
2301	400	0,2	0,1

Der er i ansøgt drift beregnet ammoniakdeposition til to § 3 arealer tæt ved anlægget. Det drejer sig om naturpunkt 368 og 497, som begge er søer. Merbelastningen er i ansøgt situation beregnet til henholdsvis 0,1 og 0,7 kg N/ha/år.

Miljømyndighedens vurdering

Da mer-depositionen ikke overstiger 1 kg N/ha/år som følge af udvidelsen, og da der ikke er naturtyper med tålegrænser, som ligger under baggrundsbelastningen i området omkring Solbækvej 2, vurderer Sønderborg Kommune, at ammoniakemissionen fra anlægget ikke vil medføre en tilstandsændring af de omkringliggende § 3 områder.

Der stilles derfor ikke særlige vilkår til beskyttelse af § 3 områderne.

§ 7 natur

Kvælstof, der deponeres fra luften, er det begrænsende næringsstof for mange sårbare økosystemer. Der kan forventes væsentlige ændringer i disse økosystemer som følge af ekstra tilførsel af kvælstof. Der er derfor udlagt bufferzoner omkring disse naturområder for at beskytte dem. Bufferzone I er en bufferzone på 300 meter omkring særligt ammoniakfølsomme naturområder. Indenfor denne zone og i selve naturområdet kan husdyrbrug ikke udvides eller ændres, hvis det medfører en øget udledning af ammoniak til naturområdet.

I en yderligere bufferzone (Bufferzone II) i en afstand af 300-1000 meter om disse særligt ammoniakfølsomme naturområder afhænger den tilladte merbelastning af antallet af andre husdyrbrug over 75 DE. Der må maksimalt udledes 0,7 kg N per ha, hvis der ikke er andre husdyrbrug i bufferzone II. Der må maksimalt udledes 0,5 kg N per ha, henholdsvis 0,3 kg N per ha afhængig af, om der er to ejendom eller flere ejendomme.

Sønderborg Kommune har besigtiget naturen i en zone på 1000 meter fra anlægget. Ved den aktuelle gennemgang af 1000 meter zonen blev der ikke registeret nye naturarealer omfattet af § 7 i lov om miljøgodkendelse.

Nærmeste § 7 naturareal jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug ligger ca. 400 meter sydvest for ejendommen. Der er tale om en mose/ellesump (Langmose). Der er foretaget en beregning på ammoniakdepositionen i mosen (naturpunkt 2301). Beregningen viser, at den samlede deposition fra anlægget vil være på 0,2 kg N/ha/år og merdepositionen fra anlægget vil udgøre 0,1 kg N/ha/år.

Et andet § 7 naturareal jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug ligger ca. 700 meter nord for Solbækvej 2. Der er tale om endnu en mose. Der er ikke foretaget en beregning på kvælstofdepositionen til mosen, men til et vandhul, som ligger ca. 300 meter nord for ejendommen (naturpunkt 497). Den beregning viser en mer-deposition til vandhullet på 0,7 kg N/ha/år og det må antages, at depositionen til mosen vil være væsentlig mindre som følge af den øgede afstand.

Begge moser hører under såkaldt kategori 3 natur. Her kan kommunen ikke stille krav om en merdeposition på mindre end 1 kg/ha/år.

Miljømyndighedens vurdering

Da mer-depositionen ikke overstiger 1 kg N/ha/år som følge af udvidelsen, vurderer Sønderborg Kommune, at ammoniakemissionen fra anlægget ikke vil medføre en tilstandsændring af de omkringliggende § 7 områder.

Der stilles derfor ikke særlige vilkår til beskyttelse af § 7 områderne.

Natura 2000

Ejendommen på Solbækvej 2 ligger ca. 11 km fra det nærmeste terrestriske Natura 2000 område. Det er habitat- og fuglebeskyttelsesområde Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov (H83 og F68).

Udpegningsgrundlaget for habitatområdet Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov:

- Kransnålalge-sø
- Næringsrig sø
- Nedbrudt højmose
- Hængesæk
- Kildevæld
- Riggær
- Bøg på mor med kristtorn
- Bøg på muld
- Ege-blandskov
- Skovbevokset tørvemose
- Elle- og askeskov
- Stor Vandsalamander

Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov:

- Hvepsevåge
- Rørhøg
- Isfugl

Ifølge Natura 2000 plan 2010-2015 for Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode skov er truslerne:

- Arealreduktion/fragmentering mod områdets riggær
- Næringsstofbelastning – alle kortlagte naturtyper er negativt påvirket af luftbåret kvælstof. Den nedre tålegrænse er overskredet for alle naturtyper og for hængesæk samt skovnaturtyperne er den høje ende af tålegrænseintervallerne for kvælstofpåvirkning overskredet for hele arealet.
- Tilgroning af næringsrige søer
- U hensigtsmæssig hydrologi
- U hensigtsmæssig drift i elle- og askeskov

- Invasive arter som kæmpe-pileurt og japan-pileurt
- Forstyrrelser af besøgene påvirker specielt ynglefuglene på udpegningsgrundlaget.

Miljømyndighedens vurdering

Med henvisning til de store afstande og den eksponentielt aftagende ammoniak deposition – fortynding med afstanden fra kilden - er der ikke foretaget konkrete beregninger af depositionen til habitatområdet. Det vurderes, at projektets bidrag til luftbåren N-belastning i de førnævnte habitatområder ikke har nogen betydning.

Bilag IV- og Rødliste-arter

Bilag IV arter er arter omfattet af Habitatdirektivets bilag IV. I Danmark findes der 36 dyrearter, som henhører under denne kategori, heraf nogle sjældne arter mens nogle er mere almindelige.

Habitatdirektivet forpligtiger medlemslandene til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter, som står på bilag IV. Beskyttelsen af arterne handler blandt andet om at sikre arterne mod at blive efterstræbt (jagt, indsamling, ødelæggelse af æg og yngel). Men medlemslandene skal også sikre, at arternes yngle- og rasteområder ikke beskadiges eller ødelægges, jf. direktivets artikel 12.

Af faglig rapport fra DMU nr. 635 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) fremgår en oversigt over arters udbredelse i grid på 10 X 10 km fordelt over hele landet.

Af listen og ud fra kommunens egne registreringer fremgår, at følgende arter er registreret i nærområdet til Solbækvej 2:

Brunflagermus (*Nyctalus noctula*)
38

Sydflagermus (*Eptesicus serotinus*)

Pipistrelflagermus (*Pipistrellus pipistrellus*)

Dværgflagermus (*Pipistrellus pygmaeus*)

Markfirben (*Lacerta agilis*)

Løvfrø (*Hyla arborea*)

Stor Vandsalamander (*Triturus cristatus*)

Ved naturafdelingens besigtigelse blev der ikke registreret bilag IV arter. Naturafdelingens registrering er ikke udtømmende for arealernes reelle indhold af bilag IV arter idet besigtigelsen har været fokuseret på identificering af potentielle levesteder og ikke på arter. Naturafdelingens registrering viser, at der er naturarealer og biotoper, som potentielt kan være levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted for bilag IV arter.

Levesteder og ynglelokaliteter

Mange af søerne i området kan være vigtige ynglelokaliteter, særligt for løvfrøer. Løvfrøen er afhængig af åbne vandflader og rent vand og en øget kvælstofdeposition til lokaliteterne kan være medvirkende til, at ynglevilkårene forringes. Den lokalitet, hvor der tidligere er observeret løvfrø er lokalitet 1949, se bilag 13.

Rødlistede dyr og planter

”Rødliste 2007” er en fortegnelse over forsvundne, truede, sårbare og sjældne plante- og dyrearter i Danmark. Formålet med listen er dels at danne grundlag for arbejdet med at opretholde naturens mangfoldighed i Danmark og dels opfylde internationale forpligtelser i forhold til Biodiversitetskonventionen.

Grøn frø er en af de rødlistede paddler, som findes i Sønderborg Kommune.

Ål er optaget på rødlisten i 2009 som kritisk truet (CR).

Pirol er angivet som kritisk truet (CR) og lever i skovområder i Syddanmark.

Kirkeuglen er moderat truet (EN) og lever ofte i lader og staldbygninger.

Kommunen har ikke konkret kendskab til forekomst af rødlistede arter i området.

”Rødliste 2007” er en fortegnelse over forsvundne, truede, sårbare og sjældne plante- og dyrearter i Danmark. Formålet med listen er dels at danne grundlag for arbejdet med at opretholde naturens mangfoldighed i Danmark og dels opfylde internationale forpligtelser i forhold til Biodiversitetskonventionen.

De tilbageværende landskabselementer så som levende hegn, beskyttede sten- og jorddiger, småskove, mindre moser og vandhuller danner vigtige spredningsveje og levesteder for områdets dyre og planteliv.

Der er flere biologiske interesseområder i nærområdet til Solbækvej 2 i forbindelse med Mjels Sø og Mjels Vig samt et område, som starter 180 meter vest for ejendommen og ender ved kysten mod vest. Ejendommen ligger omgivet af mange levende hegn, som udgør et netværk af egnede levesteder for vilde planter og dyr. Ejendommen på Solbækvej 2 ligger ikke inden for et biologisk interesseområde og det ansøgte projekt giver i øvrigt ikke anledning til, at der fjernes vigtige ledelinjer i landskabet.

Miljømyndighedens vurdering

Det ansøgte projekt ved Solbækvej 2 vil efter beregningerne ikke medføre en merbelastning med ammoniak, som vil skade leve- og ynglelokaliteter for særligt beskyttede arter. Det ansøgte projekt medfører heller ikke direkte fysisk fjernelse eller beskadigelse af vigtige ledelinjer, levesteder eller ynglelokaliteter for særligt beskyttede arter. Der stilles derfor ikke særlige vilkår til beskyttelse af rødlistede- eller bilag IV arter.

5.2 Lugt

Den væsentligste lugtforureningskilde er staldventilationen.

Ansøger har beregnet lugtemissionen fra husdyrbrugets anlæg på baggrund af det maksimale dyrehold på stald samtidig. Tabel 22 viser resultatet af lugtberegningen. Lugtberegningen er foretaget i www.husdyrgodkendelse.dk. Der er ingen husdyrbrug større end 75 DE indenfor 300 m af ejendommen.

Tabel 22. Beregnet lugtemission fra anlægget via www.husdyrgodkendelse.dk

Område-type	Beregningsmødel	Ukorrigeret geneafstand	Korrigeret geneafstand	Geneafstand nudrift	Vægtet geneafstand	Genekriterie overholdt?
Byzone	Ny	462,87	0	0	0	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.

Samlet bebyggelse	Ny	332,01	332,01	95,90	336,99	Genekriterie overholdt. Korrigeret geneafstand kortere end vægtet gennemsnitsafstand.
Enkelt bolig	Ny	149,47	0	0	0	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.

Der skal gøres opmærksom på, at afstanden måles fra et beregnet midtpunkt til beboelsesbygningen ved enkelt beboelse og samlet bebyggelse og til zonegrænse ved sommerhus- og byzoneområde. Der skal også gøres opmærksom på, at nærmeste enkelt bolig defineres som nærmeste bolig, som ikke er ejet af ansøger og ikke har landbrugspligt.

I forbindelse med at etape II gennemføres, nedlægges husdyrproduktionen på Færgevej 50/58 i Mjels by.

Lugtens udbredelse i et nærområde, afhænger bl.a. af antal og typer af husdyr og geografisk placering. Disse faktorer indgår i lugtberegningen. Lugtgeneafstandene er beregnet som for fuld besætning.

Da de eksisterende gyllebeholdere har fast naturligt flydelag forventes der kun lugtbidrag fra disse i forbindelse med omrøring og udbringning samt i forbindelse med tømning.

Der vil blive etableret overbrusningsanlæg i de nye stalde. Desuden søges lugtgener nedbragt gennem regelmæssig rengøring af staldene og almindelig god landmandspraksis.

I forbindelse med gylleudbringning vil der forekomme lugtgener fra transport af gylle samt fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør). Da gyllen køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Ansøger at der normalt aldrig køres gylle i weekender og på helligdage. Desuden er der forbud mod udbringning af gylle i weekender og på helligdage i en radius af 200 m fra byzonearealer.

Der er beregnet en lugtkonsekvensradius på 635 m. Der kan rent undtagelsesvist forekomme registrerbar, men ikke genegivende lugt fra landbruget uden for konsekvensområdet.

Miljømyndighedens vurdering

Lovens minimumskrav til afstande til nærmeste beboelser indenfor de tre typer er overholdt. Kommunen vurderer derfor, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for naboerne. Lugtens udbredelse i nærområdet afhænger blandt andet af antallet af dyr, typen af husdyr og den geografiske placering. Disse faktorer indgår i lugtberegningen.

Det vurderes, at godkendelsen ikke vil medføre øgede lugtgener for naboejendomme, da nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt (300 m) ligger udenfor den beregnede geneafstand på 149,47 meter. Det vurderes derfor, at husdyrbrugets lokalisering er tilfredsstillende for et landbrug af denne størrelse.

Konsekvensradius for lugt er beregnet til 635 meter. Det betyder, at i en afstand af ca. 635 m fra staldene, vil staldlugt kun undtagelsesvis kunne registreres. Den største lugtafgivelse er i sommerperioden, hvorfor det er denne beregning, der lægges til grund for vurderingen. Der ligger en del ejendomme indenfor konsekvensområdet. Den beregnede konsekvensradius vil indgå som en parameter i vurderingen af, hvilke parter der skal høres i forbindelse med behandlingen af ansøgning.

gen. Læs mere i afsnit 10 Offentliggørelse og klagevejledning.

Der har ikke tidligere været problemer med lugtgener fra ejendommen.

På de to eksisterende gyllebeholdere skal der være det lovpligtige intakte flydelag, der effektivt stopper for lugtafgivelse. Det er derfor kommunens vurdering, at lugt fra gyllebeholderne ikke vil være til gene for naboerne.

Når gyllen skal omrøres og bringes ud, vil der altid være lugtgener.

For at sikre omkringboende mod opståede gener, fastsættes der vilkår om, at såfremt der skulle opstå gener for de omkringboende, eller såfremt kommunen finder det nødvendigt, skal husdyrbruget lade foretage en undersøgelse og hvis det vurderes, at bedriften giver anledning til flere lugtgener for omkringboende end forventet, skal bedriften udarbejde en handlingsplan for nedbringelse af generne. Planen skal fremsendes til tilsynsmyndigheden og skal derefter gennemføres.

5.3 Lys

På nuværende tidspunkt er der ca. 7 lamper i gårdspladsen, som tændes manuelt. Lyset kan ikke ses fra nabobeboelserne. Efter etableringen af de to nye stalde vil der endvidere blive opsat lamper ved udleveringen (mod vest). Placeringen af lamperne er vist på.

På grund af placeringen af anlægget vil lyset næppe kunne ses fra naboer, og på ingen måde kan det komme til at virke generende.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at forholdene omkring lys ikke vil være til gene for naboer eller forbipasserende. Det er derfor ikke relevant på nuværende tidspunkt at stille vilkår til lys.

5.4 Støj og vibrationer

Der forventes støj fra ventilationsanlæg, dyr, kompressor og kørsel med lastbiler, traktorer m.v. Støjkildernes placering er angivet på bilag 11 og 2. Til- og frakørsel behandles i afsnit 5.7.

Angivelse og placering af støjkilder, der kan give væsentlige støjgener for omgivelserne er angivet i tabel 23.

Tabel 23. Årlige og daglige driftsperioder under normale forhold:

Støjkilde	Placering	Driftstid
Ventilationsafkast	På alle stalde	Døgnet rundt
Blandekar	I isoleret rum i foderladen	Jævnt fordelt over dagen fra kl. 4 til kl. 22.
Foderindblæsning	Ved foderladen og siloerne	Hverdage mellem kl. 6 og 18
Højtryksrenser	I isoleret rum i foderladen	Hverdage mellem kl. 6 og 18
Kompressor til vådfoderanlæg	I isoleret rum i foderladen	Jævnt over hele døgnet – ca. 30 sek. pr. 30 min.
Lastbiler m.v.	Til- og frakørselsvejen	Primært hverdage mellem kl. 6 og 18

Pga. afstanden til naboer vil der ikke blive foretaget særlige tiltag for at begrænse støjen fra staldanlægget. Det eksisterende anlæg renoveres i forbindelse med omlægning og udvidelse af produktionen og der bliver dermed etableret nyere og generelt støjsvage ventilationsanlæg. De nye stalde vil ligeledes blive etableret med sådanne ventilationsanlæg.

Transporten tilrettelægges, så der tages mest muligt hensyn til naboer. Der køres normalt aldrig gylle i weekend og på helligdage, evt. flytning af gylle til gylletank hos gyllemodtager vil ske i efterårs- og vintermånederne (gyllebeholder på Færgevej 63), al transport af dyr sker i dagtimerne og foder bestilles til levering på hverdage i dagtimerne. Støj fra foderanlæg, højtryksrenser og kompressor forventes ikke at kunne høres udenfor ejendommen.

Som beskrevet under "Transport" vil der komme ca. 25 % flere transporter end tidligere, men al adgang til ejendommen sker fra offentlig vej og ingen naboer passerer på vejen.

Transporten tilrettelægges, så der tages mest muligt hensyn til naboer. Der køres normalt aldrig gylle i weekend og på helligdage, evt. flytning af gylle vil ikke ske i sommermånederne, al transport af dyr sker i dagtimerne og foder bestilles til levering på hverdage i dagtimerne.

Der kan i forbindelse med markarbejde forekomme transporter i aftentimerne og nattetimerne. Dette vil ske for at reducere antallet af dage med gener fra kørsel så meget som muligt.

Med hensyn til kørsel kan der ske ændringer i driftstiden, idet leverandører kan ændre ruter, og nogle firmaer kører med 2-holdsskift.

Miljømyndighedens vurdering

Som tidligere nævnt ligger ejendommen i det åbne land, som er udlagt til landbrugsområde.

Det vurderes, at støj fra ejendommen ikke er eller forventes at blive et problem for de omkringboende. Der er ikke foretaget støjmålinger eller –beregninger. Det skyldes, at anlægget ligger i det åbne land. Sønderborg Kommune vurderer, at da anlægget ligger i landzone må naboer påregne støjgener i mindre grad fra landbrugsproduktionen. På den baggrund vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke er behov for at sætte specifikke støjvilkår til husdyrbruget.

Der fastsættes de generelle støjgrænser for husdyrbruget i overensstemmelse med vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 5 fra 1984. I tilfælde af, at det på et senere tidspunkt findes nødvendigt (fx pga. klager), at virksomheden dokumenterer, at støjvilkårene kan overholdes, stilles der vilkår om, at miljømyndigheden kan forlange en eftervisning af, at de fastsatte støjvilkår kan overholdes.

Sønderborg Kommune vurderer, at der normalt ikke vil være særligt generende vibrationskilder på et traditionelt landbrug. Der fastsættes derfor ingen vilkår om vibrationskilder.

5.5 Støv

I nudrift blæses foderet direkte over i siloerne og fra siloerne trækkes det ind i staldene ved kæde-træk i rørsystem eller vha. snegl. Efter omlægningen af produktionen bliver foderet udfodret som vådfoder, hvilket minimerer eventuelle støvgener forbundet med fodring.

Det vurderes, at der ingen støvgener er for naboer i forbindelse med håndteringen af foderet.

Miljømyndighedens vurdering

Med hensyn til støvgener fra gården forventes det ikke at give væsentlige problemer. Dog henvises der til god landmandspraksis, dvs. at al transport til og fra bedriften skal, for at begrænse støvgener, foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udbringning, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Der stilles vilkår om, at stalde, anlæg, udenomsarealer m.v. skal vedligeholdes, så der ikke kan opstå væsentlige støvgener udenfor ejendommens eget areal.

5.6 Fluer og skadedyr

Der er generelt hverken problemer med fluer, rotter eller andre skadedyr på ejendommen.

Fluebekæmpelse sker i overensstemmelse med Statens Skadedyrlaboratoriums retningslinjer, idet der bekæmpes fluer med rovfluer. Der indsættes rovfluelarver ca. hver 6 uge.

Ansøger er tilmeldt kommunal rottebekæmpelsesordning. Kasser med gift tilses ca. 4 gange årligt samt ved henvendelse. Endvidere er der på ejendommen rottefælder med strøm, som flyttes rundt på ejendommen efter behov. I øvrigt holdes ejendommen ryddelig og evt. foderspild m.v. opsamles med det samme, så risikoen for tilhold af rotter minimeres.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre, at der ikke kommer gener i forbindelse med skadedyr, stilles der vilkår om, at fluer skal bekæmpes i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium, at arealer mv. skal holdes fri for affald og foderrester, samt at foder skal opbevares på en måde, så der ikke kan ske risiko for tilhold af rotter mv. Bemærk at retningslinjerne fra Statens Skadedyrlaboratorium opdateres en gang årligt.

Sønderborg Kommune vurderer, at vilkårene er tilstrækkelige til at sikre omgivelserne mod fluer og skadedyr.

5.7 Transport

I forbindelse med udvidelsen af besætningen vil der være et øget transportbehov fra og til ejendommen, men det øges ikke proportionalt med besætningens størrelse. Der vil i mange tilfælde medtages større mængder pr. kørsel.

Til- og frakørsel til ejendommen sker ad indkørslerne fra Solbækvej. De eksterne transporter (fx foder, brændstof, dyr til salg og slagting m.v.) foregår så vidt muligt ad af de større veje. Kørsel gennem byer og landsbyer undgås så vidt muligt. Transporterne kommer enten via Ballebro-Hardeshøj færgeoverfart eller via hovedvejen til Sønderborg.

De eksterne transporter forekommer typisk i dagtimerne. Størsteparten af de interne transporter sker også indenfor normal arbejdstid (mellem kl. 6 og 18), men der vil i forbindelse med høst og udkørsel af gylle foregå transporter i aftentimerne. I slutningen af høsten vil der kunne foregå høstarbejde om natten. Der køres ikke forbi naboer ved almindelig kørsel. Det forventes, at virksomheden kan overholde Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser.

Det er endnu ikke besluttet om det er ejeren selv eller en maskinstation, der skal stå for udbringning af gylle og om udbringningen skal foregå med gyllevogn med påmonteret kran eller med mobil gylleudlægger.

Markdriften sker med udgangspunkt i ejerens anden ejendom, Færgevej 50/58.

Tabel 24 viser skønnede transporter i før og eftersituationen. Det skal bemærkes, at antal og kapacitet pr. læs ikke er bindene. Se bilag 10 med interne transportveje og bilag 9 med angivelse af transportruter med husdyrgødning.

Tabel 24. Oversigt over antal transporter før og efter udvidelse

Art	Antal transporter før udvidelse	Antal transporter efter udvidelse
Foder inkl. korn til gastæt silo	Ca. 40	Ca. 92
Fyringsolie	Ca. 2	Ca. 0
Afhentning af smågrise/slagtesvin	Ca. 26	Ca. 52
Levering af slagtesøer	Ca. 26	Ca. 0
Indkøb af polte	Ca. 4	Ca. 0
Levering af smågrise	Ca. 0	Ca. 18
Afhentning af døde dyr	Ca. 70	Ca. 52
Diverse sækkevarer mv.	Ca. 3	Ca. 2
Gyllekørsel	Ca. 80	Ca. 177
Maksimalt i alt	Ca. 251	Ca. 393

Antallet af transporter stiger med ca. 57 %. Stigningen skyldes primært flere gyllekørsler og flere kørsler i forbindelse med fyldning af den nye gastætte silo. Kørslerne er dog koncentreret over få dage i forbindelse med høst og gyllekørsel.

Miljømyndighedens vurdering

Miljøgodkendelsen meddeles i medfør af Husdyrbrugsloven. Der kan derfor kun stilles vilkår til, hvilke udkørselsveje på ejendommen, der må benyttes og hvornår. Færdselsloven regulerer kørsel på offentlige veje. Der er to ind-/udkørsler til anlægget, og disse vurderes til at være hensigtsmæssigt placeret i forhold til naboer og trafik hensyn. Intern trafik på ejendommen vurderes heller ikke at medføre væsentlige gener for omgivelserne, så der stilles ingen vilkår til kørselsveje.

Der stilles vilkår om, at hvis antallet af transporter overskrides med mere end 10 %, så skal ansøger informere kommunen. Sønderborg Kommune vurderer derpå, om der er behov for at give en tilægsgodkendelse.

Sønderborg Kommune gør i øvrigt også opmærksom på afgørelse J. nr. MKN-130-00045 af 28. september 2010 fra Miljøklagenævnet. Det fremgår af denne afgørelse, at: "Ved reguleringen af husdyrbrug er det praksis at betragte landzonen som landbrugets erhvervsområde, og beboere i landzonen må derfor acceptere visse ulemper, som kan være forbundet med at være nabo til et landbrug".

Vi gør opmærksom på, at transport af gylle er opfattet af EU's biproduktforordning (1774/2002EF, bilag II, kapitel II, pkt. 1). Som følge heraf skal gylle transporteres i hermetisk lukket ny emballage eller tildækkede lækagesikre containere eller køretøjer. Undtaget fra bestemmelsen er dog transport mellem to steder på samme gård. Bestemmelsen administreres af Fødevarestyrelsen.

For at undgå, at der u hensigtsmæssigt spredes gylle på privat eller offentlig vej eller anden mands jord, tolker Fødevarestyrelsen dette således, at landmanden må transportere gyllen uden at leve op til kravet om hermetisk lukket ny emballage eller tildækkede lækagesikre containere eller køretøjer, hvis han kun transporterer gyllen på sin egen jord. Hvis han under samme CVR-nr. har flere ejendomme, der ligger langt fra hinanden, og det betyder, at transporten skal ske over en længere strækning af privat eller offentlig vej eller anden mands jord, så skal gylle transporteres som anført i bilag II, kapitel II, pkt. 1. Transport af gylle til aftalearealer på 3. mands ejendom er også opfattet af bilag II, kapitel II stk. 1. Kun, hvis der er tale om transport af gylle mellem to naboer, og gyllen kan transporteres direkte fra den ene ejendom til den anden, kan der undtages fra reglen.

Sønderborg Kommune vurderer, at når ovenstående regel efterleves, er det ikke nødvendigt at stille yderligere vilkår til transportformen.

6 Beskrivelse og vurdering af arealerne

I forbindelse med vurderingen af projektets mulige indvirkning på miljøet er der vurderet på, om virksomheden overholder harmonikravet og om der er problemstillinger vedrørende planforhold, som gør sig gældende. Der vurderes også på arealanvendelsens påvirkning af grundvandsressourcerne, vandmiljøet og beskyttet natur i forhold til fosfor, nitrat og ammoniak. Beskyttet natur indeholder naturarealer beskyttet af § 7 i Husdyrloven, § 3 i Naturbeskyttelsesloven, Natura 2000 områder og arter, som er omfattet af Habitatdirektivets bilag IV (bilag IV arter) samt andre relevante artsfredninger. Der vurderes også på arealanvendelsens påvirkning af kulturelementer i landskabet, som f.eks. beskyttede jord- og stendiger og fortidsminder og andre aktuelle fredninger.

Ændringer i husdyrbrugets ejede og forpagtede udbringningsarealer skal anmeldes til kommunen og have kommunens accept, før ændringen kan finde sted jf. §§ 15-16 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Anmeldelsen skal ske før planårets begyndelse den 1. august. Kommunen vurderer om sådanne ændringer af udbringningsarealerne kan ske inden for rammerne af denne godkendelse.

Der er søgt om et dyretryk på 1,4 DE/ha i både etape I og II. I etape I, importeres der gylle og ansøger har angivet en "worst-case" situation ved at importere gylle med et højt fosforindhold. Både nitratudvaskning og fosforbelastningen er højest i etape I. Derfor er ansøgningskemaet for etape I anvendt i de afsnit, hvor der foretages beregninger på udledning. Dette fremgår også af de relevante afsnit. Da de øvrige vurderinger af påvirkningen af arealerne er identiske for etape I og II, er de beskrevet og vurderet samlet i følgende afsnit.

Der rådes over et samlet udspretningsareal på 215,82 ha. Der modtages ikke slam eller andre affaldsprodukter til udbringning på udspretningsarealet.

Miljømyndighedens vurdering

Der stilles vilkår om, at der ikke må udbringes anden organisk gødning på arealerne som f.eks. slam, da dette er en forudsætning for beregningerne i godkendelsen.

6.1 Lokalisering og planmæssige forhold

De planmæssige forhold fremgår af bilag 14.

Ejendommen og de tilhørende arealer ligger vest for Mjels.

Zonestatus: Alle udspretningsarealerne er beliggende i landzone og udenfor lokalplanlagte områder.

Ingen arealer ligger inden for 200 meter til byzone, sommerhusområde eller områder, som ved lokalplan er udlagt til boligformål.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune stiller ingen vilkår til arealerne som vedrører planmæssige forhold. Det vurderes, at de generelle regler er tilstrækkelige.

6.2 Harmoniareal

Ifølge den gældende husdyrgødningsbekendtgørelse må der højst udbringes en husdyrgødningsmængde svarende til 1,4 DE pr. ha pr. planperiode for svin. Hvis der på et tidspunkt ikke er tilstrækkeligt udbringningsareal til rådighed, skal dyreholdet derfor mindskes, så de gældende harmonikrav kan overholdes.

Der ansøges om et dyrehold på 258,14 DE i svin. Der skal derfor være mindst 184,4 ha til rådighed til udbringning. I ansøgningen indgår 215,82 ha.

Miljømyndighedens vurdering

Det ansøgte areal er større end det nødvendige harmoniareal. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at der er tilstrækkeligt udspretningsareal på ejendommen

Der er således også tilstrækkeligt areal til, at der kan etableres bræmmer ved sårbare naturtyper jævnfør afsnit 6.6 om beskyttet natur samt til at der etableres beplantning ved den nye silo jævnfør afsnit 2.3 om indpasning i landskabet, uden at der af denne grund ikke er tilstrækkeligt udspretningsareal

6.3 Påvirkninger af søer og vandløb

Ifølge den gældende husdyrgødningsbekendtgørelse må der højst udbringes en husdyrgødningsmængde svarende til 1,4 DE pr. ha pr. planperiode for svin. Hvis der på et tidspunkt ikke er tilstrækkeligt udbringningsareal til rådighed, skal dyreholdet derfor mindskes, så de gældende harmonikrav kan overholdes.

Der ansøges om et dyrehold på 258,14 DE i svin. Der skal derfor være mindst 184,4 ha til rådighed til udbringning. I ansøgningen indgår 215,82 ha.

Miljømyndighedens vurdering

Det ansøgte areal er større end det nødvendige harmoniareal. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at der er tilstrækkeligt udspretningsareal på ejendommen

Der er således også tilstrækkeligt areal til, at der kan etableres bræmmer ved sårbare naturtyper jævnfør afsnit 6.6 om beskyttet natur samt til at der etableres beplantning ved den nye silo jævnfør afsnit 2.3 om indpasning i landskabet, uden at der af denne grund ikke er tilstrækkeligt udspretningsareal

6.4 Påvirkning af fjord og hav

Alle arealer i ansøgningen afvander til Als Fjord, som er en del af det sydlige Lillebælt. Da Als Fjord har forbindelse til Habitatområdet Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als og til

habitatområde, EF fuglebeskyttelsesområde og Ramsarområde Lillebælt er vurderingen og beskrivelsen af påvirkningen foretaget i afsnittet om Natura 2000.

6.5 Nitrat til grundvand

Grundvandsdata kan ses på bilag 16.

Alle udbringningsarealer i ansøgningen ligger udenfor indvindingsoplande til vandværker og udenfor udpegede nitratfølsomme indvindingsområder. Mark 1, 4-1, KK 28-0, KK 27-0, 3, 3-1 og 1-1 ligger helt eller delvist indenfor område med særlige drikkevandsinteresser (OSD). Ingen af arealerne er omfattet af en gældende indsatsplan.

Miljømyndighedens vurdering

Da ingen arealer ligger i indvindingsopland til et vandværk og da ingen af arealerne er omfattede af en indsatsplan, vurderer Sønderborg Kommune, at arealerne er tilstrækkeligt beskyttede og stiller ikke yderligere vilkår til beskyttelse af grundvandet.

6.6 Beskyttet natur

Beskyttet natur kan ses på bilag 17. Terrænhældninger kan også ses på bilag 15.

Naturtyper omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 er beskyttede mod tilstandsændringer. En merbelastning af beskyttede naturtyper med næringsstoffer kan have en negativ effekt på naturtypen, som kan medføre tilstandsændringer.

Beskyttede naturarealer fremgår af kommunens vejledende registrering, men undersøgelser viser, at kommunens vejledende registreringer generelt er mangelfulde. På baggrund af ovenstående er arealerne gennemgået i felten for potentiel § 3 natur inden for en 1.000 meter zone omkring den ansøgte ejendom.

Tabel 25: Oversigt over beskyttet natur og vandhuller på eller i umiddelbar nærhed af udspringsarealerne. Lokalitetsnummeret fremgår af bilag 17.

Areal	Beskrivelse af naturtypen	Lokalitetsnummer	Bilag IV arter	Bræmme-krav
KK 25-0	Stævningskov	1946, 1947 og 2045.	-	Nej
KK 24-0	Tæt ved strandeng. Mark skrånere ikke direkte mod strandengen og den hælder kun svagt.	-	-	Nej
KK 26-0	Udpræget stævningskov, tyndakset gøgeurt, ægbladet fliglæbe og skovgøgeurttilje.	2045	-	Nej
KK 29-0	Mose. Skrånere >6 grader mod mosen. Marken er delvis vådområde.	479	Muligt ynglested for løvfro og stor vandsalamander	Nej
KK 28-0	Mose. Skrånere >6 grader mod mosen. Marken er delvis vådområde.	477	Muligt ynglested for løvfro og stor vandsalamander	Nej

Mark 5	Sø. Mark skråner 6-12 grader mod søen, som har en forholdsvis stor åben vandflade. Der er tidligere registreret løvfrø ved søen. Trussel: Eutroficerings	1950	Ynglelokalitet for løvfrø og stor vandsalamander.	Ja – 5 meter
Mark 5	Sø. Ligger godt beskyttet af skoven. Der er registreret løvfrø i søen.	1964	Muligt ynglested for løvfrø og stor vandsalamander	Nej
Mark 5	Sø. Der er registreret løvfrø i søen. Søen ligger godt beskyttet af skoven	1965	-	Nej
Mark 5	Sø midt på mark. Søen er lille (282 m ³), men er ikke meget tilgroet. Der er adskillige registreringer af løvfrøer i og ved de omkringliggende vandhuller.	-	Muligt ynglested for løvfrø og stor vandsalamander	Ja – 5 meter
7	Sø. Meget tilgroet. Ikke meget velegnet som ynglested for løvfrøer.	1958	-	Nej
7	Eng. Mange tagrør. Mark skråner ikke mod eng	2044	-	Nej
7	Strandeng			Nej
7	Overdrev mod syd. Fint artsrigt overdrev. Mark skråner mere end 6 grader mod areal. Ved besigtigelsen blev der på overdrevet bl.a. registreret markfrytle, knoldranunkel, håret høgeurt og vellugtende gulaks.	1956		Ja – 10 meter
7	Overdrev/mose mod vest. Marken hælder lidt mod arealet. Meget fin naturtilstand. I mosen er der bl.a. registreret kæruld. Meget artsrigt overdrev. På overdrevet er der registreret markfrytle, knoldranunkel, håret høgeurt og vellugtende gulaks. Overdrevet/mosen er desuden muligt levested for markfirben, stor vandsalamander og løvfrø	Mose: 1959 Overdrev: 1960	Muligt yngle- eller levested for Stor vandsalamander, løvfrø og markfirben	Ja – 5 meter, hvis hegn bevarer. Ellers 10 meter.
7-1 HR	Overdrev/mose mod vest. Marken hælder lidt mod arealet. Meget fin naturtilstand. I mosen er der bl.a. registreret kæruld. Meget artsrigt overdrev. På overdrevet er der registreret markfrytle, knoldranunkel, håret høgeurt og vellugtende gulaks. Overdrevet/mosen er desuden muligt levested for markfirben, stor vandsalamander og løvfrø	Mose: 1959 Overdrev: 1960	Muligt yngle- eller levested for Stor vandsalamander, løvfrø og markfirben	Ja – 10 meter
7-3 HR	Overdrev/mose mod vest. Marken hælder lidt mod arealet. Meget fin naturtilstand. I mosen er der bl.a. registreret kæruld. Meget artsrigt overdrev. På overdrevet er der registreret markfrytle, knoldranunkel, håret høgeurt og vellugtende gulaks. Overdrevet/mosen er desuden muligt levested for markfirben, stor vandsalamander og løvfrø	Mose: 1959 Overdrev: 1960	Muligt yngle- eller levested for Stor vandsalamander, løvfrø og markfirben	Ja – 10 meter
7-1 HR	Strandeng	-	-	Nej
7-3 HR	Sø. Søen ligger godt beskyttet af skoven.	1977	Muligt ynglested for løvfrø og andre bilag IV arter	Nej
6	Sø. Meget tilgroet. Ingen lysåben vandoverflade.	2117	Ikke ynglested. Muligt levested for løvfrø	Nej
1-1	Eng	492	Løvfrø	Nej
1	Sø. Lysåben vandoverflade. Der er græsplæne hele vejen rundt om søen og den er således godt beskyttet i forhold til markdrift.	497	Løvfrø	Nej

Tabel 26 viser tålegrænsen for forskellige naturtyper:

Naturtype	Tålegrænse	Differentiering
Overdrev	10-25	sure overdrev 10-20, kalkholdige overdrev 15-25
Klit	10-25	klit 10-20, fugtige klitlavninger 10-25
Hede	10-25	tør hede 10-20, våd hede 15-25
Fersk eng	15-25	
Strandeng	30-40	
Mose (og kær)	5-25	højmoser 5-10, hængesæk, tørvelavninger 10-15, fattigkær og hedemoser 10-20, kalkrige moser og væld, rigkær 15-25
Løvskov	10-20	
Nåleskov	10-20	

Kilde: Naturstyrelsen, 2005

Af Natur- og miljøstyrelsens Vejledning til Husdyrloven, fremgår det i afsnittet om ammoniakpåvirkning fra udbringningsarealer, at ...”ved udbringning af svinegylle og afgasset gylle vil der ikke være påvirkninger på over 1 kg N/ha bortset fra de nærmeste 10 meter”.

Fosfor

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer er beliggende i oplande til et Natura 2000 område (internationalt naturbeskyttelsesområde), der i henhold til Miljøstyrelsens kortværk er overbelastet med fosfor. Derfor skal der ikke, i henhold til lovgivningen, stilles krav til fosforoverskuddet på bedriften, hvis der ikke konkret vurderes behov herfor. Imidlertid er kravet til P-overskud overholdt ifølge ansøgningsskemaet på husdyrgodkendelse.dk. Ifølge ansøgningsskemaet for etape I, hvor påvirkningen er højest, er P-overskud på 5 kg P/ha/år.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune har i tabel 25 beskrevet den beskyttede natur, som ligger på eller i umiddelbar tilknytning til udspretningsarealerne. Naturarealerne er også blevet vurderet i forhold til bilag IV arter. Se næste afsnit.

Overdrevet, som ligger syd for mark 7 rummer flere arter, der indikerer, at tilgængeligheden af næringsstoffer på lokaliteten er forholdsvis lav. Ved besigtigelsen blev der på overdrevet bl.a. registreret markfrytle, knoldranunkel, håret høgeurt og vellugtende gulaks. Af tabel 26 ses det, at tålegrænsen for næringsfattige overdrev ligger i intervallet 10-20 kg N/ha/år. Baggrundsbelastning på overdrevet er 13,7 kg N/ha/år og totalbelastningen i nudrift er 14,3 kg N/ha/år. Det vurderes, at overdrevet tålegrænse ligger i den lave ende af intervallet, hvorved naturområdets tålegrænse sandsynligvis er overskredet. Marken skråner mere end 6 grader ned mod arealet. Der stilles derfor vilkår om en dyrknings-, sprøjte- og gødningsfri bræmme på 2 meter op til overdrevet ved mark 7.

Der stilles desuden vilkår om en sprøjte- og husdyrgødningsfri bræmme på 10 meter op til overdrevet ved mark 7. Bræmmen må gerne slås af. Bræmmen er vist på bilag 18.

Mose- og overdrevarsarealet, som grænser op til markerne 7, 7-1 HR og 7-3 rummer flere arter, der indikerer, at tilgængeligheden af næringsstoffer på lokaliteten er lav. Ved besigtigelsen blev der i mosen bl.a. fundet kæruld og sphagnummosser, mens der på overdrevet bl.a. blev registreret markfrytle, knoldranunkel, håret høgeurt og vellugtende gulaks. Overdrevet/mosen er desuden muligt levested for markfirben, stor vandsalamander og løvfrø.

Af tabel 26 ses det, at den øvre tålegrænse for næringsfattige overdrev er på ca. 10 – 20 kg N/ha/år. Baggrundsbelastningen i området er på 13,7 – 19,4 kg N/ha/år på overdrevet/mosen. Totalbelastningen i nudrift er på 14,3 – 20,2 kg N/ha/år. Der vil desuden være påvirkning fra de øvrige husdyrbrug i området. Af tabel 26 ses det, at tålegrænsen for næringsfattige overdrev ligger i intervallet 10-20 kg N/ha/år, for moser er intervallet 5-25 kg N/ha/år. Det vurderes, at både overdrevets og mosens tålegrænse ligger i den lave ende af intervallet, hvorved naturområdets tålegrænse sandsynligvis er overskredet.

Der er en tydelig randpåvirkning på arealet ud mod markerne og Sønderborg Kommune vurderer, at den nuværende tilstand ikke vil kunne bevares ved den ansøgte belastning af de omkringliggende arealer. Der stilles derfor vilkår om en dyrknings-, sprøjte- og gødningsfri bræmme på 2 meter op til arealet på de nævnte marker. Der stilles desuden vilkår om en sprøjte- og husdyrgødningsfri bræmme på 10 meter op til arealet på de nævnte marker. Bræmmerne må gerne slås af. 10 meter bræmmen på mark 7 kan dog reduceres til 5 meter under forudsætning af, at det eksisterende hegn mellem mark 7 og overdrevet ikke fældes, da hegnet optager en del af næringsstofferne, som kommer fra marken.

Hvis ansøger vælger at etablere et 3-rækket løvfældende hegn mellem marken og overdrevet ved mark 7-3 HR og 7-1 HR samt ved det sydligste overdrev på mark 7, kan de sprøjte- og husdyrgødningsfrie bræmmer også her reduceres til 5 meter. Hegnet skal være tæt i bunden og bestå af hjemmehørende arter. Hvis der etableres løvfældende hegn mellem marken og overdrevet, bortfalder kravet om en dyrknings-, sprøjte- og gødningsfri bræmme på 2 meter. Det anbefales, at der ikke plantes pil, birk eller poppel i hegnene, da disse arter kan sprede sig ind i overdrevene. Planter der hegn i bræmmen ved mark 7-1, anbefales det, at der ikke plantes høje træer i hegnet, da det ikke er ønskeligt, at hegnet skygger for mosen/overdrevet. Placeringen af bræmmerne er vist på bilag 18.

Søerne på og i tilknytning til mark 1, 7-3 HR, 7 vurderes alle at være tilstrækkeligt beskyttede af den eksisterende lovgivning, som beskytter mod tilstandsændring. Søerne i naturpunkterne 1964 tæt ved mark 5, naturpunkt 1977 tæt ved mark 7-3 HR og naturpunkt 497 tæt ved mark 1, vurderes alle tre at være egnede ynglelokaliteter for løvfrøer, men Sønderborg Kommune vurderer, at søerne ikke bliver påvirket negativt af markdriften, da det meste af søbredderne ikke grænser direkte op til mark. Søerne i naturpunkt 1965 ved mark 5, naturpunkt 1958 ved mark 7 og naturpunkt 2117 ved mark 6 har ikke frit vandspejl og vurderes derfor ikke til at være egnede ynglesteder for Løvfrø eller Stor Vandsalamander.

På mark 5 er der to søer, som vurderes til at være sandsynlige ynglelokaliteter for løvfrøer. Det vurderes også at markdriften kan påvirke vandhullerne negativt med eutroficerings. Der stilles derfor vilkår om 5 meter dyrknings- gødnings- og sprøjtefrie bræmmer om vandhullerne. Vandhullerne er vist på bilag 18.

Markerne KK 24-0, KK25-0 og KK 26-0 grænser op til en stævningssskov, som visse steder indeholder arter som tyndakset gøgeurt, ægbladet fliglæbe og skovgøgeurtlilje. Markerne hælder ikke kraf-

tigt ind mod skoven og Sønderborg Kommune vurderer, at markdriften ikke vil ændre skovens nuværende naturtilstand.

Mark 7 og mark KK 24-0 grænser begge op til strandenge. Begge strandenge er artsfattige i områderne tæt ved markerne og der er kratvegetation mellem marken og strandengen. Strandenge er ikke specielt følsomme over for påvirkning med næringsstoffer (30-40 kg N/ha/år) jævnfør tabel 26. Sønderborg Kommune vurderer at strandengen er tilstrækkelig beskyttet af den eksisterende lovgivning og stiller derfor ikke vilkår til beskyttelse af strandengen.

Markerne KK 29-0 og KK 28-0 grænser op til Langmose og marken skrånere mere end 6 grader ned mod mosen. Mosen indeholder ikke meget næringsstoffølsomme arter og det vurderes ikke, at den ansøgte drift af markerne vil ændre naturtilstanden i mosen.

Mark 7 grænser op til en eng. Der er mange tagrør i engen og marken skrånere ikke mod engen. Det vurderes ikke, at den ansøgte drift af markerne vil ændre naturtilstanden i engen.

6.7 Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (bilag IV-arter)

Bilag IV arter er arter omfattet af Habitatdirektivets bilag IV. I Danmark findes der 36 dyrearter, som henhører under denne kategori, heraf nogle sjældne arter mens nogle er mere almindelige.

Habitatdirektivet forpligtiger medlemslandene til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter, som står på bilag IV. Beskyttelsen af arterne handler blandt andet om at sikre arterne mod at blive efterstræbt (jagt, indsamling, ødelæggelse af æg og yngel). Men medlemslandene skal også sikre, at arternes yngle- og rasteområder ikke beskadiges eller ødelægges, jf. direktivets artikel 12.

Af faglig rapport fra DMU nr. 635 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) fremgår en oversigt over bilag IV arters udbredelse i grid på 10 X 10 km fordelt over hele landet.

Af listen og ud fra kommunens egne registreringer fremgår at følgende arter er registreret i nærområdet til Solbækvej 2 samt arealerne:

- Brunflagermus (*Nyctalus noctula*)
- Pipistrelflagermus (*Pipistrellus pipistrellus*)
- Dværgflagermus (*Pipistrellus Pygmaeus*)
- Sydflagermus (*Eptesicus serotinus*)
- Stor vandsalamander (*Triturus cristatus*)
- Markfirben (*Lacerta agilis*)
- Løgfrø (*Pelobates fuscus*)
- Løvfrø (*Hyla arborea*)
- Spidssnudet Frø (*Rana arvalis*)
- Strandtudse (*Bufo calamita*)

Ved naturgruppens besigtigelse bliver der som udgangspunkt ikke registreret bilag IV arter. Naturgruppens registrering er ikke udtømmende for arealernes reelle indhold af bilag IV arter i det besigtigelsen har været fokuseret på biotoper og ikke arter. Naturgruppens registrering viser, at der er naturarealer og biotoper, som potentielt kan være levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted for bilag IV arter. Kommunens padderegistreringer kan ses på bilag 18.

Flagermus trues generelt af mangel på hule træer, hvor de lever, samt dårligere fødegrundlag som følge af tilgroede vandhuller.

Stor vandsalamander foretrækker små vandhuller under 100 m², hvor der er sol på næsten hele vandfladen. Den trues af, at blive spist af rovdyr eller forurening af vandhuller med næringsstoffer.

Markfirben foretrækker sydvendte skråninger med bart jord og sand. Markfirben er meget følsom overfor tilgroning af deres levesteder, idet de nedgravede æg dels skal have en hvis fugtighed, men også den rette mængde varme fra solen. Bar jord i forbindelse med træer er derfor et godt sted.

Løvfrøen stiller en del krav til ynglevandhullet, der skal være solbeskinnet, med rent vand og uden fisk. Af de menneskeligt skabte trusler hører sig først og fremmest ændringer i vandhullernes tilstand i form af opfyldning, udtørring, plantning af skyggende træer, udsætning af krebs, fisk og ænder, samt forurening med gødningsstoffer bl.a. gennem drænuvløb.

Løvfrøen foretrækker varme vandhuller, der er rene og uden fisk. Løvfrøen yngler helst i en ikke-tilgroet, lavvandet, bredzone, hvor vandet hurtigt opvarmes. Tilgroede vandhuller f.eks. som følge af gødningsstoffer og anden forurening, herunder andehold og fodring ved vandhullet, gør vandhullet uegnet som ynglevandhul.

Den spidssnude frø opholder sig tættere på ynglevandhullet end butsnudet frø og på mere fugtige steder. Det betyder, at spidssnudet frø trives bedst, hvor der er udstrakte enge og moser omkring ynglevandhullerne, hvor ungerne kan finde deres føde. Den trues af tørlægning af vandhuller, udsætning af fisk. Især mangler den spidssnude frø fugtige randzoner nær vandhullet, hvor ungerne kan vokse op.

Strandtudsens yngler sjældent i almindelige permanente vandhuller, men foretrækker vandhuller af midlertidig karakter. Endvidere yngler strandtudsens langs bredden af større, ret næringsfattige søer med meget spredt og tynd rørskov. Menneskets negative påvirkning på arten bunder typisk i dræning, tilgroning eller opdyrkning af enge, samt tilgroning af vandhuller som følge af ophørt græsning.

I afsnit 6.6 om beskyttet natur, beskrives og vurderes markdriftens påvirkning af de naturområder, som er yngle- opholds- og rasteområder for bilag IV arter. I samme afsnit er det beskrevet, hvor der er egnede yngle- opholds- og rasteområder for bilag IV arter på og i nærheden af udspretningsarealerne.

Miljømyndighedens vurdering

I vurderingen af, om padder kan have levested og fødesøgningssted på arealerne, er der vurderet på tilstedeværelsen af vandhuller på og ved markerne. Ved vandhuller, er der vurderet på vandhullets egnethed som levested og fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted. Der er ydermere vurderet på vandhullets placering i forhold til kendte populationer.

Det er Sønderborg Kommunes vurdering, at søer, der er mere eller mindre lysåbne og ikke fuldstændig tilgroede med vedplanter, kan have betydning for bilag IV arter, primært Stor Vandsalamander og Løvfrø. En fortsat eutrofiering af den type søer vil være medvirkende til at accelerere en tilgroning og dermed forringe leve- og ynglevilkår for bilag IV arter, der vurderes, at kunne være knyttet til søen. Der stilles vilkår om 5 meter dyrknings- sprøjte og gødningsfrie bræmmer til søer

på og ved udbringningsarealerne, som vurderes at være egnede levesteder og som vurderes at være truede af tilgroning pga. påvirkning med kvælstof fra markdriften. Der er tale om 2 søer på og ved mark 5, se bilag 18. Det samme vilkår er stillet i afsnit 6.6 om beskyttet natur, da den direkte påvirkning vedrører søerne.

Det er Sønderborg Kommunes vurdering, at sandede næringsfattige områder med sparsom vegetation og enkelte træer er egnede yngle- og levesteder for markfirben. Sådanne forhold er til stede ved overdrevene nord og syd for mark 7. For at beskytte yngle- og levesteder for markfirben stilles derfor vilkår om en dyrknings-, sprøjte- og gødningsfri bræmme på 2 meter op til overdrevene ved mark 7, 7-3 HR og 7-1 HR. Der stilles desuden vilkår om en sprøjte- og husdyrgødningsfri bræmme på 10 meter op til de nævnte overdrev. Det samme vilkår er stillet i afsnit 6.6 om beskyttet natur, da den direkte påvirkning vedrører overdrevene.

I forbindelsen med projektet ændres der ikke på flagermusenes levesteder i træer og udhuse.

Samlet vurderes det, at projektets aktiviteter på arealerne ikke vil medføre en væsentlig negativ påvirkning af levesteder og bestande af bilag IV arter. Der er dog enkelte steder stillet vilkår om bræmmer for at beskytte en lokalitet med bilag IV arter.

6.8 Natura 2000

I de følgende afsnit vil konsekvenserne af godkendelsen for terrestriske og marine Natura 2000 områder blive vurderet. Ingen af udbringningsarealerne til Solbækvej 2 ligger i opland til terrestriske Natura 2000 områder. Alle udspretningsarealer ligger i opland til Als Fjord, som ikke er del af et Natura 2000 område. Als Fjord afvander imidlertid til Lillebælt (N112) mod nord og til habitatområdet Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173) mod syd. De terrestriske og marine Natura 2000 områder er vist på bilag 19.

Terrestriske Natura 2000 områder

De nærmeste terrestriske Natura 2000 områder til det ansøgte projekt på Solbækvej 2 er Habitatområde H83 Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov som ligger ca. 8.700 m mod sydvest for mark og Habitatområde H 200 Augustenborg Skov som ligger ca. 11.500 m mod sydøst for mark K 24-1. Områderne er udpeget for at bevare særligt beskyttelseskrævende arter og naturtyper

Udpegningsgrundlaget for habitatområdet Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov:

- Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger (3140)
- Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks (3150)
- Nedbrudte højmoser med mulighed for naturlig gendannelse (7120)
- Hængesæk og andre kærsumfund dannet flydende i vand (7140)
- Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand (7220)
- Rigkær (7230)
- Bøgeskove på morbund med kristtorn (9120)
- Bøgeskove på muldbund (9130)
- Egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund (9160)
- Skovbevoksede tørvemoser (91D0)
- Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld (91E0)
- Stor Vandsalamander (1166)

Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov:

- Hvepsevåge
- Rørhøg
- Isfugl

Udpegningsgrundlaget for Augustenborg Skov (H 200):

- Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks,
- Bøgeskove på muldbund,
- Ege- og blandingskove på mere eller mindre rig jordbund og
- Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld.

Trusler mod områdernes naturværdier er:

- Arealreduktion/fragmentering mod områdets rigkær
- Næringsstofbelastning – alle kortlagte naturtyper er negativt påvirket af luftbåret kvælstof. Den nedre tålegrænse er overskredet for alle naturtyper. For hængesæk samt skovnaturtyperne er den høje ende af tålegrænseintervallerne for kvælstofpåvirkning overskredet for hele arealet.
- Tilgroning af næringsrige søer
- Uhensigtsmæssig hydrologi
- Uhensigtsmæssig drift i elle- og askeskov
- Invasive arter som kæmpe pileurt og japan pileurt
- Forstyrrelser af besøgene påvirker specielt ynglefuglene på udpegningsgrundlaget.

Marine Natura 2000 områder

Udbringningsarealerne til Solbækvej 2 ligger i oplandet til Als Fjord, som afvander til Flensborg Ydre Fjord og til Lillebælt. Da arealerne således indirekte afvander til Flensborg Ydre Fjord og Lillebælt, vil påvirkningen blive vurderet i dette afsnit. Alle arealerne har også i nudrift været i om-drift.

Miljøstyrelsen har fastlagt følgende afskæringskriterium for skadesvirkning af nitratudvaskning til overfladevande:

Et projekt for husdyrbrug kan ikke medføre en skadevirkning på overfladevande, herunder Natura 2000-områder samt yngle- eller rasteområder for beskyttede arter som følge af nitratudvaskning, hvis følgende punkter alle er opfyldt:

afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i kumulation med andre planer og projekter

Pkt. 1: Antal dyreenheder (DE) i det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, har ikke været stigende siden 1. januar 2007. Hvis der er andre kilder til nitratudvaskning, fx ny bebyggelse end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007, skal dette inddrages i vurderingen således, at en eventuel øget nitratudvaskning fra andre kilder end den samlede husdyrproduktion kan medføre et skærpet krav i godkendelsen, der modsvarer miljøeffekten af den øgede nitratudvaskning i det aktuelle opland. Gennemførte initiativer, fx etablering af vådområder, som reducerer nitratudvaskningen fra det aktuelle opland, kan ikke anvendes til at tillade et øget dyretryk i det aktuelle opland.

Natur og Miljøklagenævnet har i en principiel afgørelse af 24. november 2011 (NMK-133-00068) ikke kunnet tiltræde den lempelse af afskæringskriterie 1, som Miljøstyrelsens notat af 14. marts 2011 gav udtryk for (at der kunne ses bort fra en stigning i antallet af DE på under 5 % i et opland). Natur og Miljøklagenævnet har dermed slået fast, at der i et opland til et Natura 2000 vandområde ikke må have været en stigning i antallet af dyreenheder i oplandet i perioden siden 2007.

afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i sig selv

Pkt. 2A: Nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, dog således, at

Pkt. 2B: nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 1 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er et meget lidt eutrofieret vandområde.

Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als

Alle udbringningsarealer i ansøgningen afvander til Als Fjord, som ikke er udpeget som Natura 2000 område. Als Fjord afvander til Ydre Flensborg Fjord mod syd og til Lillebælt mod nord.

Udpegningsgrundlaget for Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173) er:

- Marsvin (*Phocoena Phocoena*)
- Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand
- Rev

Den primære trussel mod marsvin og andre små hvaler er fiskeri, sætning af garn og støj fra båd-motorer. Målsætningen mht. næringssalte, vurderes ikke at være opfyldt i habitatområdet.

Den oprindelige habitatudpegning af Bredgrund blev lavet for at beskytte naturtyperne sandbanker og rev. Revene er værdifulde som levested for mange forskellige havorganismer (alger, muslinger, snegle, børste-orme og fiskeyngel). Muslinger er føde for dykænder og Bredgrund er derfor et vigtigt overvintringsområde for bl.a. edderfugl og havlit. I habitatområdet syd for udmundingen ved Høruphav er der registeret to rev: Middelgrund og Heltsbanke. Der foreligger ingen beskrivelse af revene og truslerne for disse.

Den primære trussel mod sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand og rev, er kvælstofpåvirkning fra diffuse kilder samt udledning af miljøfremmede stoffer.

En del af H 173 er desuden udpeget som fuglebekyttelsesområde Flensborgs Fjord og Nybøl Nor (Fuglebekyttelsesområde 64) blev lavet for at beskytte en række fuglearter. Fuglearterne på udpegningsgrundlaget er troldand, bjergand, hvinand og toppet skallesluger.

Kortlægningen af naturtyperne indenfor habitatområdet H173 varetages af Miljøcenter Ribe. Kortlægningen er ikke tilendebragt på nuværende tidspunkt. I udpegningsgrundlaget for det tidligere habitatområde Bredgrund indgik naturtypen rev så naturtypen findes indenfor dette område. Kortlægningen er ikke færdig for det nye habitatområde og der er derfor ikke sikker viden om, hvor naturtypen findes. I Regionplan 2005-2016 er dog angivet en række marine områder der har naturvidenskabelig målsætning på baggrund af forekomst af stenrev. Miljøcenter Ribe oplyser, at de endnu ikke har begyndt kortlægningen af naturtyperne og, at de derfor ikke mener, at der skal ta-

ges hensyn til stenrevene, da det ikke er sikkert, at de er omfattet af udpegningsgrundlaget. Miljøcentret har påbegyndt kortlægningen af områderne i foråret 2011.

Der er ikke kendskab til beliggenheden af naturtypen sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand og rev indenfor habitatområdet.

Udpegningsgrundlaget for Lillebælt (N112)

Natura 2000 området Lillebælt består af habitatområde Lillebælt (H96), fuglebeskyttelsesområde Lillebælt (F47) og Ramsarområde Lillebælt (R15)¹. Habitat- og fuglebeskyttelsesområderne er udpeget for at beskytte en række naturtyper og arter, som udgør områdernes udpegningsgrundlag.

Nedenfor ses udpegningsgrundlag for Natura 2000-området Lillebælt (112).

Fuglebeskyttelsesområde nr. 47	
Sangsvane (T)	Plettet rørvagtel (Y)
Bjergand (T)	Klyde (Y)
Ederfugl (T)	Brushane (Y)
Hvinand (T)	Fjordterne (Y)
Toppet skallesluger (T)	Havterne (Y)
Havørn (Y)	Dværgterne (Y)
Rørhøg (Y)	Mosehornugle (Y)
Engsnarre (Y)	

Y: Ynglende art.

T: Trækfugle, der opholder sig i området i internationalt betydende antal.

Habitatområde nr. 96	
Naturtyper	
Sandbanke (1110) ☐	Kransnålalge-sø (3140)
Vadeflade (1140)	Næringsrig sø (3150)
*Lagune (1150)	Vandløb (3260)
Bugt (1160)	Kalkoverdrev (6210)
Rev (1170)	*Surt overdrev (6230)
Strandvold med flerårige planter (1210)	Tidvis våd eng (6410)
Strandvold med flerårige planter (1220)	Urtebræmme (6430)
Kystklint/klippe (1230)	Nedbrudt højmosé (7120)

¹ Ramsarområder er vådområder med så mange vandfugle, at de har international betydning og skal beskyttes. De er derfor udpeget som Ramsarområder af det enkelte land.

Enårig strandengsvegetation (1310)	*Kildevæld (7220)
Strandeng (1330)	Rigkær (7230)
Forklit (2110)	*Bøg på mor (9110)
Hvid klit (2120)	*Bøg på muld (9130)
*Grå/grøn klit (2130)	Ege-blandskov (9160)
	Skovbevokset tørvemose (91D0)
	Elle- og askeskov (91E0)
Arter	
Skæv vindelsnegl (1014)	Marsvin (1351)
Sumpvindelsnegl	

naturtypenr.

* prioriteret naturtype

Miljøtilstand for det marine område i Lillebælt

For det marine område i Lillebælt vurderes den samlede miljøtilstand ikke at være opfyldt, idet den afviger fra den generelle miljøkvalitetsmålsætning om et upåvirket eller kun svagt påvirket plante- og dyreliv. Opfyldelse af den generelle målsætning for Lillebælt forudsætter en permanent reduktion af udledningerne af næringssalte, herunder især kvælstof fra diffuse kilder og af udledningerne af miljøfremmede stoffer.

Trusler mod områdets naturværdier

Næringsstofbelastning: Kystlagunerne vurderes alle at være påvirkede af næringssalte med kraftig algevækst til følge. Ålegræs kan ses som et eksempel på bundflora, som påvirkes af næringsstoffudvaskning. Flere fuglearter er direkte afhængige af ålegræs som fødegrundlag, og andre fuglearter fouragerer på fisk og invertebrater, som er afhængige af ålegræsbankernes tilstedeværelse.

Den generelle eutrofiering med luftbårne kvælstofforbindelser påvirker strandengene, overdrevene og rigkærene. For rigkærene vurderes tilledning af drænvand fra de intensivt dyrkede arealer også at være en trussel.

Tilgroning: Langs kysten er der massive tilgroningsproblemer i hovedparten af områdets strandenge og rigkær. På kystskrænten ved Stenderup hage, som er en potentiel (6230) og har en stor bestand af fjerknopurt, er der behov for en pleje i form af rydning for at fremme den lysåbne vegetation. Der er indgået aftale herom.

Unaturlige vandstandsforhold: Hydrologien i dele af habitat-områdets landområder er stærkt påvirket.

Beregninger

Ifølge Miljøstyrelsens notat skal der beregnes på påvirkningen til det enkelte vandopland. I det følgende afsnit er der lavet beregninger for Als Fjord. Tal fra etape I i ansøgningen for Solbækvej 2 er anvendt i beregningen, da udvaskningen her er beregnet som et worst-case scenarie.

Als Fjord

Den samlede udvaskning fra Solbækvej 2 til Als Fjord kan på baggrund af notatet fra Miljøstyrelsen beregnes til følgende:

Samlet udvaskning fra Solbækvej 2:

Gennemsnitligt kvælstofreduktionspotentiale i området	25%
Samlet udspretningsareal	215,8 ha
Udvaskning fra rodzonen, som skyldes husdyrgødning	4,6 kg N/ha/år
Samlede påvirkning til Ydre Flensborg Fjord	550 kg N/år

Den totale udvaskning til Als Fjord kan ligeledes beregnes med baggrund i det nævnte notat. Notatet indeholder en række eksempler med flere forudsætninger. I den nedenstående beregning er disse forudsætninger medtaget. Oplande er delt i dyrkede og udyrkede arealer. Fordelingen er ca. 60-40. Der er også indsat standardudvaskninger for dyrkede og udyrkede arealer.

Samlet udvaskning oplandet til Als Fjord

Samlet opland til Als Fjord	9.973 ha
Dyrket areal i oplandet til Als Fjord	5.984 ha
Gennemsnitligt kvælstofreduktionspotentiale i området	0-50 (middel 25)
Standardudvaskning fra rodzonen	60 kg N/h/år
Udvaskning fra dyrket areal i oplandet til Als Fjord	269.268 kg N/år
Udvaskning fra øvrige opland (standard), I alt for Als Fjord,	29.919 kg N/år 299.186 kg N/år
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til Als Fjord	0,18 %

I henhold til tal fra CHR-registeret, som er tilgængelige på <http://www.jordbrugsanalyser.dk/webgis/kort.htm> er udviklingen i husdyrtrykket i oplandet til Als Fjord som vist i tabel 27.

Tabel 27: Udviklingen af husdyrtrykket baseret på data fra CHR-registret i oplandet til Als Fjord

Årstal	Antal dyreenheder i oplandet
2007	10698
2008	10861
2009	10817
2010	10634
2011	9792

I henhold til Miljøstyrelsens vejledning anbefales det, at kommunen supplerer med lokal viden om udviklingen i oplande, hvor antallet af dyreenheder er mindre end 10.000. Sønderborg Kommune har derfor bedt Conterra lave udtræk af husdyrtrykkets udvikling ifølge gødningsregnskaberne – se tabel 28.

Tabel 28: Udviklingen i husdyrtrykket baseret på data fra gødningsregnskabet i oplandet til Als Fjord.

Årstal	Antal dyreenheder i oplandet
2007	11773
2008	10551
2009	9602
2010	-

Sønderborg Kommune har ikke kendskab til øget påvirkning fra andre kilder i oplandet.

Antallet af dyreenheder på ophørte brug har kommunen ingen umiddelbare oplysninger om, da disse ofte ikke indberettes til kommunen. Det er kommunens erfaring, at landmændene registrerer ophør af produktionen i CHR, og at tallene fra CHR derfor viser et realistisk billede af udviklingen. Ophørte brug kan frit indenfor 3 år genoptage deres produktion.

Det antages derfor at ophørte DE automatisk forsvinder ud af CHR løbende og at der nogenlunde er det samme antal ophørte DE i registeret årene imellem.

Miljømyndighedens vurdering

Terrestriske Natura 2000 områder

Med henvisning til de store afstande og da ingen af udbringningsarealerne afvander til Rinkenæs skov eller øvrige terrestriske Natura 2000 områder, vurderes det, at arealanvendelsen ikke har negativ indflydelse på disse områder. Det vurderes ligeledes, at afstanden fra marken til de terrestriske Natura 2000 områder er så stor, at der ikke vil være nogen påviselig ammoniakpåvirkning fra udbringningsarealerne.

Marine Natura 2000 områder

Ydre Flensborg Fjord via Als Fjord

Antallet af DE fra den ansøgte produktion udgør 0,18 % af det samlede antal dyreenheder i oplandet til Als Fjord, som afvander til Ydre Flensborg Fjord og Lillebælt.

Det vurderes på baggrund heraf, at nitratudvaskningen fra den eksisterende og ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning til oplandet.

Antallet af dyreenheder i oplandet til Als Fjord er baseret på tal fra CHR har været faldende i perioden 2007 til 2010.

Oplandene Als Fjord har i 2011 mindre end 10.000 DE i husdyr ifølge CHR-registret. Sønderborg Kommune har derfor valgt at supplere data med mængden af udbragt husdyrgødning på baggrund af data fra gødningsregnskaberne. Mængden af udbragt gødning har været faldende i oplandet til Als Fjord i perioden fra 2007-2009.

I henhold til Miljøstyrelsens vejledning om nitrat til overfladevande vurderes det således, at projektet i kumulation med andre planer og projekter ikke medfører en skadevirkning på overfladevande.

6.9 Beskyttede sten- og jorddiger

De beskyttede sten- og jorddiger fremgår af bilag 17.

Der er beskyttede sten- og jorddiger langs markerne 3 og 5. De beskyttede sten- og jorddiger er omfattet af bestemmelserne i Museumsloven § 29 a. Det betyder, at de ikke må beskadiges eller sløjfes uden dispensation fra Sønderborg Kommune.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at de beskyttede sten- og jorddiger, der findes på ejendommen, er tilstrækkeligt beskyttede af gældende lovgivning, da der ikke er diger på de dyrkede arealer.

6.10 Kultur- og fortidsminder

De registrerede fortidsminder kan ses på bilag 17.

Der er ikke registreret fredede fortidsminder på eller i umiddelbar nærhed af arealerne.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at da der ikke er fortidsminder på og i nærheden af arealerne, er det ikke relevant at stille vilkår.

7 Bedste tilgængelige teknik (BAT) § 12

Et af hovedformålene med Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er at fremme anvendelsen af renere teknologi og sikre brug af den bedste tilgængelige teknik i husdyrbrug. Princippet om brugen af bedste tilgængelige teknik (BAT) indebærer, at der inden for en given sektor skal anvendes den miljømæssigt set mest effektive og avancerede teknologi i produktionen.

Der er BAT for følgende områder:

- Fodring afsnit 3.6
- Staldindretning afsnit 3.3
- Forbrug af vand og energi afsnit 3.7
- Opbevaring/behandling af husdyrgødning afsnit 4.2
- Udbringning af husdyrgødning afsnit 4.3
- Management (ledelses- og kontrolfunktioner) behandles herunder.

BAT for Management behandles herunder. De fem øvrige BAT områder er behandlet i de relevante afsnit i godkendelsen.

BAT for Management

Det er BAT at udføre alle følgende punkter:

- Identificere og implementere uddannelses- og træningsprogrammer for bedriftspersonale
- Føre journal over vandforbrug
- Føre journal over energiforbrug
- Føre journal over mængde af husdyrfoder
- Føre journal over opstået spild
- Føre journal over spredning af uorganisk gødning på markerne*)
- Føre journal over spredning af husdyrgødning på markerne*)
- Have en nødfremgangsmåde til at håndtere ikke planlagte emissioner og hændelser

- Iværksætte et reparations- og vedligeholdelsesprogram for at sikre, at bygninger og udstyr er i driftsklar stand, samt at faciliteterne holdes rene
- Planlægge aktiviteter på anlægget korrekt, såsom levering af materialer og fjernelse af produkter og spild
- Planlægge gødning af markerne korrekt*

*) – BAT - krav anses for opfyldt ved reglerne i §§ 21- 22 i Lov om jordbrugets anvendelse af gødning og plantedække.

Ansøger oplyser følgende:

BAT inden for management/godt landmandskab er i BREF (referencedokument for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion) er defineret på en række områder. På bedriften er der taget følgende forholdsregler:

Der føres journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning. Der føres ikke løbende journal over vand- og energiforbrug samt spild, men vand- og energiforbrug opgøres årligt i forbindelse med regnskabet.

Der er udarbejdet en beredskabsplan i forbindelse med at APV'en, så forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand mv. er beskrevet. Beredskabsplanen er opdateret og vedlagt som bilag 4.

Der er ikke udarbejdet egentlige planer for reparation og vedligehold. Der foretages daglige tjek og løbende service på anlæggene efter behov.

Der er ikke egentlige uddannelses- og træningsprogrammer, men ansatte sendes på relevante kurser i arbejdstiden, når der er behov, alt efter hvilke type arbejdsopgaver, de skal håndtere.

Der lægges stor vægt på dyrevelfærd og god staldhygiejne.

Der er alarmer på ventilation og foderanlæg, således at der kan gribes ind, hvis der er strømsvigt eller lignende.

Herudover vaskes rutinemæssigt efter hvert hold slagtesvin.

Der er indgået en sundhedsrådgivningsaftale med en praktiserende dyrlæge og denne fortsætter.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at ansøger bruger BAT indenfor management.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøger har redegjort for implementeringen af BAT i forhold til Management. Der er stillet en række vilkår i de øvrige BAT-afsnit: der skal bl.a. registreres vand-, el- og foderforbrug. Eventuelle spild skal registreres. Der skal føres en driftsjournal for ventilationen.

Der stilles vilkår om, at de ansatte sendes på relevante kurser i arbejdstiden, når der er behov, alt efter hvilke type arbejdsopgaver, de skal håndtere. Dokumentation for deltagelse skal opbevares og fremvises ved tilsyn.

Endvidere er der stillet vilkår om egenkontrol og til at beredskabsplanen skal opdateres minimum hvert 2. år. Kommunen vurderer, at ansøger lever op til BAT for Management, når de enkelte vilkår efterleves.

Staldindretning

Omlægningen og udvidelsen af produktionen fra sohold med smågrise til slagtesvin sker dels i eksisterende stalde og dels i 2 nye stalde. De eksisterende stalde renoveres, og både de eksisterende og de nye stalde indrettes med delvis fast gulv og gyllekøling, hvilket reducerer ammoniakfordampningen i forhold til referencestaldsystemet.

Foder

Der anvendes optimerede blandinger således at foderforbruget og dermed ammoniakemissionen reduceres mest muligt. Derudover foderkorrigeres hos slagtesvinene, så de vejledende emissionsgrænseniveau overholdes.

Sønderborg Kommune vurderer, at teknologierne for dette svinebrug svarer til det teknologiniveau, der er beskrevet i "EU-kommissionens reference-dokument om BAT for intensivt hold af svin og fjerkræ". Sønderborg Kommune vurderer derfor, at disse tiltag er tilstrækkelige til at de vejledende emissionsgrænseniveauer er overholdt og at ejendommen derfor lever op til BAT, se nedenstående beregninger.

Ifølge Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseniveauer, må en produktion som den ansøgte teoretisk set have en emission på maksimalt 2.719,69 kg N/år. Den faktiske beregnede emission er på 2.717,24 kg.

Sønderborg Kommune vurderer, at da udvidelsen til dels sker i eksisterende stalde, men at disse renoveres gennemgribende i forbindelse med denne miljøgodkendelse, og i nye staldafsnit, skal der regnes med et BAT-niveau der svarer til et nyanlæg.

Forbrug af vand og energi

Der er installeret bl.a. lavenergilysstofrør og timer på lyset og der installeres nyt og strømbesparende ventilationsanlæg.

Vandbesparelse opnås ved at drikkeventiler er monteret over vådfoderkrybberne. Der bruges desuden iblødsætning og højtryksrensere ved vask af stalde.

Opbevaring/behandling af husdyrgødning

Husdyrgødningen opbevares i gyllebeholdere, som bl.a. kontrolleres jævnligt og som kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Opbevaring i gyllebeholdere vurderes til at være BAT.

Udbringning af husdyrgødning

Der udarbejdes bl.a. mark- og gødningsplan, så gødningen tilpasses afgrødernes behov. Desuden skal håndteringen følge lovgivningen på området, hvorved det vurderes, at håndteringen samtidig lever op til BAT.

Miljømyndighedens samlede vurdering

Sønderborg Kommune vurderer samlet set, med baggrund i de enkelte redegørelser for BAT, at det ansøgte lever op til niveauet for BAT, for en ejendom med den pågældende husdyrproduktion og størrelse, med de vilkår som i øvrigt er stillet i miljøgodkendelsen i relation til BAT.

Det vurderes, at der på nuværende tidspunkt ikke er baggrund for at stille vilkår om yderligere indførelse af bedst tilgængelig teknologi.

Det skal bemærkes, at BAT-vurderingen er foretaget som en selvstændig vurdering uden hensyn til om beskyttelsesniveauerne i husdyrloven er overholdt.

8 Egenkontrol og dokumentation

Der føres ingen skriftlig opgørelse over egenkontrol bortset fra logbog over flydelag på gyllebeholdere.

I løbet af dagen holdes anlæggene under opsyn og det tjekkes, om anlæggene kører som de skal. Ved alarm på ventilation eller foderanlæg tilses anlæggene med det samme.

Herudover er der en række andre faste procedurer:

- Der vaskes stalde inklusiv ventilatorer efter hvert hold slagtesvin.
- Ved overpumpning fra forbeholder til gyllebeholder tjekkes først, om der er plads.
- Etablering af flydelag umiddelbart efter tømning af gyllebeholdere.
- Evt. spild ved fodersiloer samles op og bortskaffes.

Ansøger er fremkommet med forslag til vilkår i forbindelse med drift af gyllekølingsanlæg og til fodring.

Ansøger har herudover ingen umiddelbare forslag til egenkontrol. Så vidt muligt vil ansøger gerne undgå, at skulle føre udførlige driftsjournaler, da der jo ikke bruges flere end de nødvendige ressourcer i form af råvarer, hjælpestoffer, energi osv.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at det med de stillede vilkår, er sikret, at der er en tilstrækkelig egenkontrol, som bevirker, at virksomheden kan styre sin produktion og dermed få mulighed for at agere, hvis produktionen bliver for stor og/eller forbruget af råvarer og hjælpestoffer stiger u hensigtsmæssigt.

Der er således stillet vilkår om, at der skal føres driftsjournal med oplysninger og dokumentation for antal og vægt af indsatte grise, antal dyr bortskaffet til destruktions, antal og vægt af dyr sendt til slagtning samt eventuelt solgte levende dyr, at der skal føres driftsjournal med oplysninger om dato for kontrol og rengøring af ventilationsarrangementerne, samt at der skal ske registrering af vand-, el- og fyringsolieforbrug. Endvidere skal forbruget af foder og foderspild registreres i en journal. De omtalte vilkår er placeret i de respektive afsnit.

9 Alternative løsninger og o-alternativet

I processen med at udarbejde ansøgningsmaterialet, har det været overvejet, hvordan udvidelsen kan etableres uden at være til gene for omgivelserne og samtidigt kan fungere driftsmæssigt fornuftigt. Der har endvidere været indsendt en ansøgning om en større udvidelse af det eksisterende sohold. Ansøgningen blev trukket tilbage, og projektet er nu reduceret til en ændring/udvidelse til et slagtesvinehold dels i eksisterende bygninger og dels i nye staldtilbygninger. Såfremt ansøgningen ikke imødekommes, vil det eksisterende sohold skulle nedlægges i 2013, da anlægget ikke lever op til de dyrevelfærdsmæssige krav der træder i kraft i 2013. Alternativt skal de drægtige søer gå løse i de eksisterende stalde, hvilket vil medføre en reduktion i dyreholdets størrelse, og endvidere vil indretningen ikke kunne blive driftsmæssig optimal.

Det er således planen, at soholdet på både Solbækvej 2 og Færgevej 50/58 påbegyndes nedlagt i efteråret 2012.

Ændringen og udvidelsen af produktionen er således erhvervmæssig nødvendig for ejendommens fortsatte drift og udvikling som landbrugsejendom.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at ændringen og udvidelsen kan gennemføres som ansøgt. Udvidelsen sker i sammenhæng med eksisterende byggeri, så anlægget fremstår som et hele.

Med hensyn til nabogener set i forhold til o-alternativet kontra udvidelsen, er det Sønderborg Kommunes vurdering, at udvidelsen samlet set ikke vil betyde væsentlig større gener for naboerne end ved den nuværende produktion. Vurderingen er baseret på, at udvidelsen af produktionen sker i god afstand fra naboer i et projekt, hvor der indføres ny teknologi, som reducerer miljøpåvirkningerne mest muligt.

Det er Sønderborg Kommunes vurdering af de socioøkonomiske konsekvenser, at o-alternativet, dvs. en reduktion i produktionsniveauet på ejendommen, ville være en begyndende afvikling af produktionen. Samfundsmæssigt vil o-alternativet derfor kunne betyde færre arbejdspladser dels på slagterierne, men også i de mindre lokale virksomheder (vognmænd, foderstoffer m.m.), og som følge af dette må det kunne forventes at samfundets indkomstdannelse mindskes.

9.1 Husdyrbrugets ophør

I forbindelse med ophør af husdyrproduktionen på ejendommen, vil der enten ske det, at ejendommen overdrages med alt indhold til en anden husdyrproducent - ellers vil anlægget blive tømt for dyr og gødning, og rester af kemikalier samt andet affald vil blive bortskaffet iht. kommunens affaldsregulativ. Unødvendige olietanke vil blive sløjft.

Miljømyndighedens vurdering

Ophør af husdyrbruget skal meddeles til Sønderborg Kommune.

Sønderborg Kommune vurderer, at disse tiltag er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare og til at sikre at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter.

Der stilles imidlertid vilkår om tiltag, der skal iværksættes i forbindelse med ophør.

Det vurderes således, at der er taget tilstrækkeligt hensyn til eventuel forureningsfare ved ophør af husdyrbruget.

10 Offentliggørelse og klagevejledning

Forannoncering

Ansøgningen blev offentliggjort den 7. april 2012 på www.sonderborgkommune.dk og i Sønderborg Ugeavis.

Der indkom ingen bemærkninger til ansøgningen.

Partshøring

Et resume og et link til udkastet til miljøgodkendelse blev den 5. juli 2012 udsendt til høring hos naboer og skønnede parter i sagen, ansøger selv, ansøgers konsulent, samt ejere af forpagtede arealer og ejere/forpagtere af arealer med gylleaftaler. Et resume og et link til udkast af denne godkendelse er sendt i partshøring hos:

- Gårdejer Erik Krogh Sørensen
- Rådgiver Ulla Refshammer Pallesen, Landbosyd

Ejere og lejere af følgende adresser:

- Færgevej 36, 6430 Nordborg
- Færgevej 38, 6430 Nordborg
- Færgevej 40, 6430 Nordborg
- Færgevej 41, 6430 Nordborg
- Færgevej 42, 6430 Nordborg
- Færgevej 43, 6430 Nordborg
- Færgevej 44, 6430 Nordborg
- Færgevej 45, 6430 Nordborg
- Færgevej 46, 6430 Nordborg
- Færgevej 46A, 6430 Nordborg
- Færgevej 48, 6430 Nordborg
- Færgevej 50, 6430 Nordborg
- Færgevej 54, 6430 Nordborg
- Færgevej 56, 6430 Nordborg
- Færgevej 58, 6430 Nordborg
- Færgevej 62, 6430 Nordborg
- Gyden 1, 6430 Nordborg
- Gyden 2, 6430 Nordborg
- Gyden 3, 6430 Nordborg
- Gyden 4, 6430 Nordborg
- Gyden 5, 6430 Nordborg
- Gyden 6, 6430 Nordborg
- Gyden 7, 6430 Nordborg
- Hjørnet 2, 6430 Nordborg
- Hjørnet 4, 6430 Nordborg
- Hjørnet 6, 6430 Nordborg
- Lillegade 1, 6430 Nordborg
- Lillegade 2, 6430 Nordborg
- Lillegade 3, 6430 Nordborg
- Lillegade 4, 6430 Nordborg
- Nedervej 5, 6430 Nordborg
- Nedervej 7, 6430 Nordborg
- Nedervej 9, 6430 Nordborg
- Nedervej 10, 6430 Nordborg
- Nedervej 11, 6430 Nordborg
- Nedervej 12, 6430 Nordborg
- Nedervej 13, 6430 Nordborg
- Nedervej 14, 6430 Nordborg
- Nedervej 15, 6430 Nordborg
- Solbækvej 2, 6430 Nordborg
- Solbækvej 19, 6430 Nordborg
- Svingbjergvej 1, 6430 Nordborg
- Svingbjergvej 2, 6430 Nordborg
- Svingbjergvej 4, 6430 Nordborg
- Østervej 1, 6430 Nordborg
- Østervej 5, 6430 Nordborg
- Østervej 7, 6430 Nordborg
- Østervej 12, 6430 Nordborg

- Østervej 14, 6430 Nordborg
- Østervej 15, 6430 Nordborg
- Østervej 16, 6430 Nordborg

Ejere af forpagtede arealer og arealer med gylleaftaler:

- Henrik Rasmussen, Nedervej 24, 6430 Nordborg
- Hans Rehhoff Thomsen, Lillegade 2, 6430 Nordborg
- Kurt Kristensen, Koldingvej 25, 6600 Vejen

Annoncering af afgørelse

Afgørelsen om godkendelse efter Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk den 21. august 2012 og der er orienteret herom i Sønderborg Ugeavis onsdag den 29. august 2012.

Klagevejledning

Denne godkendelse er meddelt i overensstemmelse med kapitel 3 § 12 stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, (Miljøministeriets lov nr. 1486 af 04. december 2009 med efterfølgende ændringer).

Godkendelsen kan indenfor en frist på 4 uger – fra den er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk - påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af:

- Gårdejer Erik Krogh Sørensen, Færgevej 58, 6430 Nordborg
- Enhver, der har en individuel og væsentlig interesse i sagens udfald
- Miljøministeren
- Sundhedsstyrelsen
- Klageberettigede interesseorganisationer

Godkendelsen kan påklages i overensstemmelse med reglerne i kapitel 7 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Godkendelsen er sendt til:

- Gårdejer Erik Krogh Sørensen
- Rådgiver Ulla Refshammer Pallesen, Landbosyd
- Miljøministeriet v. Naturstyrelsen
- Sundhedsstyrelsen v. Embedslægeinstitutionen Syddanmark
- Danmarks Naturfredningsforening
- Danmarks Naturfredningsforening, lokalafdeling Sønderborg
- Det økologiske Råd
- Danmarks Sportsfiskerforbund
- Dansk Ornitologisk Forening
- Dansk Ornitologisk Forening, lokalafdeling Sønderjylland

En eventuel klage skal være skriftlig. Klagen mærket "Landbrugsafdelingen" skal sendes til landbrug@sonderborg.dk eller til Sønderborg Kommune, Landbrugsafdelingen, Rådhusvej 10, 6400 Sønderborg. Kommunen videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med det materiale, der ligger til grund for sagens bedømmelse. Klagen skal være modtaget af Sønderborg Kommune inden klagefristens udløb tirsdag den 18. september 2012 kl. 15.

Et eventuelt sagsanlæg skal ifølge § 90 i Lov om godkendelse m.v. af husdyrbrug, være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er modtaget, eller – hvis sagen påklages – inden 6 måneder efter, at den endelige afgørelse foreligger. Godkendelsen kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af ansøgeren, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, jf. Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug § 84 - 87.

En eventuel klage skal indgives skriftligt og stiles til Natur- og Miljøklagenævnet, men sendes til Sønderborg Kommune, som umiddelbart efter klagefristens udløb sender klagen videre til Natur- og Miljøklagenævnet ledsaget af denne afgørelse og det materiale, som er indgået i sagens konklusion.

11 Konklusion

Sønderborg Kommune godkender hermed en husdyrproduktion på 9.000 slagtesvin 30-108 kg, svarende til 258,14 DE. Ligeledes godkendes udbringning af husdyrgødning på 215,79 ha tilhørende bedriften. Godkendelsen omfatter alle arealer, der drives under bedriften, CVR-nr.: 26575338.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrbrugsloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 12, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for i ansøgningsmaterialet, i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af udvidelsen.

De efterfølgende vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Husdyrbrugslovens § 42.

12 Generelt

Meddelelse om miljøgodkendelse i henhold til Husdyrbrugslovens § 12, stk. 2 for Solbækvej 2, 6430 Nordborg, matr. 18 Mjels, Oksbøl vil blive annonceret på www.sonderborgkommune.dk tirsdag den 21. august 2012.

Godkendelsen kan indenfor en frist på 4 uger, fra afgørelsen er offentligt bekendtgjort i de lokale dagblade, påklages til Natur- og Miljøklagenævnet. Klagevejledning er vedlagt. Klagefristen udløber den **18. september 2012 kl. 15.00**.

Hvis afgørelsen påklages, kan klagemyndigheden beslutte at ændre vilkårene i godkendelsen eller helt at ophæve godkendelsen. Hvis godkendelsen udnyttes inden klagefristens udløb – og inden en eventuel klage er afgjort af klagemyndigheden – sker udnyttelsen på virksomhedens eget ansvar.

Godkendelsen omfatter udelukkende forholdet til miljølovgivningen. Andre godkendelser/tilladelser i forhold til anden lovgivning (fx byggeloven, planloven, m.v.) skal søges separat.

Hvis virksomheden udvides eller ændres bygningsmæssigt eller driftsmæssigt på en måde, der medfører forøget forurening eller andre virkninger på miljøet, skal dette godkendes af Sønderborg Kommune, før udvidelsen eller ændringen sker (jf. § 12 stk. 3 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug).

Lene Alnor
Landbrugsafdelingen
Teknik og Miljø
Sønderborg Kommune

13 Vilkår

GENERELT

Miljøgodkendelsen meddeles på følgende vilkår:

1. Vilkårene i denne godkendelse skal, hvis andet ikke er anført, være opfyldt fra den dato, hvor godkendelsen udnyttes.
2. Husdyrbruget skal indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for denne miljøgodkendelse, herunder ansøgningsmaterialet, supplerende oplysninger, den miljøtekniske beskrivelse og vurdering, medmindre vilkårene i denne godkendelse og senere afgørelser foreskriver andet.
3. Etape I skal være udnyttet inden 2 år fra godkendelsen er meddelt. Etape II skal være udnyttet inden fem år fra godkendelsen er meddelt. Godkendelsen anses som udnyttet ved iværksættelse af bygge- og anlægsarbejder. Bygge- og anlægsarbejder skal færdiggøres i et rimeligt tempo og være afsluttet inden for et år. Er produktionen ikke fuldt gennemført til disse datoer, vil godkendelsen kun gælde for den produktion, der er registreret i løbet af de sidste tre år.
4. Ejer skal tre måneder forud for en ændring fra etape I til etape II anmelde det til kommunen.
5. Et eksemplar af miljøgodkendelsen skal til enhver tid være tilgængeligt på virksomheden. Eventuelt driftspersonale skal være orienteret om godkendelsens indhold. Ansøger har ansvaret for at eventuelle udenlandske medarbejdere også er bekendt med godkendelsens indhold.

HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

6. Der må ikke anvendes blanke eller reflekterende materialer på de nye stalde.
7. De nye stalde skal opføres mht. farver og materialevalg som beskrevet i ansøgningen og så de harmonerer med de eksisterende bygninger.
8. Der skal etableres et to- eller trerækket løvfældende hegn vest for de nye stalde med placering som på bilag 12. Hegnet skal bestå af 75 % buske og 25 % høje træer. Hegnet skal etableres samme efterår/vinter, hvor byggeriet påbegyndes. Planteforslag: fuglekirsebær, rødæl, hvidtjørn.
9. Der skal etableres et femrækket løvfældende hegn øst for den nye silo langs med den nye adgangsvej som vist på bilag 12. Hegnet skal bestå af 75 % buske og 25 % høje træer, som skal fordeles jævnt mellem rækkerne. Der skal være 1 meter mellem hegnsplanterne i rækkerne og der skal være 1,5 meter mellem rækkerne. Hegnet skal etableres samme efterår/vinter, hvor den nye silo opføres. Beplantningen skal tinglyses. Planteforslag: Høje træer: 15 % almindelig ahorn, 10 % fuglekirsebær.
10. De nye bygninger skal opføres på samme kote, som de eksisterende bygninger.
11. Jord, som flyttes i forbindelse med etablering af nye bygninger, må udlægges i et maksimalt 50 cm tykt lag på arealer, som ikke er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3. Søn-

derborg Kommune skal orienteres om, hvor jorden flyttes hen og hvor stor en mængde der flyttes.

HUSDYRHOLDET, STALDANLÆG OG DRIFT

Husdyrhold og staldanlæg

12. De nye bygninger skal opføres som beskrevet i de medsendte tegninger/skitser.
13. Husdyrbruget må i etape I drives med en maksimal årlig produktion på 5.087 slagtesvin 30-108 kg. Dyrene må fordeles i staldene som følger:

Nr.	Staldafsnit	Art og vægtklasse/alder	Ansøgt drift		
			Stipladser	antal	DE
ST-106305	Eksisterende klima og farestald	Slagtesvin, delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv, 30-108 kg	470	2.043	58,60
ST-106307	Eksisterende løbe-/drægtighedsstald	Slagtesvin, delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv, 30-108 kg	560	2.435	69,84
ST-127328	Tidligere udlevering – indrettes til stald	Slagtesvin, delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv, 30-108 kg	140	609	17,47
	I alt				145,91

Det er antallet af dyr i de enkelte grupper, som er bindende, idet antal DE kan variere med omregningsfaktoren i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

14. Husdyrbruget må i etape II drives med en maksimal årlig produktion på 9.000 slagtesvin 30-108 kg. Dyrene må fordeles i staldene som følger:

Nr.	Staldafsnit	Art og vægtklasse/alder	Ansøgt drift		
			Stipladser	antal	DE
ST-106305	Eksisterende klima og farestald	Slagtesvin, delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv, 30-108 kg	470	2.043	58,60
ST-106307	Eksisterende løbe-/drægtighedsstald	Slagtesvin, delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv, 30-108 kg	560	2.435	69,84
ST-110526	Ny stald (nordligste)	Slagtesvin, delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv, 30-108 kg	540	2.348	67,35
ST-110527	Ny stald (sydligste)	Slagtesvin, delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv, 30-108 kg	360	1.565	44,89
ST-127328	Tidligere udlevering – indrettes til stald	Slagtesvin, delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv, 30-108 kg	140	609	17,47
	I alt				258,14

Det er antallet af dyr i de enkelte grupper, som er bindende, idet antal DE kan variere med omregningsfaktoren i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

15. Den godkendte produktion skal foretages jævnt fordelt over året.
16. Der skal føres en driftsjournal over dyreholdet. Driftsjournalen skal indeholde oplysninger og dokumentation for antal og vægt af indsatte grise, antal dyr bortskaffet til destruktions, antal og vægt af dyr sendt til slagtning samt eventuelt solgte levende dyr. Dokumentation

kan være i form af E-kontrol eller kvitteringer fra indkøb, destruktionsanstalt, slagteri m.v. Driftsjournalen skal fremvises til miljømyndigheden på forlangende, og dokumentationen skal gemmes i minimum 5 år.

17. Der skal på ejendommen være mulighed for, at tilsynsmyndigheden kan føre tilsyn med dyreholdets størrelse ved optælling af dyr i staldene.
18. Hvis denne godkendelse ikke udnyttes fuldt ud, skal der til enhver tid kunne dokumenteres, at det vejledende emissionsgrænseniveau for den etablerede produktion er overholdt.

Staldindretning

19. Alle staldafsnit skal indrettes med delvis spaltegulv 25-49 % fast gulv.

Ventilation

20. Nye ventilationsskorstene skal føres min. 0,7 m over tagfladen.
21. Så få ventilationsafkast som muligt i de enkelte staldsektioner må være i brug samtidigt, så den højst mulige afkasthastighed opnås.
22. Der skal etableres undertryksventilation i nye stalde.
23. Alle ventilationsanlæg skal jævnligt efterses og rengøres minimum årligt – for staldafsnit med holddrift skal der rengøres efter hvert hold. Data skal føres ind i en driftsjournal. Driftsjournalen skal gemmes i fem år og forevises miljømyndigheden på forlangende. Ventilationsanlæggene skal vedligeholdes og efterses i henhold til producentens anvisninger for det pågældende anlæg.

Gyllekøling

24. Etape I: Alle gyllekanaler i staldanlægget, i alt 591 m², skal være forsynet med gyllekølingsanlæg. Anlægget skal køre med en effekt på minimum 16,03 W/m² for at opnå en ammoniakreduktion på 15 %. Samlet skal køleeffekten være mindst 9,47 kW på staldanlægget. Varmepumpens kapacitet skal dimensioneres herudfra.
25. Etape II: Alle gyllekanaler i staldanlægget, i alt 1.038 m², skal være forsynet med gyllekølingsanlæg. Anlægget skal køre med en effekt på minimum 18,93 W/m² for at opnå en ammoniakreduktion på 17,5 %. Samlet skal køleeffekten være mindst 19,65 kW på staldanlægget. Varmepumpens kapacitet skal dimensioneres herudfra.
26. Inden ibrugtagning skal der indsendes en beregning til Sønderborg Kommune for antal varmepumper og kapacitet samt deres nødvendige driftstid (timer pr. år) for at opnå en ammoniakreduktionsprocent på hhv. 15 og 17,5 %. Varmepumperne skal være forsynet med timetæller. Den månedlige driftstid skal indføres i en driftsjournal og forevises på forlangende. I driftsjournalen skal endvidere noteres, når/hvis der sker driftsstop samt årsagen hertil.
27. Der skal monteres en typegodkendt elmåler, der måler varmepumpens elforbrug. Elmåleren skal være forsynet med automatisk datalogning, der som minimum registrerer måneds- og årsforbruget af strøm målt i kWh.

28. Køleanlægget skal være forsynet med et trykovervågningsystem samt en alarm og en sikkerhedsanordning, der i tilfælde af lækage i varmesystemet stopper anlægget. Anlægget må ikke kunne genstarte automatisk efter driftsstop.
29. Der skal udføres en årlig service på anlægget. Denne service skal udføres af en installatør med køleautorisation. Anlægget skal i øvrigt vedligeholdes ifølge fabrikantens anvisninger.

Fodring

30. I etape I må Kg N ab dyr pr. slagtesvin maksimalt være **2,8629 kg N**

Ud fra følgende formel:

$$\left(\left(\left(\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt} \right) \times \text{FEsv pr. kg tilvækst} \times \text{g råprotein pr. FEsv/6250} \right) - \left(\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt} \right) \times 0,0296 \text{ kg N pr. kg tilvækst} \right) = 2,8629 \text{ kg N}$$

31. I etape II må Kg N ab dyr pr. slagtesvin maksimalt være **2,8629 kg N**

Ud fra følgende formel:

$$\left(\left(\left(\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt} \right) \times \text{FEsv pr. kg tilvækst} \times \text{g råprotein pr. FEsv/6250} \right) - \left(\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt} \right) \times 0,0296 \text{ kg N pr. kg tilvækst} \right) = 2,8629 \text{ kg N}$$

32. Indlægssedler fra indkøb af foder og blandevejledninger skal gemmes mindst 5 år og forevises miljømyndigheden på forlangende.
33. Det skal kunne dokumenteres, hvor meget der årligt anvendes af de forskellige foderblandinger til slagtesvinene. Evt. større mængder foderspild skal også registreres.

Energi og vandforbrug

34. Husdyrbrugets el-, vand- og diesel- og fyringsolieforbrug skal opgøres som minimum hvert år og noteres i en driftsjournal. Dokumentation skal opbevares i 5 år og fremvises tilsynsmyndigheden på forlangende.
35. Hvis husdyrbrugets elforbrug overstiger 110.000 kWh/år skal der foretages et energieftersyn inden 1 år efter at elforbruget overstiger ovenstående. Besøgsrapporten fra energieftersynet skal fremsendes miljømyndigheden, og eventuelle forslag til forbedringer, som via en besparelse på el kan tilbagebetales indenfor 2 år, skal udføres senest 2 år efter ansøgers modtagelse af besøgsrapporten.
36. Hvis husdyrbrugets vandforbrug overstiger 5.500 m³, skal ansøger sende en redegørelse til miljømyndigheden. Redegørelsen skal indeholde en beskrivelse af, hvorfor forbruget er steget, og hvilke tiltag der sættes i værk for at reducere vandforbruget.

Spildevand herunder regnvand

37. Der må ikke foretages vask af maskiner og redskaber på ejendommen.

Affald

38. Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald, foderrester, gødning m.v.

39. Der må ikke opbevares kemikalier og samt farligt affald som rester af pesticider, spildolie og olie- og brændstoffiltre på ejendommen.
40. Medicinrester (inklusive vaccinerester) skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende og skal opbevares i originalemballage. Brugte kanyler opbevares i kanylebokse. Medicinrester og brugte kanyler skal afleveres til apoteket. Tom medicinemballage kan bortskaffes som brændbart affald.
41. Nye olieprodukter skal opbevares i egnede beholdere som er tydeligt mærkede med indhold. De skal placeres under tag og beskyttes mod vejrlig på en oplagsplads med impermeabel belægning uden afløb. Oplagspladsen skal være indrettet således, at spild af olie og kemikalier kan holdes inden for et afgrænset område og uden mulighed for afløb til jord, grundvand, overfladevand og kloak.
42. Fast farligt affald som batterier, elsparepærer og spraydåser skal opbevares indendørs til de bortskaffes. Batterier opbevares i en syrefast beholder.
43. Ikke-genanvendeligt affald skal bortskaffes efter behov, dog minimum én gang om året.

Råvarer og hjælpestoffer

44. Opbevaring af fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

Driftsforstyrrelser eller uheld

45. Ejendommens beredskabsplan skal være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften og være udformet på et sprog som hver enkelt kan forstå. Planen skal opdateres hvert 2. år.
46. Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til Alarmcentralen på 112. Underret efterfølgende tilsynsmyndigheden: Landbrugsafdelingen, Sønderborg Kommune tlf. nr. 8872 4085.
47. "Nærvæd uheld" skal noteres, og der skal udarbejdes procedure med henblik på at forebygge situationen fremover. Driftspersonalet skal gøres bekendt med proceduren.

GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNDTERING

Flydende husdyrgødning

48. Der skal altid være en opbevaringskapacitet på mindst 9 måneder i gyllebeholdere til husdyrbruget (dvs. i egne gyllebeholdere samt lejet opbevaringskapacitet). Såfremt en lejeaftale udgår, skal der forinden fremsendes en ny aftale til kommunen.
49. Såfremt der benyttes lejet personale/maskinstation til udbringning af gylle, skal disse gøres bekendte med denne miljøgodkendelses vilkår om udbringning af husdyrgødning og bræmmer og efterleve dem.
50. Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og skal foregå på en måde, der medfører mindst mulig gene for omgivelserne.

51. Påfyldning af gylle til vogn skal ske på støbt plads med afløb til opsamlingsbeholder. Pladsen skal rengøres for spild af flydende husdyrgødning umiddelbart efter periode med daglig påfyldning af gylle er afsluttet. Såfremt påfyldningen af gylle sker med selvløssende fylde-tårn eller tilsvarende metode til at undgå spild, er der ikke krav om påfyldeplads.
52. Efter udbringning af på gylle på mark skal det sikres, at slæbeslanger m.v. er tømt, så der ikke spildes gylle på vejen.

FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG

Lugt

53. Bedriften og dens omgivelser skal drives og renholdes således at lugtgener som vidt muligt begrænses. Landbrugsdriften må uden for ejendommens areal ikke give anledning til lugtgener, som af tilsynsmyndigheden vurderes til at være væsentlige.
54. Såfremt Tilsynsmyndigheden på foranledning af klager over lugt fra naboer vurderer, at bedriften giver anledning til flere lugtgener for omkringboende end forventet, skal bedriften udarbejde en handlingsplan for nedbringelse af generne. Planen skal fremsendes til tilsynsmyndigheden til godkendelse og skal derefter gennemføres.

Støj fra anlægget og maskiner

55. Husdyrbrugets bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende værdier, målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer. Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i parenteserne angiver referencetiden inden for den pågældende periode.

Mandag-fredag kl. 07-18 (8 timer) Lørdag kl. 07-14 (7 timer)	Alle dage kl. 18-22 (1 time) Lørdag kl. 14-18 (4 timer) Søn- og helligdage kl. 07-18 (8 timer)	Alle dage kl. 22-07 (1/2 time)	Alle dage kl. 22-07 Maksimal værdi
55 db (A)	45 db (A)	40 db (A)	55 db (A)

Miljømyndigheden kan forlange, at husdyrbruget skal dokumentere, at støjgrænserne er overholdt. Målinger/beregninger skal foretages og afrapporteres som ”miljømåling - ekstern støj” i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger nr. 6 fra 1984 og nr. 5 fra 1993. Dokumentationen skal tilsendes miljømyndigheden sammen med oplysninger om driftsforholdene under målingen/beregningen. Tidsfrist herfor aftales med miljømyndigheden.

Dokumentationen skal udføres efter Miljøstyrelsens gældende vejledninger af et firma, som er godkendt af Miljøstyrelsen. Målingerne/beregningerne skal foretages og afrapporteres som ”Miljømåling - ekstern støj”. Målingen/beregningen skal foretages for de mest støjbelastede områder udenfor husdyrbrugets grund, under de mest støjbelastende driftsforhold - eller efter anden aftale med miljømyndigheden. Grænseværdier for støj anses for overholdt, hvis målte eller beregnede værdier fratrukket ubestemtheden er mindre end grænseværdien. Målingernes og beregningernes samlede ubestemthed fastsættes i over-

ensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger. Ubestemtheden må ikke være over 3 dB(A). Hvis støjgrænserne er overholdt, kan der kun kræves en årlig støjmåling. Udgifterne til dokumentation skal betales af husdyrbruget.

Støv

56. Stalde, anlæg og udenomsarealer m.v. skal vedligeholdes, så der ikke kan opstå væsentlige støv- og lugtgener i området uden for ejendommens grund.

Fluer og skadedyr

57. Der skal overalt på ejendommen udføres en effektiv fluebekæmpelse samt forebyggende foranstaltninger mod fluer. Fluebekæmpelse skal ske i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium.
58. Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes fri for affald, gødning og foderrester m.v., så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

Transport

59. Ved transport af gylle på offentlige veje skal gyllevognens åbninger være forsynet med låg eller lignende, således at spild ikke kan finde sted. Skulle der alligevel ske spild, skal dette straks opsamles.

AREALER

Udbringningsarealer

60. Arealerne skal drives, som beskrevet i ansøgningen, de supplerende oplysninger og som sammenfattet i godkendelsens miljøtekniske beskrivelse, medmindre vilkårene i denne godkendelse, lovændringer og senere afgørelser foreskriver andet.
61. Den del af godkendelsen, der vedrører arealerne, skal være kendt af de personer, der er beskæftiget med den pågældende del af arealdriften.
62. Sønderborg Kommune skal på forlangende se bedriftens markplan og gødningsregnskab for de sidste 5 år.
63. Der må ikke udbringes slam eller anden organisk gødning på arealerne.
64. Udbringning af husdyrgødning fra produktionen må kun findes sted på de 215,82 ha udspredningsarealer, som fremgår af bilag 14.
65. Der må maksimalt udbringes husdyrgødning svarende til 258,14 DE på bedriften.
66. Der må ikke etableres afvandingsrender på markerne til afledning af vand til åer, bække, grøfter eller søer.
67. Udskiftning af udbringningsarealer skal godkendes af Sønderborg Kommune. Der skal medsendes oplysninger om følgende: arealets størrelse, arealets beliggenhed, aftaleparternes navn, adresse, CVR-nr. og dato for indgåelse af aftalen.

68. Der må ikke udbringes gødning på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal.
69. Der må maksimalt udbringes husdyrgødning på bedriftens udbringningsarealer svarende til 1,4 DE/ha pr planår (1/8-31/7).
70. Der skal etableres minimum 5 meter brede dyrknings-, sprøjtnings- og gødskningsfri bræmmer mellem mark 5 og de 2 vandhuller, som er markerede på bilag 18 beliggende op til dette areal. Bræmmerne skal måles fra vandhullernes kronekant. Bræmmerne må gerne slås.
71. Der skal etableres en dyrknings- gødsknings- og sprøjtefri randzone på 2 meter på areal 7-1 HR og 7-3 HR langs det beskyttede overdrev/mose vist på bilag 18. Bræmmen må gerne slås. Bræmmen må omlægges hvert 5. år. Bræmmen skal placeres som vist på bilag 18 og måles fra de markeringspæle, som Sønderborg Kommune har placeret ved overdrevets kant. Hvis der etableres et trerækket løvfældende hegn langs overdrev og mose på mark 7-1 HR og 7-3 HR, skal der ikke etableres en dyrknings- gødsknings- og sprøjtefri randzone på 2 meter.
72. Der skal etableres en gylle- og sprøjtefri randzone på 10 meter på areal 7 HR, 7-1 HR og 7-3 HR langs det beskyttede overdrev/mose vist på bilag 18. 10 meter bræmmen på mark 7 kan dog reduceres til 5 meter under forudsætning af, at det eksisterende hegn mellem mark 7 og det beskyttede overdrev/mose bevares. Bræmmen skal placeres som vist på bilag 18 og måles fra de markeringspæle, som Sønderborg Kommune har placeret ved overdrevets kant.
- Hvis ansøger vælger at etablere et 3-rækket løvfældende hegn mellem marken og overdrevet ved mark 7-3 HR og 7-1 HR, kan de sprøjte- og husdyrgødningsfrie bræmmer også her reduceres til 5 meter. Hegnet skal være tæt i bunden og bestå af hjemmehørende arter.
73. Der skal etableres en dyrknings- gødsknings- og sprøjtefri randzone på 2 meter på areal 7 langs det beskyttede overdrev vist på bilag 18. Bræmmen må gerne slås. Bræmmen må omlægges hvert 5. år. Bræmmen skal placeres som vist på bilag 18 og måles fra de markeringspæle, som Sønderborg Kommune har placeret ved overdrevets kant. Hvis der etableres et trerækket løvfældende hegn langs det beskyttede overdrev på mark 7, skal der ikke etableres en dyrknings- gødsknings- og sprøjtefri randzone på 2 meter.
74. Der skal etableres en gylle- og sprøjtefri randzone på 10 meter på areal 7 langs det beskyttede overdrev i den sydlige ende af mark 7, vist på bilag 18. Bræmmen skal placeres som vist på bilag 18 og måles fra de markeringspæle, som Sønderborg Kommune har placeret ved overdrevets kant. Hvis ansøger vælger at etablere et 3-rækket løvfældende hegn mellem marken og overdrevet i den sydlige ende af mark 7, kan den sprøjte- og husdyrgødningsfrie bræmme reduceres til 5 meter. Hegnet skal være tæt i bunden og bestå af hjemmehørende arter.
75. Der skal indsendes en beplantningsplan, hvor plantesammensætningen fremgår, inden de trerækkede hegn, nævnt i vilkår 71, 72, 73 og 74 eventuelt etableres. Beplantningsplanen skal godkendes af Sønderborg Kommune inden beplantningerne etableres.

EGENKONTROL

76. Nedenfor er en opsummering af hvad der skal registreres i driftsjournal, der skal opbevares på bedriften i minimum 5 år og skal fremvises til tilsynsmyndigheden, såfremt der anmodes herom:
- a. Hvornår der er foretaget aflæsning af el-, vand- og fyringsolieforbrug samt aflæsningsværdier og hvad evt. der er foretaget for at reducere forbruget
 - b. Hvornår, der har været udført autoriseret kontrol af rørsamlinger og rørføringer til gylletransport, samt de fejl og mangler, der måtte være konstateret og udbedret.
 - c. Der skal føres en driftsjournal over dyreholdet. Driftsjournalen skal indeholde oplysninger og dokumentation for antal af søer og smågrise, antal og vægt af indsatte polte, antal dyr bortskaffet til destruktion, antal og vægt af dyr sendt til slagtning samt solgte levende dyr.
 - d. Foderforbrug og foderspild
 - e. Hvornår der er foretaget kontrol og rengøring af ventilationsarrangementer
 - f. Uheld og ”nærved uheld” skal registreres, ligesom tiltag til at undgå lignende situationer skal noteres.
77. Dokumentation i form af kvitteringer, forpagtnings- og overførelsesaftaler (af mindst 1 års varighed) m.v. opbevares i mindst 5 år og forevises kommunen på forlangende.
78. De fremviste bilag skal uanset evt. driftsmæssig fællesskab med andre produktionsanlæg særskilt og på tydelig vis kunne dokumentere produktionens størrelse samt håndteringen og anvendelsen af husdyrgødning og affald mv. fra nærværende produktionsanlæg.
79. De ansatte skal sendes på relevante kurser i arbejdstiden, når der er behov, alt efter hvilke type arbejdsopgaver, de skal håndtere. Dokumentation for deltagelse skal opbevares og fremvises ved tilsyn.
80. Egenkontrol af gyllekølingsanlæg
- a. Der skal indgås en skriftlig aftale med en godkendt montør med VPO-certifikat eller tilsvarende certificering om kontrol og service af gyllekølingsanlægget mindst én gang årligt.

Den årlige kontrol skal som minimum bestå af følgende:
 - Afprøvning og funktionssikring af trykovervågningssystemet, alarmerne samt sikkerhedsanordningen
 - Kontrol af kølekredsens ydelse.
 - b. Enhver form for driftsstop skal noteres i logbog med angivelse af årsag og varighed. Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftsstop, der har en varighed på mere end 1 uge.
 - c. Registreringen fra datalogger, logbogen, den skriftlige kontrolaftale, de årlige kontrolrapporter samt øvrige servicereporter skal opbevares på husdyrbruget i mindst 5 år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

81. Egenkontrol af råprotein i slagtesvinefoder

- d. Der skal føres en logbog eller en produktionskontrol, hvoraf følgende skal fremgå:
 - antal producerede slagtesvin
 - ind- og afgangsvægt
 - foderforbrug pr. kg tilvækst
 - det gennemsnitlige indhold af råprotein og fosfor pr. FEsv i de anvendte blandinger.
- e. N og dyr skal på baggrund af logbogens eller produktionskontrollens oplysninger beregnes for en sammenhængende periode på minimum 12 måneder i perioden 15. september år (for eksempel 2011) til 15. februar i år (for eksempel 2013). Dokumentation skal være til rådighed for tilsynsmyndigheden ved ordinært tilsyn.
- f. Logbogen/produktionskontrollen og indlægssedler for hver tredje måned skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

HUSDYRBRUGETS OPHØR

82. Ophør af husdyrbruget skal meddeles til Sønderborg Kommune.

83. Ved ophør af husdyrbruget skal der foretages en oprydning, som kan accepteres af Sønderborg kommune, herunder:

- a. Staldanlæg, fortank med rørsystemer, gyllekanaler/-kummer m.v. tømmes og rengøres. Gødningsrester og spildevand skal bortskaffes efter gældende regler.
- b. Alle olietanke tømmes.
- c. Medicinaffald og andet affald bortskaffes i henhold til Sønderborg Kommunes erhvervsaffaldsregulativ.

14 Lovgrundlag

Gældende lovgivning og generelle regler for driften af en landbrugsejendom og håndtering af diverse produkter anvendt på ejendommen forudsættes kendt og skal følges. Herunder er nævnt en række af de gældende vejledninger og lovgrundlag:

Lov nr. 1572 af 20/12/06 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Lovbekendtgørelse nr. 1486 af 04/12/2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Lov nr. 879 af 26/06/2010 om miljøbeskyttelse

Lov nr. 933 af 24/09/2009 om naturbeskyttelse

Bekendtgørelse nr. 648 af 18/06/2007 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (Historisk)

Bekendtgørelse nr. 294 af 31/03/2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (Gældende)

Bekendtgørelse nr. 1695 af 19/12/2006 om husdyrbrug og erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

Bekendtgørelse nr. 558 af 01/06/2011 om opbevaring m.m. af døde produktionsdyr

Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1517 af 14/12/2006 om miljøregulering af visse aktiviteter

Bekendtgørelse nr. 1415 af 12/12/2011 om affald (Affaldsbekendtgørelsen)

Bekendtgørelse nr. 1321 af 21/12/2011 om indretning, etablering og drift af olietanke, rørsystemer og pipelines (Olietankbekendtgørelsen)

Regulativ for erhvervsaffald i Sønderborg Kommune

Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier i Sønderborg Kommune

Kommuneplan for Sønderborg Kommune 2009-2021